

MAP Zuivelindustrie

Zuid-Beveland

Goes	1910-xxxx
s-Heerarendscherke	1895-1917 / 1927-1929
Kruiningen	1894-1900 / 1902-19xx
Wemeldinge	1893-1957

Opmerking: (Dit is nog een β versie!)

Deze knipselmap bevat gegevens afkomstig uit het digitale Zeeuwse krantenarchief - <http://zoeken.krantenbankzeeland.nl/> - over het wel en wee van de - kleine – zuivelindustrie van de provincie Zeeland. Het is één van de ca. 20 Mappen over dit onderwerp. Het is geen uitgewerkte verhaal, maar bevat alleen de *bron gegevens* zoals ik ze tegen ben gekomen. Sommige zijn in de mappen geplaatst als *knipsel*, de langere artikelen als integrale tekst. (Doel hiervan is de betere toegankelijkheid voor zoekmachines als Google e.d.) Serieuze belangstellenden kunnen bij zuivelhistorienederland.nl de bron-bestanden en de MAP-versie in een OpenOffice.org bestand opvragen.....

www.zuivelhistorienederland.nl

Geplaatst als β versie 2012-03-11

Plaats	Onderwerp	Blz
	Snelkeuze: Goes / ‘s-Heerarendskerke / Kruiningen / Wemeldinge / xxxx	
	<u>Algemeen Zuid-Beveland</u>	
1988-05-15	Knipsel: Met allerlei initiatieven te Goes en omgeving	
1890-02-10	Lezing W. J. Bosch <i>Oprichting ener Stoomzuivelfabriek</i>	xxx
1890-03-25	Zierikzeesche Nieuwsbode „ <i>Hoera voor de Stoomzuivelfabriek</i> ”	
1891-01-08	Lezing mr. Slotemaker	
1893-02-07	Plan voor handkracht-boterfabriekje in Wemeldinge – delegatie naar België	
1894-05-03	In ‘ s-Heerarendskerke komt een Coöp. zuivelfabriek	
1910-05-31	Eerste Stoomzuivelfabriek in Goes	
1910-12-31	Boterhandel op Zuid-Beveland	
1917	‘s-Heerarendskerke sluiting 1e boterfabriek	
1928-07-27	Gegevens Zwagerman lagere prijs Boerenboter t.o.v. Fabrieksboter – tijdelijk hier ?	
1951-02-15	Plannen voor coöperatieve melkafzet op Zuid-Beveland	
1956-07-11	Verslag vergadering Coöp. melkafzetorganisatie	
1957	Sluiting Het Hart Wemeldinge	
1957-10-09	Standaardisatie melk per 1 jan. 1958 op Zuid-Beveland een feit	
xxxx	<u>Goes</u>	
De Witte		
1910-05-31	Zuivelfabriek / Melkinrichting van L. R. De Witte <i>De Hoop</i>	
1910-5-31	Melkfabriek De Witte Korte Kerkstraat	
1910-08-06	Beschrijving zuivelfabriek <i>De Hoop</i> van L. R. De Witte	
1917-05-08	Adv. Oprichting NV. SZ. Goes	
1920-06-15	Vertrek De Witte naar Vlissingen	
1928-10-08	Aankoop Goesche appelstroopfabriek door Coöp s-Heerarendskerke	
1930-??-??	Gaat over naar <i>Cond. Milk Comp.</i> - Hoofdkantoor Alkmaar	
	Gaat over naar <i>Vacca</i> - Hoofd bedrijf Oud-Gassel (N-B.)	
	Gaat over naar <i>Hollandia</i> – Hoofdkantoor Vlaardingen	
1957-	Opheffing melkontvangst station <i>Hollandia</i>	
xxxx	<u>‘s-Heerarendskerke</u>	
1894-05-03	Bericht over oprichting Coöp. Zuivelfabriek <i>De Adelaar</i>	
1894-06-09	Verslag Oprichtingsvergadering uit Goese Courant	

1894-06-09	Verslag Oprichtingsvergadering uit De Zeeuw	
1894-12-25	Beschrijving Stoomzuivelfabriek <i>De Adelaar</i>	34
1895-01-01	Verslag vergadering De Adelaar Aanbesteding melkritten – Goesche Courant	
1895-01-17	Verslag vergadering Coöp. aanschaf veekoeken – ook met gegevens – Goesche Courant	
1895-01-17	Verslag vergadering Coöp. aanschaf veekoeken – ook met gegevens – De Zeeuw	
1895-01-19	Verslag vergadering Coöp. met enige gegevens – Zierikzeesche Nieuws Bode	38
1895-04-20	Verslag vergadering, over; lijnkoeken, verzekering, directeur	
1895-12-07	Verslag Alg. vergadering	
1896-xx-xx	Veel knipsels in 1896daarna steeds minder	
1912 /1913	Stopt als Coöp. Voortzetting door Particulier J. Noteboom	
1916-12-30	Advertentie met melding datv De Adelaar per 1 jan. 1917 wordt gesloten.	
1918-10-01	<i>De Adelaar</i> in Liquidatie en verkoop fabrieksgebouw	
	2e fabriek ‘s-Heerarendskerke „Zuid-Beveland”	
1927-07-22	Blijkt dat er een Coöp Melkinrichting en Zuivelfabriek Zuid-Beveland te bestaan????	
1927-11-26	Oprichting nieuw Coöp. Melkinr / Zuivelf. <i>Zuid-Beveland</i>	
1928-10-08	Aankoop appelstroopfabriek door Coöp s-Heerarendskerke	
1929-05-04	Uitgescheven uit Handelsr., verder in Goes als <i>Zuid-Beveland</i>	
xxxx	<u>Kruiningen „Kruiningen”</u>	
1893-02-21	Eerste vergadering over eene Boterfabriek in Kruiningen	
1894-04-21		
1894-05-12	Ingezonden over epidemische ziektes, boterfabriek-vergaderingen	
1894-07-03	Statuten in Staats-Courant	
1900-02-01	Kruiningen 1e boterfabriek gestopt	
1902-02-22	Kruiningen 2e Particuliere fabriek van C. A. De Vlieger	
1902-03-25	Aanbesteding bouw nieuwe fabrieksgebouw	
1902-1912	Serie knipsels	
1913-02-15	Advertentie voor verkoop fabrieksgebouw	
xxx	<u>Wemeldinge Het Hart</u>	
1893-02-07	Bijeenkomst 20-tal veehouders met plan voor eigen (Handkracht)-boterfabriekje	
1893-04-22	Beschrijving van eerste werkzaamheden boterfabriekje	
	Knipsels	
1912-06-13	Kort verslag Jr. verg. met gegevens	
1921-11-15	Voorzitter Lindenbergh 70 jaar	
1929-10-29	Verslag eerste steenlegging voor nieuwe Stoomzuivelfabriek	
1943-04-12	Zelfverzorgende Boter	
1945-xx-xx	Kort na de bevrijding van Zuid Nederland	

1945-05-11	Zelfvoorzieners en Boter	
1945-05-23	Geruchten die de ronde deden	
Gegevens-ZJB		

Zuid-Beveland

1888-05-15

Goes

Goessche Courant 1890-02-20; p. 3/4

Ingezonden Stukken.

Door W. J. van den Bosch¹

DE OPRICHTING EENER STOOMZUIVELFABRIEK IN OF BIJ GOES.

Nu er reeds enige weken verlopen zijn na de dag, dat de uitvoering van het plan tot oprichting van een Roomboterfabriek hier ter stede aan mij werd opgedragen, is het mijns inziens wel de moeite waard deze zaak meer onder de ogen van alle landbouwers te brengen, omdat ze daardoor in staat worden gesteld de verschillende bezwaren te vernemen, die mij door anderen werden medegedeeld. Daarbij zal ik het echter niet laten, maar veel meer trachten die bezwaren, zoveel als doenlijk is, te weerleggen.

Een groot getal landbouwers werd door mij persoonlijk bezocht. Ik stelde hun zo duidelijk mogelijk de zaak voor ogen en wees hen zowel op hun eigen voordeel als op andere fabrieken, waarvan mij bekend is, dat deze niets meer betalen voor de melk dan wij voornemens zijn, en die toch met voordeel voor de leveranciers der melk werken.

Een der bezwaren is, zegt men, het terugkopen der vlote - magere of afgeroomde - melk. Wat doe ik daarmee? Men kent hier in Zuid-Beveland geen goede afgeroomde melk. De landbouwers hier voeren hun vlotemelk aan de kalveren, wanneer zij reeds dik zuur is; er werden mij zelfs gevallen door een vertrouwde landbouwer medegedeeld, dat de afgeroomde melk soms in die mate zuur is, dat de reuk daarvan ondraaglijk is, terwijl ze in een toestand verkeerde,

¹ W. J. vd. Bosch woonde in Wolphaartsdijk – Zuid-Beveland. Hij vertrok eind 1890 naar Friesland waar hij directeur werd van de zuivelfabriek te Hemrik. Mrt. 1892 kwam hij in de zelfde functie naar het Zuid-Hollandse Noordwijk.

waarbij een rottingsproces reeds aanwezig was, en die dan gevoerd wordt. Zulke melk, die zelfs te weinig waarde voor de varkens bezit, en een plaats op de mestput verdient, komt in de maag der kalveren. Welke resultaten men bij een zodanige opkweking verkrijgt, behoeft niet verder omschreven te worden !

Tegenover zulke melk staat de afgeroomde melk der fabriek. Waardoor onderscheidt zich die dan, waarom is die beter? werd mij meermalen gevraagd.

Om daarop te antwoorden, begin ik bij het begin.

Volle melk (dus melk zoals zij van de koe komt) komt in de fabriek in de centrifuges of melk-ontromers, waarin zij van haar room ontdaan wordt. (600 L. melk word binnen 't uur ontroomd). Wat er overblijft is de magere of afgeroomde melk, welke door hoge verwarming en snelle afkoeling zóó bewerkt wordt, dat zij minstens 24 uur volkomen zoet blijft. Bij het voederen met zulke melk is dus van „zuur” geen sprake, en dat kalveren, met zulke afgeroomde melk gevoed, even goede melkgeefsters worden als die welke zoete onafgeroomde melk krijgen, is eenvoudig door proeven bewezen, en verdere bespreking van dat punt is dus onnodig. Men probeer het!

Het mesten en opkweken van kalveren kan dus blijven bestaan.

De kosten van vervoer der melk naar de stad, zijn die hoog?

Deze kunnen zekerlijk hoog zijn, wanneer één landbouwer zijn melk steeds naar de fabriek moet laten brengen, doch wanneer 2, 3 of 4 boeren zich in de omtrek kunnen verenigen, om hun melk op gezamenlijke kosten te vervoeren, dan zullen deze weinige onkosten zeker ruimschoots de mindere moeite en de last, die men heeft vergoeden. In Friesland komen de melkwagens van 5 of 6 verschillende boeren, of nemen ze zelf het vervoer op zich, zodat de ene week een landbouwer de melk voor zijn buurman naar de stad brengt en omgekeerd.

In den tegenwoordige tijd dunkt mij, dat een persoon die honden, of een ezel, of hit ter beschikking heeft, gaarne op die wijze iets wil verdienen tegen weinig geld, wanneer de boeren het niet zelf doen.

Moet de landbouwer alle melk leveren? Neen, wil de boerin om in haar eigen behoefte te voorzien, melk achterhouden, dan mag dit, natuurlijk altijd binnen zekere grenzen.

Verkoopt een fabriek boter aan particulieren? Moeten de boerinnen dus boter in de winkel gaan kopen, wanneer ze zelf niet meer karnen?

Wanneer de leveranciers boter van de fabriek wensen te kopen, geven wij hun die tegen de gemiddelden prijs, waarvoor wij ze in andere steden van ons land of het buitenland kunnen verkopen. Het is dus, met andere woorden, geen vereiste dat de boerin nog blijft karnen, om voor eigen huishouden boter te hebben. Dat de landbouwers, die gewoon zijn aan hun eigen boter, geen boter wensen te eten die in de winkel naast vis, kaas en dergelijke heeft gestaan, daartegen valt niets te zeggen, doch ik meen wel te mogen beweren dat onze fabrieksboter verreweg met die van de besten landbouwer kan concurreren, dus dat onze boter wél te eten is.

Om andere landbouwers, die nog niet met ons plan bekend zijn, in staat te stellen, met de voorwaarden op de hoogte te komen, acht ik het niet verkeerd, aan dit schrijven een kleine berekening toe te voegen.

Wij geloven de waarheid zeer nabij te komen, wanneer wij aannemen dat in Zuid-Beveland gemiddeld 16 L. melk voor een pond boter nodig zijn.

Stellen we dus dat uit 100 L. 3 kilo of 6 pond boter gemaakt worden, waarvan de prijs in de laatste 2 jaren gemiddeld f 0,50 was, dan is onze berekening als volgt; 100 L melk bevatten

gemiddeld 't hele jaar door 6 pond boter à f 0,50 = f 3, dus kreeg de landbouwer f 3 in de hand en heeft voor zijne halveren nog ± 75 L. karnemelk over.

Om die f 3 per 100 L, of 3 cent per L echter te kunnen ontvangen, moeten op grotere bedrijven dagelijks, op kleinere minstens 3 maal 's-weeks gekarnd, karnwerktuigen aangeschaft, schoongemaakt en onderhouden, en 1 of 2 flinke karnhonden krachtig gevoed worden; alleen 't kopen, voeden of ruilen van die honden is gerust op f 75 per jaar te stellen. Ook is 't houden van een dienstbode meer op grote bedrijven noodzakelijk.

Al deze onkosten vervallen natuurlijk bij levering der melk aan een fabriek en wanneer nu die fabriek genegen is de melk tegen $4\frac{1}{4}$ cent per L. te kopen, dan ontvangt de boerin: 100 L. á $4\frac{1}{4}$ cent = f 4,25; maar zij moet om melk voor haar kalveren 70 Liter zoete afgeroomde melk terug kopen tegen den geringe prijs van $1\frac{1}{4}$ cent per L, dus 70 maal $1\frac{1}{4}$ cent = f 0,87½, dus krijgt zij zuiver in de hand f 3,37½.

De landbouwers profiteren dus bij deze berekening bij levering aan de fabriek f 0,37½ voor de boter uit 100 L., melk terwijl zij op de afgeroomde melk die minstens 2 cents per L. waard is (en die zij met $1\frac{1}{4}$ cent per L. betalen), per L. $\frac{3}{4}$ cent verdienen, wat over 70 L, de som maakt van f 52½, dus in 't geheel f 0,90.

Het voordeel, dat de boerin heeft, wanneer zij de melk aan de fabriek levert, is dus in zijn geheel f 0,90 per 100 L., terwijl tegenover de onkosten en arbeid van karnen en dergelijke alleen het bezorgen der melk aan de fabriek staat.

Ik geloof nu aan de wens der meesten (de verschillende bezwaren te bespreken en te weerleggen) voldaan te hebben, en verdere inlichtingen zullen, zo nodig, gaarne door mij op verlangen worden verstrekt.

Namens de ondernemers,
W. J. VAN DEN BOSCH.

Toekomstvoorspelling! ²

Goes, 23 maart. Hoera, voor de stoomzuivelfabriek. Brood voor tal van nijvere handen, die aan de fabriek werk vinden. Puik, zuivere, onvervalste natuurboter. De boeren leveren al hun melk af aan de fabriek en halen de afgeroomde melk weer terug om jong vee te mesten.

Daardoor is een ongekennde levendigheid in de handel in jong vee. De boeren maken uitstekende zaken en de fabriek rendeert flink, en zij kun niet alle afnemers voorzien, zo groot is de vraag naar prima natuurboter der Goesche roombotertubriek.

Zo zal het misschien zijn over enige tientallen van jaren. Thans verneemt men totaal niets van het tot stand komen der fabriek.

Ja, toch wel iets, maar 't is niet bemoedigend. De melkboeren in en rondom Goes verkopen liever hun melk voor 8 cent per liter aan de ingezetenen, dan voor 4½, cent per liter aan de fabriek. Dat is nu misschien heel dom van de boeren, maar onnatuurlijk toch zeker niet.

En de boeren, die op meer of minder grote afstand van Goes wonen, tweemaal naar de fabriek te laten komen, eens om de melk te brengen en eens om de afgeroomde te halen - geen denken aan, me lieve mensen! En dan die boter, die de boerin niet zelf klaar gemaakt heeft, wie zou die lusten. Wel eten onze boeren bijna nooit iets anders dan „krupvet”, maar de boter moet toch goed wezen!

Het zal, vrezen wij, lang duren, eer de eerste steen voor de Goesche roomboterfabriek zal worden gelegd.

Een babbelaar- of brokkenfabriek zou eer in een bepaalde behoefte voorzien!

² Kop, **Toekomstvoorspelling** is toevoeging van ZHN.

(kort gedeelte uit een lang verhaal over coöperatie)

De lezing van mr. Slotemaker.

Dinsdagmiddag trad in de «Prins van Oranje» te Goes de heer Slotemaker op om zijn gedachten te zeggen over Landbvuw-Coöperatie.

Na door den voorzitter van de afdeeling Heinkenszand der Zeeuwsche Landbotiw-maateehappij, den heer E. v. den Bosch, te zijn ingeleid begon :prel.:er zijne voordracht (voor 30 personen, waaronder enkele niet landbouwers, en van welke nog ongeveer 1!~ voor de pauze heengingen~

-- - -- - -- Zie het in Denemarken,

een laag gelegen land dat veeteelt drijft op groote schaal. Vroeger fabriceerde iedere boer daar de boter, en was bij den verkoop gebonden aan de plaatselijke marktprijzen, veelal niet evenredig met de moeite enz. aan zijn arbeid verbonden. Toen zijn er boterfabrieken opgericht, later tot één centraalfabriek vereenigd, deze koopt de melk in die streek op en levert nu voortdurend een of twee botersoorten. Het begtuur heeft gecontracteerd met de consurntieve vereenigingen in Engeland, die tot een bond, te Glasgow zetelend, vereenigd zijn.

Hier heeft beider belang consument en producent tot elkander gebracht.

Een mededeeling uit L o n d e n werpt weliswaar een schaduw op deze zaak. De boterfabriek is aan niemand verantwoording schuldig en oefent dus met loor haar zelt geregelde boterprijzen somwijlen tyrannie uit op de koopers. De Nederlandsche boter mits de Hollander zijn kneep atlegge en met des Eugelschmans smaak rekene, zou thans te Glasgow welkom zijn.

Het bedrijfskapitaal der gezamenlijke melkerijen in Denemarken steeg sinds 18 17• van 19 tot 60 miljoen. Spreker leest de statuten van een dergelijke vereeniging in het district AusLadt voor. Hieruit blijkt dat in de leening voor de oprichting idier vereeniging alle leden aansprakelijk zijn in verhouding tot het aantal koeien. Het contract eindigtIna 5 jaar. Die tusschentijds de vereeniging verlaat, verliest alle aanspraak op zijn inleg; die haar verlaat ria afloop van het contract, ontvangt de helft terug.

De melk wordt dagelijks aan de hoeven

afgehaald. De hoogste macht berust bij de algemsene verg., waarop ieder één stem uitbrengt ; ook de vrouwen hebben een stem, als zij aan het hoofd van den boedel staan.

Het bestuur bestaat uit 7 per3onen. Oneenigheden met den keurmeester beslecht het bestuur met beroep op de algemeene vergadering.

In 1887 volgden 100 landbouwers den cursus van den landbouwleeraar. (Op deze wijze zijn de Deensche boeren er in geslaagd de beste boter van Europa te leveren en goede zaken te doen. In Frankrijk zijn 888, in België 15 landbouw-syndicaten. De conclusie van der. spreker is : In een arme -streek waar de landbouwer geen kapitaal heeft om zijn bedrijf naar eisch uit te voeren, stichte men een codperatieve vereeniging naar het stelsel van Raiffeisen, zoodat daardoor elkeen geld ter ui-.oefening van zijn bedrijf verkrijgen kan ; en stichte landbouw-.syndicaten op den voet der r'ran`che. die inrichtend volgens het beginsel der coiiperatie. In iedere gemeente zij een man, die er zich voorspanne; dan kan 'top kleine schaal worden begonnen. In 8 dorpen van Drente gaat men het beproeven. Die landbouwkassen dan tractrtz men te vereenigen tot eene comsumtieve coöperatieve vereeniging die den landbouwer voor persoon en bedrijf voordeel zal opleveren.

Nederland is een landbouwende natie. Gaat het den boer goed, dan tiert alles. Langendijsk puntlicht bevat veel waar's :

Ik vecht voor 't la2.d (zegt de soldaat) Ik preek voor 't land (zegt de dominé) !k pleit voor 't land (zegt de advocaat). Maar de boer zegt ;
Ut g ij al vecht, al preekt, al pleit,
Ik ben de kip die de eieren leit.
Niemand zegge : Uwe maatregelen zijn alleen goed voor 'tibuitenland. Immers, wat daar goed werkt, zal 't hier ook doen. Moge de tijd spoedig komen dat naastenliefde 's volks streven beheerscht en liet sEendracht maakt macht» niet langer een woord maar daad zij.
Met een woord van dank werd deze verdienstelijke rede door den voorzitter namens het handjevol aanwezigen jent woord.

1892

Middelburgsche Courant, 22/09/1892; p. 2/4

— Wegens niet genoegzame deelneming zal het ontworpen plan tot oprichting van een roomboterfabriek te Kapelle vooreerst niet verwezenlijkt worden. Wegens het lage tarief van den melkprijs verlangen de boerinnen de boterbereiding zelf aan de hand te houden nu zij de gereedschappen daarvoor toch bezitten, welke anders waardeloos zouden worden of bij verkoop weinig zouden opbrengen.

1893

Goessche Courant, 1893-02-07; p.1/4

WEMELDINGE. De eerste berichten verschijnen over oprichtingsplannen voor een Handkrachtboterfabriekje, naar Belgisch voorbeeld, verschijnen in de Couranten.....

Zie verder bij Wemeldinge

Goessche Courant, 30/05/1893

Heeren Landbouwers

op Zuid- en Noord-Beveland, die genegen zijn op nader overeen te komen plaatsen hun **MELK** te leveren voor een op te richten Zuivelfabriek, tegen een prijs van 1 cent per procent botervetgehalte, en 90 pct. der geleverde melk gratis terug als onder- of karnemelk, gelieven hiervan opgave te doen met vermelding van het aantal koeien, waarvan zij de melk wenschen te leveren, aan den heer W. F. K. LENSCHOEK te Goes.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 22/03/1894; p. 1/1

Goes, 21 Maart. 't Mag verwondering wekken, dat hier geen pogingen in het werk worden gesteld tot het oprichten eener boterfabriek, zij het op kleine schaal. Zouden hier en in de naaste omstreken, waar toe ook de Wilhelmina-polder behoort, geen paar honderd koeien gevonden kunnen worden, waarvan de melk aan de fabriek zou kunnen bewerkt worden? De legging aan het spoor geeft bij de verzending toch ook nog al eenig voordeel. Wenschelijk was de oprichting zeker, maar wie zal het initiatief nemen?

Landbouw, Veeteelt en Visscherij.

DE BOTERHANDEL IN ZUID-BEVELAND.

Men schrijft ons:

Naar aanleiding van het door den Zuid-Bevelandschen Bond van boterhandelaars aan B. en W. van Goes ingediende adres tot verbetering van den boterhandel in ons eiland, van welk adres in het nummer van Uw blad van 22 December jl. melding is gemaakt, komt het mij niet ongewenscht voor een en ander betreffende dien boterhandel onder de aandacht te brengen.

Iedere vreemdeling, die op een marktdag Goes bezoekt en dan op de Koopmansbeurs meteen een kijkje gaat nemen om.... het sierlijke provinciaal kostuum der boerinetjes en tevens niet minder de draagsters hiervan in oogenschouw te nemen, keert teleurgesteld van dit bezoek terug wegens het geringe aldaar aanwezige aantal representanten van de landelijke schoonen.

De botertafel is er nl. in den regel zeer schaars bezet.

Menig niet wel ingelichte vreemdeling is hierdoor tot de conclusie gekomen en die dan ook voor de hand ligt, dat op ons eiland de boterproductie heel weinig beteekent. En toch is niets minder waar!

Een officieele statistiek der boterproductie ontbreekt, doch dit is zeker, dat het aantal op de Koopmansbeurs verhandelde kilo's verre beneden de werkelijke productiecijfers blijft. Op schier iedere boerderij toch wordt boter gemaakt en er bestaan slechts op ons eiland 4 zuivelfabrieken n.l. te **'s-Heer Arendskerke, Wemeldinge, Kruiningen** en sedert dit jaar ook een te **Goes**, waaraan melk wordt geleverd. De uitvoer van melk naar fabrieken, buiten ons eiland gelegen, zal, zoo , zulks plaats heeft, zeer gering zijn.

Zoodat de boterbereiding op de Zuid-Bevelandsche boerderijen ongetwijfeld een respectabel cijfer aan gewicht per i week zal brengen. Hoe nu het waar te nemen verschijnsel te verklaren, dat er zoo weinig boter aan de markt komt?

Wij willen trachten hiervan een verklaring te geven.

Sedert onheuglijke tijden wordt door opkooopers en leveranciers van kruidenierswaren, langs de deur ventende of niet, op de boerderijen de boter gehaald, waardoor groote, de grootste hoeveelheid boter aan de markt onttrokken wordt. Dan wordt bovendien een aanzienlijk aantal kilo's boter door de vrachtrijders naar de stad gebracht, bestemd voor winkeliers en particulieren. Alzoo kan het niet anders of slechts een geringe hoeveelheid boter kan ter markt bijeengebracht worden.

Met deze gegeven verklaring is o.i. tegelijk het middel aan de hand gedaan om de botermarkt uit haar kwijnenden toestand op te heffen, n.l. om te trachten alle boter op de markt te krijgen.

Nu heeft de in het begin van dit opstel genoemde Bond daartoe de hulp ingeroepen van B. en W. van Goes en dit college gevraagd om bij gemeente-verordening te bepalen, dat alle boter die op den marktdag in de gemeente wordt ingevoerd op de botermarkt wordt gebracht. Of aan de gemeentebesturen dit dwingend recht is toebedeeld krachtens de gemeentewet, meenen wij in twijfel te mogen trekken.

Wel kan er een keuring op de boter van gemeentewege, evenals op vleesch en visch, worden ingevoerd en de plaats voor die keuring worden aangewezen, doch verder kan een gemeenteverordening al niet gaan.

Het staat toch ieder vrij op de wijze als hem goedgevindt zijn waar aan den man te brengen, dus kan de boter naar winkeliers en particulieren gebracht worden zonder deze ter botermarkt te brengen.

Dan wenscht de Raad, een deskundige, die zitting zal nemen in de marktcommissie om den marktprijs vast te stellen, waardoor meer een inlaten prijs (*dan thans* - deze cursieve toevoeging is van ons) zal worden verkregen”.

Klaarblijkelijk wordt hier een deskundige handelsman bedoeld.

Op het oogenblik bestaat de gemeentelijke marktcommissie voor de prijsnoteering van de boter uit 3 personen, van wie een in het land met kruidenierswaren vent, een ander landbouwer en de derde naar ik meen het gemengd beroep van landbouwer en handelaar uitoefent, welke commissie dus volgens den Raad niet den juisten prijs vaststelt.

Wij kunnen niet uitmaken of dit ongunstig oordeel over deze markt; commissie gegrond is, doch wel weten wij, dat de landbouwafdeelingen Goes en Kruiningen sedert enkele jaren het noodig hebben geacht harerzijds een marktsetter voor den boterprijs aan te stellen, waaruit blijkt, dat er aan de marktsetting der gemeentelijke commissie iets moet haperen.

Deze marktsetter heeft zich erover beklagd, dat de boerinnen zich niet storen aan zijn prijsnoteering, doch die der gemeentelijke commissie als de goede blijven beschouwen, al is deze ook lager dan de zijne.

Verder is dit jaar door den gemeenteraad van Goes op een desbetreffend verzoek van boterhandelaars aan het college van B. en W. de bevoegdheid gegeven om het aantal leden der marktcommissie met nog 2 leden uit te breiden, van welke bevoegdheid totnogtoe door dit college geen gebruik is gemaakt. Of de schriftelijk ingekomen bedreiging van de bestaande commissie met het nemen van collectief ontslag bij aanvulling harer commissie invloed heeft uitgeoefend om het oude te laten, kunnen wij niet zeggen.

Nog wordt er in meergenoemd adres aangedrongen op het keuren van de boter, van gemeentewege, op 1e en 2e kwaliteit ter informatie aan de koopers.

Hoe noodig en aanbevelenswaardig deze maatregel ook moge zijn, het wil ons voorkomen dat deze niet door het gemeentebestuur kan toegepast worden, daar het dan den voet zou zetten op den zuiver commerciëlen weg, wat buiten de lijn der gemeentelijke bemoeiingen ligt, in de gemeentewet vastgelegd.

Wel kan van gemeentewege de voor de consumptie ten verkoop aangeboden boter gekeurd worden, of deze aan de gestelde eischen voor goede, onbedorven waar beantwoordt, wat trouwens in Goes reeds geschiedt, doch dit is heel wat anders dan het keuren op 1e en 2e kwaliteit.

Het zou wel rationeel zijn, dat de bereidsters van goede boter een hooger prijs voor haar waar erlangden dan zij, die minderwaardige in de consumptie brengen en als zoodanig verdient het streven van den Bond, die zulks beoogt, steun en medewerking van de consumenten in de eerste plaats.

Het eenige practische middel om laatst bedoeld euvel te bestrijden zou naar onze meening zijn, dat de landbouwers-boterbereiders met de handelaars trachtten op te richten een botermijn of boterveiling, waarop uitsluitend de gekeurde boter op 1e en 2e kwaliteit werd verhandeld, nadat deze van een keuringsstempel was voorzien.

En als dan de consumenten van hun leveranciers, boeren of winkeliers, eveneens het waarborgstempel op de boter eischten, dan zon het kunnen worden zooals elke reële handelaar het zelf moet wenschen.

In elk geval heeft de Bond van Zuid-Bevelandsche boterhandelaars een goed werk gedaan door met dit adres de aandacht op den ongezonden toestand van den boterhandel en op de Koopmansbeurs en in geheel Zuid-Beveland te vestigen.

Mogelijk, dat de zuivelconsulent der Zeeuwsche Maatschappij van Landbouw in deze aangelegenheid van goeden raad kan dienen, welke ambtenaar uit den aard van zijn betrekking zeer zeker zal willen medewerken, zooveel zulks in zijn vermogen is, om den boterhandel in het goede spoor te helpen brengen.

Een trouw beursbezoeker.

BOERENBOTER EN FABRIKSBOTER.

Het is een feit, dat vele menschen nog altijd liever boerenboter, dus boter, die op de boerderij gewonnen is, gebruiken, dan fabriksboter. Men zegt dan, dat men kan proeven, dat de melk niet zoo „dood-gekarnd” is. Er moet meer smaak aan de boter zijn, Feit zal wel zijn, dat het zoutgehalte in de boerenboter altijd wat hooger is, dan de fabriksboter en dat de prijs altijd iets lager is.

Voor den consument is het intusschen ook beter, fabriksboter te gebruiken, dan boerenboter, omdat de kwaliteit daarvan altijd gelijk is, wat bij de boerenboter nog al eens mist. Wanneer de boerin de karn niet „af” heeft kunnen krijgen, in den zomer of in den winter, of als de koeien in een wei met wat veel knoflook hebben geloopt, of als de karn- en botervaten niet al te zindelijk zijn geweest, waardoor er een inferieure kwaliteit van boter ontstaat, dan wordt er toch nog al eens een keer op de boerenboter gemopperd.

Feit is in elk geval, dat op tentoonstellingen met heel veel boerinnen met een eerste prijs voor prima boter gaan strijken. En dan wordt dan nog niet het minste ingezonden! Dit nu komt bij de fabriksboter niet voor, daar deze moet concurreren in kwaliteit op de wereldmarkt. Het is nu niet onaardig om te lezen, wat de heer Zwagerman in het Zeeuwsch landbouwblad mededeelt omtrent den prijs van de boerenboter en de fabriksboter in Zee land in 1927.

In Zeeland wordt jaarlijks nog ongeveer 2 miljoen K.G, boerenboter gemaakt. Daartegenover staat een productie van $\frac{1}{4}$ miljoen K.G, fabriksboter, Hieruit blijkt wel, dat de boerenboter-productie van overwegende beteekenis is. Deze worden grootendeels aan rondreizende handelaars in eieren en boter of ook wel aan kruideniers verkocht. Ook hebben sommige boerinnen haar vaste klanten bij wie ze hun heele productie slijten kunnen.

De marktplaatsen, waar nog een beetje boter geveild wordt zijn: Middelburg, Zierikzee, Tholen, Goes, Oostburg, (waar jaarlijks 30.000 K.G. ter markt komt) en Hulst. De heer Zwagerman publiceert nu staatjes, die over verschillende maanden de prijzen laten zien op deze markten bedongen en ter vergelijking die van de fabriksboter te Rozendael in dezelfde maanden. En dan blijkt, dat verschillen van 25 cent tot 50 cent per K.G. ten nadeele van de boerenboter niet zeldzaam zijn.

Vergelijkt men nu de prijzen over enkele jaren met elkaar, dan blijkt, dat niet overal evenveel geld van de boter wordt gemaakt. Zoo is de gemiddelde prijs der fabriksboter over 8 jaren geweest $f 1,82^5$, per K.G. Te Middelburg was de boerenboter $f 1,81$. Te Zierikzee was over 7 jaren de prijs $f 1,90$ per K.G. De fabriksboter eveneens. Te Goes daarentegen bedroeg de gem. prijs $f 1,80$ per K.G. Te Oostburg bedroeg deze prijs over 5 jaren $f 1,80$, terwijl de prijs der fabriksboter in diezelfde jaren $f 2,13$ bedroeg! Voor Hulst was deze prijs in diezelfde jaren zelfs maar $f 1,78$. Geen wonder, dat men juist daar het meest behoefte gevoelde aan fabriekmatige verwerking der melk. Dit heeft men er nu gedaan, door de room te verwerken tot boter. Dit levert meer geld op.

Goessche Courant, 04/10/1932; p. 2/6

RILLAND-BATH. De gezamenlijke melkslijters alhier hebben de melk thans van 10 cent per liter verlaagd tot 5 ct., zulks omdat een nieuwe melkboer de melk rondventte voor 7 ct. per liter.

Middelburgsche Courant, 26/03/1940; p. 11/11

Jaarvergadering Boerinnenbond.

Een lastig maar nog mooi verlopen jaar.

De afdeeling Zuid-Beveland van den Bond van Boerinnen en andere platte-landsvrouwen hield haar jaarvergadering

Het maken van kaas.

Na de theepauze volgt de lezing van den heer Zwagerman over kaa-maken. Spr. begint met te zeggen, dat, waar hij in een kaasland geboren is, hij heel graag deze lezing wil houden, en onderricht wil geven daar hij in zijn geboorteland altoos hoorde zeggen: als je geen kaas kunt maken ben je geen echte boerinne.

Volledige verslag in MAP Zwagerman / 1940-03-26

Plannen voor coöperatieve melkafzet op Zuid-Beveland

Lezing voor de Kring West Zuid-Beveland der Z.L.M.

In 'n vergadering van de Kring W. Z.-Beveland der Z.L.M. heeft de heer C. Zee, secretaris van de *Zeeuwse Melkfederatie*, gistermiddag In hotel „Centraal” te Goes een uiteenzetting gegeven van de plannen tot oprichting van een apparaat voor de coöperatiene afzet van melk op Zuid-Beveland.

De toestand op Zuid-Beveland is momenteel zo, dat ca. 28 pct. van de grond in gebruik is voor de veeteelt en dat er 4800 melkkoeien worden gehouden, die jaarlijks ongeveer 18 miljoen kg. melk produceren ter waarde van 3½ miljoen gulden. Van deze hoeveelheid wordt 2.1 milt, kg. gebruikt voor de opfok van kalveren en eigen gebruik, 8.8 mill. kg. wordt via melkslijters als consumptiemelk verkocht en 7.1 mill. kg. gaat naar de fabrieken. Momenteel wordt elke week 2½ miljoen gulden subsidie gegeven op de consumptiemelk om de prijs ervan, die vastgesteld is, te drukken. De prijs van de industriemelk, die dus wordt gebruikt voor verwerking tot boter, kaas of andere melkproducten, is echter geheel vrijgelaten. Door de goede afzetmogelijkheden van zuivelproducten de laatste tijd komt het voor, dat fabrieken hun leveranciers een veel hogere prijs voor de melk uitbetalen dan de handel kan doen, die de melk aan de consument moet doorverkopen.

De fabrieken kunnen zelf de prijs bepalen aan de melkleveranciers. De boer heeft daarin geen zeggenschap. Wat betreft de betaling van de zg. „overmelk”, de melk dus, die niet voor consumptie is bestemd, is de Zuidbevelandse boer aangewezen op de fabrieken „'t Hart” te Wemeldinge en de „*Hollandia*”. Wat dat betreft is hij, aldus de heer Zee, een speelbal van de handel. Momenteel is de melkprijs goed, doch vooral in een tijd van grote productie, zoals b.v. in het voorjaar, is deze positie voor de boer allesbehalve aantrekkelijk. Spr. riep zijn toehoorders dan ook dringend op mee te werken aan de vorming van een melkafzetcombinatie naar het voorbeeld van de combinaties op Walcheren, Schouw; en-Duiveland en Tholen, die reeds enkele jaren zeer goed werk verrichten. De ervaring leert, dat het bestaan van een combinatie de boeren een hogere melkprijs bezorgt. Het verschil in melkprijs voor de boer tussen Schouwen-Duineland en Goeree-Overflakkee is wat dit betreft treffend.

Wanneer binnenkort een melkstandaardisatie in Zeeland zou worden doorgevoerd, waartoe het gevaar weer groter wordt, zou het bestaan van een combinatie een bijzonder voordeel betekenen. Het ligt in de bedoeling, om, wanneer men 50 pct. van de Zuidbevelandse melk krijgt, met de vorming van een combinatie te beginnen.

Met nadruk zei de heer Zee, dat het niet in de bedoeling ligt een fabriek te stichten. Enkel wil men de boeren invloed geven bij de afzet en de prijsvorming van melk. De perspectieven voor de afzet, die men zal regelen, zijn goed. Uit de op dit referaat volgende discussie bleek, dat de aanwezigen algemeen instemden met de stichting van deze combinatie. Men drong er op aan spoed te betrachten en door te zetten, ook als een der landbouworganisaties, men dacht hierbij aan de C.B.T.B., er niet voor zou voelen mede te werken.

.....

Provinciale Zeeuwse Courant, 1956-07-11

BELANGSTELLING NEEMT TOE COÖP. MELKAFZETORGANISATIE ZUID-BEVELAND VERGADERDE

Meer melk en een hogere prijs.

De *Coöperatieve Melkafzetorganisatie Zuid-Beveland* heeft een gunstig jaar achter de rug, zo werd tijdens de dinsdagmiddag in „De Prins van Oranje” te Goes gehouden algemene ledenvergadering met voldoening geconstateerd. Over de gehele linie werd een groei waargenomen, want niet alleen nam het ledental toe, maar ook werd er aanzienlijk meer melk door de leden aangevoerd, terwijl de hiervoor uitbetaalde prijs weer verder steeg.

In zijn openingswoord stelde de voorzitter, ir. A. E. Bruyning, o.m. vast, dat de financiële positie van de organisatie thans zeer behoorlijk is en dat de uitbetaalde prijs tot de beste in ons land behoort. Wel riep hij zijn gehoor op meer interesse te tonen voor het werk van de coöperatie. De kwaliteitsbepaling van de melk werkt zi., nog niet tot aller tevredenheid.

Uit het aan de vergadering overgelegde overzicht bleek, dat de door de leden aan de fabriek te Wemeldinge afgeleverde hoeveelheid melk in 1955 ondanks de droogte, die de melkgift ongunstig beïnvloedde, steeg tot 3.300.212 kg (in 1954 3.050.174 kg). Het gemiddeld vetgehalte nam verder toe van 3,65 procent tot 3,68 procent, terwijl met de nabetalingsen uiteindelijk over 1955 gemiddeld 23 cent per kg melk werd uitbetaald, tegen 22,18 cent in 1954 en 21,53 cent in 1953

De heer C. Zee, die als adviseur de uitkomsten besprak en schetste hoe de melkprijs in ons land tot stand komt, noemde de resultaten gunstig. De garantieprijs van de regering werd door de M.Z.B.³ met één cent overschreden.. Verder kondigde hij aan, dat uit het zuivelfonds een voorschot van een kleine cent per kg geleverde melk in de periode november 1955-mei 1956, aan de boeren zal worden uitbetaald.

3 Melkorganisatie Zuid-Beveland

De exploitatierekening over 1955, die een totaalbedrag van ruim 842.000 gulden aangaf, sloot met een voordelig saldo van f 2143,34. Hiervan kan f 1739,57 als een tegoed van de leden tot reserve ledenkapitaal worden bestemd.

Uit het jaarverslag van de secretaris, de heer J. P. Lindenbergh uit 's-Heer Arendskerke bleek verder o.m., dat het ledental toenam van 348 tot 355. Ook constateerde deze, dat tengevolge van de uitbetaling naar kwaliteit, de zorg aan de winning en behandeling van de melk beter is geworden. De goede melkprijs welke werd uitbetaald, is een verantwoorde prijs. Zij, die geen lid zijn van de M.Z.B., profiteren hierdoor evenzeer van het werk van deze organisatie, zo merkte de secretaris nog op.

De aftredende bestuursleden, de heren. A. H. Zandee, L. Verdurmen en ir. A. E. Bruyning, werden bij acclamatie herbenoemd, evenals de heren H. Wolfert en M. Steijn, leden van de raad van commissarissen.

Bij de rondvraag werd door een der leden nog de dezer dagen afgekondigde prijsstop voor de melk aan de orde gesteld. Zoals de heer Zee uiteenzette, is als gevolg van het door de A.V.M., de organisatie in het westen des lands, z.i. niet verstandig gevoerde beleid, thans o.a. ook Zeeland onder deze prijsstop komen te vallen.

De rijkszuivelconsulent, **ir. W. L. Harmsen** deed enkele mededelingen over het door de studiecommissie van de *Zeeuwse melkfederatie* uitgebrachte rapport inzake het plan om te komen tot uitbetaling van de melk naar kwaliteit. Hieraan zijn voor Zeeland verschillende moeilijkheden verbonden o.a. door het feit, dat er in deze provincie twintig miljoen kg boerenmelk aan de markt komt. Deze melk passeert de fabrieken niet, doch zal wel onder deze kwaliteitsbepalingsregeling dienen te vallen.

Na afhandeling van de huishoudelijke zaken werden nog enkele films gedraaid.

ZUID-BEVELAND

Standaardisatie van melk op 1 januari een feit.

De „standaardisatie" van melk op Walcheren en Zuid-Beveland zal op 1 januari 1958 zijn beslag krijgen. Dit werd medegedeeld tijdens de dinsdag in „De Prins van Oranje" te Goes gehouden vergadering van de ledenraad der coöperatieve melkorganisatie „Zuid-Beveland" u.a.. (M. Z.B.) .

De voorzitter, ir. A. E. Bruijning, lichtte de toestand, die per 1 januari 1958 ontstaat, nader toe. Na uitvoerige besprekingen werd besloten om te trachten een nieuwe organisatie in het leven te roepen van melkveehouders en melkslijters op Zuid-Beveland, teneinde na de sanering beider belangen te kunnen behartigen. De voorgenomen sanering, die de kosten welke op de aan- en afvoer en op de verwerking van de melk en melkprodukten drukken, belangrijk zal verminderen wordt in de kringen van de M.Z.B. toegejuicht. Daarnaast schept invoering van melkstandaardisatie moeilijkheden, die eveneens overleg vragen. De M.Z.B. zal mee moeten dienen te werken om de sanering zo economisch mogelijk te doen worden, waarbij de voordelen aan beide partijen ten goede dienen te komen. Het huishoudelijke gedeelte werd vlot afgewerkt. Besloten werd het overschot van het boekjaar 1956 ad f 2348,77 bij te schrijven bij het ledenkapitaal. Het ledental was in de afgelopen verslagsperiode toegenomen, terwijl het aantal kilogrammen geleverde melk hoger was dan het jaar daarvoor. De aftredende bestuursleden, de heren J. Krijger, Driewegen en D. Boonman, Ovezande werden herkozen. In de plaats van de heer J. P. Lindenberg ~ uit 's Heer Arendskerke, die zich wegens drukke werkzaamheden niet herkiesbaar stelde, werd de heer L. Mesu uit Oudelande benoemd. De heer J. A. Duivesteijn werd herkozen als voorzitter van de raad van commissarissen. In deze raad werden benoemd de heren W. H. Ellenkamp en J. P. Lindenberg beiden te 's Heer Arendskerke en C. van de Velde uit Yerseke.

1910-05-31

In 1910 kwam in Goes de eerste fabriek

Goessche Courant 06-08-1910; p. 1/6

GOES VOORUIT.

Vanmorgen werden wij in de gelegenheid gesteld om de zuivel-fabriek en melk-inrichting „De Hoop” te zien, die morgen (zaterdag) door de heer L. R. de Witte in de Korte Kerkstraat alhier geopend wordt. We zagen o.a een steriliseer-machine, afkomstig uit Duitschland en geleverd door de firma wed. J. C. Massee & Zoon. In die machine kunnen een 80 tal flessen melk geplaatst worden, die dan door hete waterdamp van $\pm$ 100 gr. een half uur omspoeld worden, waardoor ziekte-kiemen worden gedood. Tot dusver kwam de flessen-melk uit ‘sHeer Arendskerke, de enige plaats op Zuid-Beveland, waar zo’n steriliseer-inrichting bestond. Dankzij het initiatief van de heer de Witte bezit Goes thans ook zo’n machine.

Voorts zagen we enige werktuigen waarmee boter wordt verwerkt en gekneed, en melk afgeroomd en gekoeld.

In dit geval behoort wie waagt, te winnen, en daarom wensen we de heer de Witte succes met zijn zaak uitbreiding.

Stoomzuivelfabriek „DE HOOP”.

Elken dag versche af-
geroomde Melk à 2 cent
per Liter, en prima Room-
boter.

Aanbevelend,
L. R. DE WITTE & Co.,
G O E S.

Zuivelfabriek „DE HOOP”

IS VERPLAATST

van de Korte Kerkstraat naar de

Stalstraat, tegenover
't Veilingslokaal.

Aanbevelend,
DE WITTE & Co.

Zuivelfabriek „de Hoop”.

Bij vooruit bestelling is
dagelijks verkrijgbaar

prima Slagroom.

Aanbevelend,
DE WITTE & Co.

De heer de L.R. de Witte bezat, voor dat hij met de melkinrichting begon, al een melksalon.
 In de Zeeuwse kranten komen tientallen advertenties voor van vergaderingen die daar worden
 gehouden. Deze melksalon had mei 1917 mogelijk een andere eigenaar – zie knipsel
 Merk op dat de melkinrichting / zuivelfabriek adverteerde met L.R. De Witte & Co.
 Onduidelijk wie Co. is geweest!

Middelburgsche Courant, 01/03/1912; p. 1/6

Uit Zuid-Beveland.

Als gevolg van een oproeping door het bestuur van den Chr. Werkmansbond, afd. Goes tot het beleggen eener gecombineerde vergadering ter bespreking van de duurte der levensmiddelen, waren Dinsdagavond ik de zaal van den melksalon bij den heer De Witte veel belangstellenden opgekomen, waaronder verscheidene vertegenwoordigers van vereenigingen. Betreffende de prijzen der eerste levensbehoeften als brood, vleesch en melk was men vrij algemeen van gevoelen, dat deze door de Goessche leveranciers te hoog worden gehouden.

Goessche Courant, 05/05/1917; p. 2/6

in de Melksalon van den heer VAN DOESELAR, v.h. De Witte, Opril B 3, GOES.

Goessche Courant, 07/11/1912; p. 3/4

GOES, 5 Nov. 1912.

VERSLAG van het onderzoek van een monster Melk uit de fabriek van den heer L. R. DE WITTE te Goes:

S. G. bij 15° C.	1.032.
Veigehalte	8.1 %.
Vaste stoffen	11.984 %.
Vetvrje vaste stoffen	8.884 %.
Zindelijkheid	Voldoende.

De melk voldoet aan de gestelde eischen.

G. VAN DER HOEK, Apotheker.

Goes NV Goes1917-

Uit de onderstaande knipsels maak ik het volgende op;

- Zuivelfabrikant L.R. De Witte neemt de klanten van 's-Heerarendskerke – *De Adelaar* – over
- er is een nieuwe N.V. Stoomzuivelfabriek *Goes*, Lange vorststraat opgericht, eigenaar L.R. de Witte
- Bij vergunningverlening karnemelk en taptemelk wordt alleen de *Goesche Stoomboterfabriek*, eigenaar L.R. de Witte, genoemd.
- In 1920 vertrekt L.R. de Lange naar Vlissingen.
- Wat aan de berichtgeving ook in houdt dat er geen Melkinrichting / Zuivelfabriek meer is in Goes!!!

Goessche Courant, 03/03/1917; p. 3/6

 Tusschen de Melkfabriek „De Adelaar” te 's Heer Arends-kerke en de Melkfabriek van L. R. DE WITTE, Lange Vorststraat, Goes is overeengekomen, dat de tot heden door „De Adelaar” bediende klanten vanaf Maandag 5 Maart a.s. zullen worden bediend door de Melkfabriek DE WITTE, welke zich tevens aanbeveelt voor de levering van Melk, Boter, Room en Karnemelk.

's Heer Arendskerke.
Goes.

J. NOTEBOOM.
L. R. DE WITTE.

Goessche Courant, 08/05/1917; p. 3/4

Bi akte den 27 Maart 1917 voor den ondergeteekende verleden, is opgericht de Naamlooze Vennootschap:

Stoomzuivelfabriek „Goes”,
gevestigd te GOES.

De akte is met het Koninklijk Besluit van bewilliging geplaatst in het bijvoegsel tot de „Nederlandsche Staatscourant” van 5 Mei 1917, nummer 103, onder doorlopend nummer 657.

JOH. PILAAR,
Notaris.

Goessche Courant, 24/05/1917

HINDERWET.

Burgemeester en Wethouders van Goes maken bekend, dat het verzoek van L. R. DE WITTE, melkfabrikant alhier, om vergunning tot het oprichten van een stoommachine van 4 à 5 P.K. in zijn inrichting tot het verwerken van melk, boter, enz. op het perceel kadastraal bekend, gemeente Goes, sectie D, no. 132, gelegen in de Lange Vorststraat, wijk C No. 224, door hen is **ingewilligd**.

Goes, 21 Mei 1917.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
D. D. VAN DEN BOUT I.B.
De Secretaris,
G. A. HAJENIUS.

Goessche Courant 30-11-1918; p. 2/6

Woensdagavond had op initiatief van het bestuur der *Levensmiddelen commissie* een vergadering plaats met melkleveranciers om de vraag te bespreken of rantsoenering van melk wel enig voordeel voor de minister zou opleveren.

Daar bleek eerst ten volle hoe schaars de melk in Goes was, zodat alle melkverkopers hun klanten reeds hadden gerantsoeneerd.

Door de wethouder van distributie, welke mede aanwezig was, werd meegedeeld welke stappen reeds waren gedaan door 't Dagelijks bestuur der gemeente om de rantsoenering op te heffen. Z.Ed. las een stuk voor, waarin door verschillende argumenten werd aangetoond dat rantsoenering voor Goes in deze tijd een onmogelijkheid is.

Toen uit de besprekingen bleek, dat hier voor de minister geen vet te halen was, maar rantsoenering op niets dan grote administratieve kosten zouden lopen, werd besloten een telegram naar Z.E. de minister te zenden.

Met een woord van dank sloot de voorzitter de vergadering voor de goede opkomst en de tegenwoordigheid van Z.Ed. de wethouder van Distributie.

Het volgende telegram is naar de minister gezonden: Ondergetekenden M. Storm en E. Barbier, resp. als voorzitter en secretaris van de levensmiddelencommissie, vertegenwoordigend 19 arbeidersverenigingen, brengen uwe Excellentie het volgende ter kennis, dat zij in vergadering van 27 Nov. j.l. gehoord hebbes alle melkleveranciers, dat de melk te Goes zeer schaars dat de rantsoenering der melk geen vermeerdering van vet zal opleveren, redenen waarom zij uwe Excellentie met de meesten ernst verzoeken de rantsoenering zo niet geheel op te heffen dan minstens 3 maanden uit te stellen.

Volgt ondertekening.

Goessche Courant, 05/12/1918:

Melkonderzoek.

Burgemeester en Wethouders van Goes brengen ter openbare kennis, dat voortaan van de in de gemeente ter consumptie verkocht wordende melk monsters zullen worden genomen, welke aan het Rijks-Landbouwproefstation zullen worden onderzocht.

De resultaten van dit onderzoek zullen worden gepubliceerd.

Goes, 3 December 1918.

Burgemeester en Wethouders
voornoemd,

D. D. v. D. BOUT l.B.

De Secretaris,

VAN BALLEGOIJEN DE JONG,

Goessche Courant, 10/04/1919; p. 3/4

STOOMZUIVELFABRIEK „GOES”
LANGE VORSTSTRAAT :: GOES.

Gevraagd

EEN MELKVENTER

voor soete- en karnemelk.

Bij voorkeur met kar en paard.

Goessche Courant, 07/08/1919; p. 3/6

STOOMZUIVELFABRIEK

Lange Vorststraat, Goes,

maakt bekend, dat vanaf 7 Aug.
een **FILIAAL** is geopend bij

M. POLS, Wijngaardstraat.

Aldaar zal dagelijks verkrijgbaar
zijn :

VERSCHE VOLLE MELK.

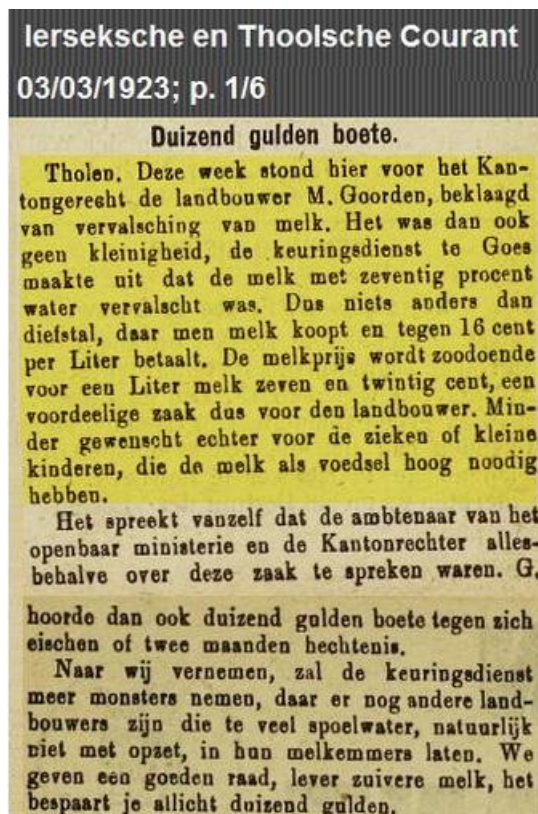
VERSCHE KARNEMELK.

PRIMA ROOMBOTER.

**Bij vooruitbestelling Slagroom
enz. enz.**

DE DIRECTIE.

1920 verhuizing van L.R. de Witte naar Vlissingen.

Goessche Courant, 19-03-1926; p. 2/6

Melkbezorging op Zondag.

Behandeling van het verzoek van de Vereniging van melkslijters om een verbod in het leven te roepen van venten van melk op Zondag.

De vereniging heeft besloten niet meer op Zondag te venten. Teneinde te voorkomen dat aan haar leden concurrentie zal worden aangedaan, verzoekt zij een verordening.

De afdeling Goes der vereniging van huisvrouwen en de Goesche melkvereniging verzoeken de raad geen verordening in het leven te roepen.

B. en W. stellen voor afwijzend op het verzoek te beschikken.

De heer *Eckhardt* is van oordeel, dat het op de weg der overheid ligt om de Zondagsrust te bevorderen. Het rijk gaat hierin voor en de gemeente moet volgen. Kan het verbod niet voor de gehele Zondag gelden, dan zou spr. het op prijs stellen, dat het venten voor een gedeelte van de dag verboden zal zijn.

De heer *Vienings* zegt, dat een algeheel verbod niet is door te voeren. De gezondheid eist dat men over verse melk kan beschikken. Men kan echter een gedeelte van de Zondag het venten met melk toestaan. Z.i. zou het aanbeveling verdienen de melk voor kerktijd bezorgd te doen zijn. Ieder wordt dan in de gelegenheid gesteld op Zondag zuivere melk in huis te hebben, en de melkcleranciers weten, dat het voor hen na half tien ook rustdag is. Spr. vraagt of B. en W. bereid zijn in dezen geest een verordening te ontwerpen.

De heer *Crucq* is niet tegen overheidsbemoeiing. Hij is er echter alleen voor als zij een algemeen belang is. Spr. kan het adres der huisvrouwen over het algemeen onderschrijven.

De heer *Goedbloed* acht het standpunt van B. en W. in zake overheidsbemoeiing achterlijk. Spr. dringt erop aan, dat B. en W. de aandacht zullen schenken aan het voorstel *Vienings*. Dit behoeft niet in te houden, dat aan de winkels geen melk verkrijgbaar zal zijn. Het kan alleen het straatventen gelden. Spr. wijdt vervolgens uit over het belang van Zondagsrust. De gehele mensen vaart er wel bij.

De heer *Van Melle* vindt het niet begrijpelijk dat de S.D.A.P. ijvert voor winkelsluiting en zich tegen een ventverbod kant.

Het laatste is toch ook in het belang van de werkende stand!

De heer *Crucq* zegt, dat een verbod hier tegen het algemeen belang ingaat.

De heer *Van Poelgeest* merkt op, dat de melkslijters niet ten pleziere tot 12 uur venten. Zij kunnen niet eerder klaar komen. Het voorstel-Vienings lijkt wel mooi, maar het is niet praktisch.

De heer *Vienings* antwoordt, dat de venters zich spoedig zullen aanpassen. Nu doen zij zo lang over de bezorging, omdat zij 's Zondags de mensen uit bed moeten bellen. Als de mensen weten, dat zij vóór half tien melk moeten hebben, zullen zij vroeger opstaan, en de venters zullen op, een tijdig uur gereed komen.

De heer *Labrijn* ziet in de discussies twee punten van algemeen belang. Verse melk is er een, doch Zondagsrust is er ook een. Deze zaak moet daarom goed onder de ogen worden gezien.

Nadat nog enige sprekers het woord over deze zaak hebben gevoerd, zegt de *Voorzitter*, dat B. en W., nadat hun voorstel aangenomen zal zijn, binnen afzienbare tijd een ontwerp-verordening in de raad zullen brengen, waarbij het venten van melk langs de openbare weg gedurende een gedeelte van de Zondag verboden zal zijn.

De heer *Goedbloed* merkt nog op, dat hij zich niet kan verenigen met het standpunt van B. en W. inzake de overheidsbemoeiing.

Het voorstel van B. en W. werd daarop met algemene stemmen aangenomen.

Onduidelijk welk bedrijf dit is?

De in 1927 nieuw opgerichte Coöperatieve Zuivelfabriek *Zuid-Beveland* te 's-Heerarendskerke, besluit kort na een nieuwe start in 's-Heerarendskerke een pand te kopen in Goes – 1928. Na verbouwing en installatie machines start men in 1929 met de productie van consumptiemelk en boter.

Om onduidelijke redenen – ik heb er niets over kunnen vinden, maar misschien speelt de hierna beschreven *melkoorlog* mee – doet men de hele boel in 1931 over aan *The Condensed Milk Company of Holland*, hoofdk. te Alkmaar. Die het bedrijf één jaar later sluit.....en de melk over doet aan *Vacca* (was toen al *Hollandia* Vlaardingen) te Oud-Gastel. (Merk op dat we later nog een melkontvangst / melkdistributiepunt tegen komen van *Hollandia* in Goes.)

ZJB. 1930 Goes Coöp. Fabrik van Melkproducten Zuid-Beveland. Dir. W. de Vries
Producten: boter.

ZJB. 1932 Goes Poelweg, *The Condensed Milk Company of Holland* – Hoofdkantoor
Alkmaar. Dir. S.J. De Vries.

Producten: boter, kaas, gecondenseerde melk en melkpoeder.

ZJB. 1936 en 1941 geen fabriek.

Goessche Courant, 08/10/1928;

Stadsnieuws.

Verkocht.

De voormalige appelstroop-fabriek, gelegen achter het station alhier, in de wandeling ook wel de strop-fabriek geheeten, heeft eindelijk na een rustperiode van vele vele jaren een bestemming gevonden. De fabriek is n.l. aangekocht door de coöp. melkfabriek te 's-Heer Arendskerke, die de gebouwen aan haar bedrijf dienstbaar wil maken. Deze aankoop is om tweeërlei redenen voor de stad een gelukkige. Eerstens zal een improductief gebouw (naar we hopen) productief gemaakt worden en vervolgens krijgen we in ons midden een zuivelbedrijf. Dit bedrijf gaat ongetwijfeld in een behoefte voorzien, (men herinnert zich maar eens wat men dezer dagen in ons blad heeft kunnen lezen over het maken van boter op sommige boerderijen) en eigenlijk verbaast men er zich over dat Zuid-Beveland het tot nu toe zonder een flinke zuivel-fabriek stelde. Laten we hopen dat het Noodlot de gebouwen der appelstroop-fabriek inmiddels den rug heeft toegekeerd.

Vlissingse Courant, 04/05/1929; p. 2/12

Handelsregister Kamer van Koophandel.

In de week van 22—29 April werden de volgende zaken

G e w i j z i g d :

Coöperatieve Melkrichting en Zuivelfabriek „Zuid Beveland” G.A., 's-Heer Arendskerke, Stationsweg F 23a. Statuten gewijzigd. Handelsnaam luidt thans : Coöp. Fabrik van Melkproducten „Zuid-Beveland” G.A. De zaak is verplaatst naar Goes, E 10a. Benoemd tot comm. : P. van Wingen, Baarland ; D. Zoeter, Ellewoutsdijk en H. A. de Jonge, Oude-lande.

Goessche Courant, 10-09-1930; p. 2/4

Melkoorlog.

Reeds eerder hebben we in ons blad gewag gemaakt van de minder goeden gang van zaken tussen de coöp. melkfabriek en de melkslijters, welke weinig gunstige verhouding nog niet lang geleden tot een *melkoorlog* leidde, waarbij het melk drinkend publiek baat vond. De oorlog - om het met de woorden van de oude Indische vechtjas te zeggen - ontaardde in een wapenstilstand. Thans wordt het gevecht echter opnieuw aangebonden, daar de verenigde melkslijters besloten hebben met ingang van maandag de melkprijs op f 0,12 per Liter te brengen, terwijl de melkfabriek besloten heeft de melk voorlopig tegen f 0,09 per Liter te blijven verkopen.

We zouden het bij deze vermelding hebben gelaten en de lezer zelf laten uitpuzzelen waar hij van maandag af de goedkoopste melk zou kunnen betrekken, indien achter deze melkoorlog niet iets meer school. En wel een publiek belang.

Wat toch is het geval.

De coöp. melkfabriek tracht reeds geruime tijd de particuliere melkslijters, en met zachte woorden en goede voorstellen, en met concurrentiegeweld aan zich te binden, om niet te spreken van onderwerpen.

De fabriek wil bereiken dat alle melk, door Goese koeien geleverd, aan haar zal worden verkocht. Verder dat de slijters al hun melk van haar zullen betrekken. M.a.w. de fabriek streeft naar het melk-monopolie in onze stad. Het is ons uit een circulaire bekend, dat de fabriek dit niet doet om de melkprijs in Goes zo laag mogelijk te houden, doch om een melk-

prijs vast te kunnen stellen, die haar goed lijkt, zonder bevreesd behoeven te zijn door concurrentie van particulieren gedwongen te worden rekening te houden met de waarde-bepaling van melk door de Goese bevolking.

In het streven der coöperatie schuilt dus een duurte-gevaar voor de Goese afnemers. Dit kan alleen bezworen worden door de tijdelijk hoger in prijs zijnde melk, gesleten door particuliere slijters niet te zwaar op te nemen.

Doet men dit wel dan loopt men spoedig de kans alleen nog fabrieksmelk te kunnen betrekken tegen een prijs van, laten we zeggen: f 0,14 per Liter (Dit getal is niet willekeurig gekozen, doch ontleend aan de circulaire van de fabriek aan de slijters en boeren).

Over de voorstellen der fabriek aan de boeren en slijters zullen we thans niet uitweiden. De onderhavigen weten beter dan wij dat de aanvaarding grote bezwaren met zich brengt. Onze taak was slechts hier te wijzen op een streven door een coöperatie naar het verkrijgen van een melkmonopolie, welk monopolie de inwoners van Goes geld zal kosten. Het valt hard een jong en sympathiek bedrijf op de vingers te moeten tikken. Wat het zwaarst is moet echter het zwaarst wegen. Dat is hier het algemeen belang.

Goessche Courant 17-09-1930; p. 3/4

INGEZONDEN STUKKEN.
(Buiten verantwoording der Redactie)

Melkoorlog.

Mijnheer de Redacteur,
Met verwondering las ik Uw artikel onder bovenstaand hoofd in Uw blad van 10 september. Ik merk hieruit op, dat U omtrent een en ander door een belanghebbende zeer eenzijdig is ingelicht en Uw lezers dingen vertelt, die niet juist zijn.

In de eerste plaats spreekt U van een weinig gunstige verhouding tussen fabriek en melkslijters. Ik kan U melden, dat die verhouding tot nu toe steeds van dien aard was, dat de fabriek die melkslijters die over te kort melk beschikten om hun klanten te voorzien, steeds geholpen heeft. Meerdere dagen kwam een 20-tal slijters hun tekort aan de fabriek aanvallen. Was nu de verhouding tussen fabriek en slijters minder gunstig, dan had de fabriek toch zeker haar concurrenten niet van melk voorzien.

Dat echter de fabriek invloed tracht uit te oefenen op de melkprijs, is haar goed recht. Waarom moeten veehouders wier melkprijs bepaald wordt door zuivelwaarde, zoveel minder per liter ontvangen als die boeren die hun melk aan slijters leveren? Voor een kleine melkprijsverhoging valt thans iets te zeggen, Hoe U in Uw blad kunt vermelden, dat de melkprijs van de fabriek 9 ct. per liter blijft, is mij een raadsel, of de gene die U op de hoogte houdt regelt hier de gang van zaken.

Indien U inzage hebt gekregen van een schrijven door de fabriek aan de slijters gericht, dan hebt U hierin wel een prijs van 14 ct. kunnen lezen, doch tevens dat deze prijs slechts als voorbeeld voor een berekening werd genomen en dat het in de bedoeling lag, dat niet de fabriek de straatprijs der melk vaststelde, doch samen met de beide bonden van melkslijters.

Thans echter de vraag „wat zou de melkprijs zijn, wanneer de fabriek er niet was om zich er mee te bemoeien?” Het afgelopen jaar werd reeds lang 14 ct. per liter betaald! Toen hadden de slijters het monopolie!

Juist een algehele voorziening door de fabriek zou naast een gegarandeerde kwaliteit, een veel goedkoper en economischer melkvoorziening geven. Wie weet er nog meer 50 pct. winst te maken? In Goes zijn 37 melkslijters, die bijna ieder voor zich de gehele stad doorkruisen, om hun klanten te bedienen. In eenzelfde straat komen 10 of meer slijters. U zult het met mij eens zijn, dat hoogstens 8 slijters gemakkelijk de Goese bevolking op tijd van melk kunnen, voorzien en dat deze 8 slijters om een bestaan te hebben geen 4 centen aan een liter melk behoeven te verdienen. De afnemers zou dit ook ten goede komen. De slijters voelen dit maar al te goed, vandaar ook dat enkele zich alle moeite geven de fabriek zwart te maken (doch gaarne fabrieksmelk verkopen, wanneer ze zelf te kort komen.)

Door de fabriek is aan de slijters het voorstel gedaan, om tegen een vergoeding van $\frac{1}{2}$ ct, per liter over de melk der veehouder-slijters en $\frac{3}{4}$ ct. per liter over de verdere consumptie-melk te zorgen, dat de slijters steeds over voldoende melk konden beschikken. Indien gewenst kon de melk eerst van al de veehouders aan de fabriek gereinigd, gepasteuriseerd en diep gekoeld worden. De slijters werd een winstmarge van 3 ct. per liter gegarandeerd Met dit voorstel kunnen de veehouders-slijters, die dan maar $3\frac{1}{2}$ ct. aan een liter melk verdienen, niet akkoord gaan. Dat de fabriek dus tracht om door het leveren van prima waar tegen zo billijk mogelijke prijzen zelf consumptiemelk te plaatsen, is dunkt mij haar goed recht en ik zie niet in waarom volgens U dat gevaar bezworen moet worden.

Mijnheer de redacteur, ik vertrouw, dat U het met mij eens is geworden, dat het verkrijgen van een melkmonopolie ten einde extra winsten te maken het doel van de zuivelfabriek niet is, doch ook dat wanneer de melkvoorziening van de fabriek zelf uitging, dit door een veel goedkopere exploitatie de melkverbruikers eerder ten goede zou komen.

U vriendelijk dankend voor de plaatsruimte,

DE VRIES.

Dir. Coöp. Fabriek van Melkproducten „Zuid-Beveland” G.A.

Commentaar Hoofdred. G.C.

We dienen hier allereerst te doen uitkomen, dat ook onder de slijters verschil van mening bestaat. Sommigen zijn voor samenwerking met de fabriek. Desniettemin handhaven we onze bewering dat de verhouding tussen fabriek en slijters geruime tijd weinig gunstig is geweest. Ware het anders dan zou er onlangs geen z.g. melkoorlog zijn uitgebroken. Oorlogen ontstaan immers niet uit verhoudingen, die niets te wensen overlaten? Het recht van de fabriek om te trachten invloed uit te oefenen op de melkprijs ontkennen we niet, maar daartegenover staat een ander recht, n.l. het recht om te proberen te voorkomen, dat een melkmonopolie in het leven wordt geroepen door een coöperatie.

Dat de fabriek haar melk ook verder tegen 9 ct. per liter zou verkopen was ons uit goede bron medegedeeld. We aanvaarden echter gaarne de verzekering der fabriek dat zulks niet zal geschieden. Ook wij hebben de prijs ad 14 ct. als voorbeeld genomen. Toen de slijters het monopolie bezaten was de toestand ook niet ideaal. Vandaar ons beroep op de samenleving om een nieuw monopolie te voorkomen. Rest ons nogmaals het vermoeden uit te spreken, dat het geen publiek belang kan zijn als de melk-voorziening van Goes in één hand wordt gelegd.

Zelfs de betuiging dat het de fabriek niet te doen is extra-winsten te maken, kan ons niet van gedachten doen veranderen.

Wat de verhouding tussen de fabriek en sommige slijters betreft: we hebben ons er niet verder in gemengd dan voor het publiek van belang was. Ook thans zullen we dit niet doen.

Hoofddred. G. C.

Stopgezet.

Naar wij vernemen wordt de zuivelfabriek te Goes met ingang van a.s. Maandag stopgezet. Aan het personeel is heden ontslag aangezegd tegen volgende week Zaterdag.

Deze fabriek was eerst een coöperatieve, aanvankelijk te 's Heer Arendskerke, later te Goes. Verleden jaar is een belangengemeenschap gesloten met een te Alkmaar gevestigde fabriek.

Deze overeenkomst scheen met 1 Januari a.s. af te loopen. De melk, die tot dien datum nog verwerkt moet worden, wordt naar Oud-Gastel gezonden.

GOES.

Melkfabriek stopgezet.

De Zuivelfabriek van „The Condensed Milkcompany of Holland” alhier is heden stop gezet. Het gewone personeel, bestaande uit acht mensen, is tegen Zaterdag ontslag aangezegd.

Het fabrieksgebouw is eigendom van de Zuid. Bevelandsche Coöperatie, en was tot 1 Januari a.s. verhuurd aan b. g.n. onderneming. Tegen 1 Januari was de overeenkomst reeds opgezegd, doch thans is de melk, die tot dien datum nog afgenomen moet worden, verkocht aan de Zuivelfabriek te Oud-Gastel waar ze nu dagelijks heengezonden zal worden.

Onbevredigende bedrijfsresultaten waren oorzaak der stopzetting. De mogelijkheid wordt echter overwogen of de Coöperatie zelf de fabriek weer in gebruik zal nemen.

GOES. ZUID-BEVELANDSCHE MELKVEEHOUDERS.

De afzet van melk en boter.

Onder leiding van den heer *C. Zwagerman*, rijkszuivelconsulent te Middelburg, werd gisteren te Goes een drukbezochte vergadering van melkveehouders gehouden.

De heer *Zwagerman* begon met mee te delen, dat de bedoeling van deze vergadering was, een uitweg te vinden voor de moeilijkheden, die de Zuid-Bevelandsche melkveehouders hebben met de afzet van melk en boter. Ten westen van het kanaal⁴ zijn er plm. 800 veehouders met 3600 melkkoeien. Ongeveer 20 pct. der melk is voor de consumptie, 5 pct. voor de kalveren, blijft dus 75 pct. voor boterbereiding. Eertijds was er gelegenheid om de melk te laten verwerken tot boter bij de Goese Zuivelfabriek. Deze fabriek is nu echter in liquidatie. De oprichters zijn ten opzichte van de toekomst wel wat optimistisch geweest, hadden de tijdsomstandigheden ook wel bijzonder tegen.

Intussen is thans een toestand ontstaan, die niet in het belang der veehouderij ongewenst is. In de eerste plaats is het voor vele veehouders bezwaarlijk zelf boter te bereiden; in de tweede plaats is het moeilijk goede kwaliteit te krijgen - wanneer maar eens per week gekarnd wordt is het onmogelijk - en ten slotte zijn er de moeilijkheden bij den afzet. De crisis-zuivelcentrale koopt nu en dan wel op, maar kan dit niet blijven doen. Bezwaarlijk is ook, dat de handel alleen de eerste kwaliteit wil, bovendien staat de fabrieksboter steeds 10 tot 15 ct. boven de boerenboter.

Om een en ander te ondervangen geeft spr. in overweging, allereerst in westelijk Zuid-Beveland een vereniging van melkveehouders op te richten. De leden nemen geen geldelijke verplichting op zich en kunnen per drie maanden uittreden. Elke gemeente levert één bestuurslid. Men huurt een auto, die langs de leden rijdt, melk of room afhaalt, en deze naar de Coöperatieve Zuivelfabriek te Middelburg brengt. Deze fabriek is genegen om voor een als genoemde Zuid-Bevelandsche vereniging, zonder risico voor deze en alleen tegen de werkelijke kosten, room en zo nodig melk, te verwerken en boter, kaas en ondermelk volgens de notering te betalen. Verder stelt de vereniging zich in verbinding met de melkslijters te Goes, daar ze niet als concurrente zal optreden, doch in tegendeel wil helpen, als er melktekort is, melkoverschot wil afnemen, ook producten als pap en karnemelk wil leveren maar dan ook samenwerking verlangt. Dan kan, door de winstmarge op de af te nemen producten, mogelijk een deel van de transportkosten terug verdiend worden. Zulk een regeling brengt geen lasten met zich voor de veehouders en loopt de zaak goed, dan kan altijd nog een fabriekje gesticht worden.

Bij de bespreking die volgde, antwoordde de heer *Zwagerman* op een desbetreffende vraag, dat het vervoer van melk natuurlijk hoger kosten mee zou brengen en het zelf maken van room aan te bevelen was.

De kleine veehouders zijn in het begin misschien te helpen. Voorts zegt spr., dat als men allen doorgaat met boter te produceren, men ook alleen de put ingaat. De boerenboter kan b.v. niet in koelhuizen opgeslagen worden, fabrieksboter wel. De buitenlandse boter speelt geen rol meer, er komt geen miljoen kg. meer over de grens, maar we hebben zelf teveel en zonder de rijkssteun zou de prijs thans 70 en 80 ct. per kg. zijn.

4 Bedoeld woedt waarschijnlijk Kanaal Zuid-Beveland - ZHN.

Na een opmerking van den heer Q. Trimpe, die mededeelt dat zijn zoon reeds enigen tijd aan Wemeldinge levert, zegt de heer Zwagerman, dat ook met Wemeldinge een als door hem genoemde samenwerking kan gezocht worden. Men kan het rayon dan verdelen en twee auto's laten rijden.

Men ging nu over tot het benoemen van een commissie, waarin opgenomen werden de heren Q. Trimpe, A. Sinke, J. Wisse, S. van Oeveren, A. de Jager Jzn., F. de Roo, A. v.d. Dries, P. Dieleman, J. J. Mol, J. Vermue, P. Dekker, J. Drijdijk, H. Hoeve, H. C. Heijboer, D. Zoeter. M. Steijn, J. Kole, A. J. Nijssse en S. Bal, zijnde één uit elke gemeente.

Deze commissie zal het door de heer Zwagerman ontworpen plan uitwerken, zodat mogelijk reeds 1 Jan. a.s. de zaak geregeld zal zijn. Voorlopig zal men zich alleen bij Westelijk Zuid-Beveland bepalen.

GOES.

De melkveehouderij op Zuid-Beveland.

De melkveehouders op Westelijk Zuid-Beveland, in welke streek veel melkvee wordt gehouden, verkeren momenteel in niet geringe moeilijkheden. Allereerst is de vraag naar boerenboter, die hier in grote hoeveelheid op de boerderij wordt gekarnd, sterk verminderd.

Het prijsverschil met fabrieksboter is doorgaans niet groot, terwijl soms - vooral in den zomer - het kwaliteitsverschil aanmerkelijk is. Deze week wordt voor het laatst vanwege de crisizuivelcentrale boerenboter opgekocht, zodat de boeren in de vervolge zelf moeten zien afzetgebied te vinden, maar nu reeds zijn er boerderijen, waar men met een voorraad van 2 à 3 weken zit.

De tweede moeilijkheid is veroorzaakt door de slechten gang van zaken met de Coöp. Zuivelfabriek te Goes, die momenteel in liquidatie is. Deze fabriek werd tijdelijk gedreven door een onderneming te Alkmaar, maar ook zij wenst de fabriek niet langer te exploiteren, als het contract met de ledenmelkleveranciers is afgelopen. En dat is met 1 Januari as. het geval.

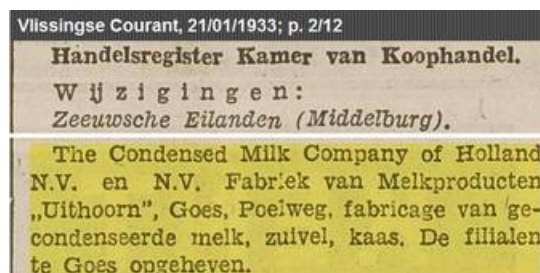
Er lopen geruchten, dat de leden dezer coöperatie een groot bedrag zullen hebben bij te passen en dat vooral de kleine boertjes er lelijk door gedupeerd zullen worden.

De melkveehouders zitten dus aan alle kanten vast. Zij dienen straks te weten, waar zij met de melk heen kunnen. Daarom is enkele weken geleden te Goes reeds een vergadering van melkveehouders gehouden, waar deze moeilijkheid is besproken. Als resultaat van die vergadering is toen een commissie gaan onderhandelen met de coöperatieve Zuivelfabriek te Middelburg.

Het resultaat van die onderhandelingen werd gisteren in een tweede vergadering medege-deeld. De Middelburgsche fabriek verklaarde zich bereid liefst de room en in bepaalde gevallen ook de melk uit Zuid-Beveland te willen verwerken. De verrekening der verkregen boter zal geschieden op de basis der Leeuwarder notering. Voor de verwerking wordt 15 cent per K.G. in rekening gebracht. De Zuid-Bevelandsche melkleveranciers dragen geen financieel verantwoordelijkheid, Alleen verbinden zij zich de room of de melk te leveren. Met een termijn van drie maanden kunnen zij de levering opzeggen.

Hierna werd gelegenheid gegeven de ledenlijst te tekenen. Hiervan maakten echter nog slechts 30 personen gebruik.

Het voorlopig bestuur zal aanblijven tot het aantal leden wat is gegroeid.

STADSNIEUWS

Goes.

DE AFDEELING GOES VAN DE MELKFEDERATIE VERGADERDE.

Onder leiding van ir. J. Versteeg hield de afdeeling Goes van de Melkfederatie voor Zeeland buiten Walcheren dezer dagen haar algemeene vergadering.

Na een inleidend woord van den voorzitter werd het financieel verslag over 1940 goedgekeurd en de penningmeester gedéchargeerd van het gehouden beheer. Als leden van de commissie voor het nazien van de rekening over 1941 werden aangewezen de heeren J. Oele te Kloetinge en M. J. Murre te Goes.

De heer Q. Trimpe te Goes werd als bestuurslid herkozen. In de vacature-J. Korstanje, die niet herkiesbaar was, werd als lid van het bestuur benoemd de heer W. L. Harthoorn te Goes.

De voorzitter dankte den heer Korstanje voor het werk, dat hij gedurende vele jaren in het belang der vereeniging heeft verricht.

Als afgevaardigden naar de te houden kring- en algemeene vergadering werden aangewezen de heeren C. M. de Munck en Q. Trimpe, beiden te Goes.

Nog uitzoeken Hollandia in Goes

- ZJB. 1951 Geen Melkinrichting of melkontvangststation
- ZJB. 1953 en 1955 Goes N.V. Hollandia Fabr. V Melkproducten en Voedingsmiddelen
 Hollandia. (Hoofdbedrijf Vlaardingen). Dir. P. A. Huyskens.
 Producten: consumptiemelk
- ZJB. 1951 Geen Melkinrichting of melkontvangststation

's-Heerarendskerke

Zierikzeesche Nieuwsbode, 03/05/1894; p. 2/2

LANDBOUW.

— Te 's Heer Arendskerke zal een coöperatieve zuivelfabriek worden opgericht in de nabijheid van het station.

Het bestuur bestaat uit de heeren J. Blok, J. D. Elenbaas en A. Zandee van 's Heer Arendskerke, J. J. van Weel en C. Zuidweg van Wolfaartsdijk.

18 landbouwers met 150 koeien hebben zich aangesloten.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 03/05/1894; p. 1/2

De Zeeuw, 03/05/1894; p. 1/4

's Heer Arendskerke. Op een alhier gehouden vergadering is besloten tot oprichting eener coöperatieve zuivelfabriek.

Reeds 18 veehouders hebben zich aangegeven met 150 koeien, terwijl nog meer landbouwers zich zullen aansluiten. Als beste standplaats werd genoemd eene plaats bij het station 's Heer Arendskerke, zijnde het centrum van de omgeving (Wolfaartsdijk Heinkenszand en 's Heer Arendskerke.)

De voorloopige regelingscommissie bestaat uit de heeren J. Blok, J. D. Elenbaas en A. Zandee van 's Heer Arendskerke en J. J. van Weel en C. Zuidweg van Wolfaartsdijk. **M. C.**

Goessche Courant, 12/05/1894

Belangstellenden in de oprichting eener

Boterfabriek

worden opgeroepen op **Maandag 21 Mei**, ter vergadering bij J. DE RUTER.

Namens de Commissie,

J. BLOK.

's-Heer Arendskerke, 11 Mei 1894.

Middelburgsche Courant, 23/05/1894; p. 2/5

LAATSTE BERICHTEN

's Heer Arendskerke. Door 23 veehouders uit deze gemeente en Wolfaartsdijk met omstreken is definitief besloten eene stoomzuivelfabriek op geheel coöperatieven grondslag te stichten in de onmiddellijke nabijheid van het station 's Heer Arendskerke. Aangegeven zijn voor de fabriek 194 koeien, maar daar dit aantal hoogstwaarschijnlijk aanzienlijk groter zal worden, zal de fabriek worden ingericht voor 400 koeien.

Woensdagmiddag werd te 's-Heer Arendskerke andermaal een vergadering gehouden van de landbouwers, die in een vorige bijeenkomst voorlopig besloten hadden eens coöperatieve stoomzuivelfabriek op te richten.

In deze vergadering zou nu een definitief besluit genomen worden. Het voorlopig bestuur had bereids bij een deskundige onderzoek gedaan naar de kosten van oprichting, die geraamd werden op ± f 15.000. Daarvoor kan een fabriek gesticht worden ter verwerking van de melk van 400 á 500 koeien. Ook had het bestuur de fabrieken te Nieuwerkerk en Zonnemaire bezocht, waarover een zeer gunstig rapport werd uitgebracht.

Een stuk, waarbij de ondertekenaren zich definitief verbonden aan de oprichting mee te werken, werd door 21 personen, hebbende 180 koeien, getekend; één der aanwezigen hield de zaak nog in beraad, terwijl iemand uit Krabbendijke zal deelnemen, indien de kosten van vervoer blijken niet te hoog zijn. Tot leden van het definitief bestuur werden gekozen dhrn. J. J. Van Weel, voorzitter, J. Blok, penningmeester en M. Van Iwaarden, secretaris. Als commissarissen van toezicht werden benoemd dhrn. C. Van Stee, P. Koeman en C. Zuidweg. Allen namen hunne benoeming aan.

Zo spoedig mogelijk zal men tot uitvoering der plannen overgaan; inmiddels blijft nog de gelegenheid open om zonder betaling van inleggeld zich bij de vereniging aan te sluiten. De fabriek zal worden gebouwd recht tegenover het station 's-Heer Arendskerke.

Verslag – zelfde – vergadering⁵

's Heer Arendskerke, 6 Juni. Er is een spreekwoord dat zegt, alle goede ding bestaat uit drie. Zoo was het ook met de oprichters van de Coöperatieve Zuivelfabriek, welke hedenmiddag in de herberg van J. de Ruiter hunne derde bijeenkomst hielden, om te trachten tot een goed einde te komen.

Nadat de kosten die door een deskundige geraamd zijn op pl. m. f 15,000 waren opgegeven, en het bestuur een gunstig rapport had uitgebracht omtrent zijn bezoek aan de boterfabrieken te Zonnemaire en Nieuwerkerk kwam de vergadering tot een besluit en teekenden 21 hun naam op zegel, waarbij zij zich verbonden tot de oprichting mede te werken, te zamen hebbende 180 koeien.

Een landbouwer nam het nog eenige dagen in bedenking, terwijl iemand van Krabbendijke onderzoeken zal of de kosten van vervoer niet te hoog loopen om ook mede te kunnen doen. Uit de vijf leden van het bestuur, werd dhr. J. J. van Weel tot voorzitter, J. Blok tot penningmeester en B. van Iwaarden tot secretaris gekozen. M. Boogert en J. D. Elenbaas, blijven alzo commissarissen, hieraan werd nog een commissie van toezicht toegevoegd, bestaande uit de hh.C. van Stee, C. Zijdwegen P. Koeman, die allen hunne benoeming lieten welgevallen.

5 Omdat *De Zeeuw* een courant was met – vaak – eigen correspondenten, heb ik deze verslagen geplaatst als ze meer of andere informatie bevatten! (ZHN.)

Nieuwe deelhebbers zullen zoreder inleg geld worden aangenomen tot aan de inwerkingtreding der fabriek, terwijl met de plannen van uitvoering spoedig een begin zal worden gemaakt. De fabriek zal worden gebouwd dicht aan het station 's Heer Arendskerke, en zal de melk van 4 á 500 koeien kunnen verwerken.

Goessche Courant, 21/07/1894; p. 3/4

Het BESTUUR der op te richten
Coöperatieve Roomboterfabriek »DE ADE-
LAAR" te 's-Heer Arendskerke zal,

op Maandag 30 Juli 1894,

des namiddags te 2 uren, in de Gemeen-
teherberg bij J. DE RIJTER aldaar, **aan-
besteden :**

**Het maken van een Fabrieks-
gebouw met Schoorsteen,
Directeurswoning, IJshuis,
enz. enz., nabij het station
's Heer Arendskerke.**

Aanwijzing in loco op den dag der
besteding, des voormiddags te 11 uren.
Bestek en teekeningen worden tegen
betaling van f **1,55** franco toegezonden
door den Architect M. VAN DER LINDEN
te Zierikzee, bij wien tevens nadere inlich-
tingen zijn te bekomen.

Afloop Aanbestedingen en Verkoopingen.

's-Heer Arendskerke. Maandag werd door het bestuur van de alhier op te richten stoomroomboterfabriek aanbesteed het bouwen eener fabriek met directeurswoning etc. bij het station der S. S.

Ingeschreven werd door J. F. De Later te Nieuwerkerk voor f 8950, K. Deurloo te Nieuwerkerk voor f 8784, W. J. v. d. Weert & Zoon te Goes voor f 8325, W. De Beste te Goes voor f 8295, J. v. d. Werff te Noordgouwe voor f 7827,80, J. v. d. Poel te 's-Heer Arendskerke voor f 7800, L. D. v. d. Linde te Kortgene voor f 7730, P. Vink te Noordgouwe voor f 7830, P. J. Dronkers te Kappelle voor f 7973, J. P. Panny te Krabbendijke voor f 7172, J. Lindenberg te Wemeldinge voor f 7500 en M. Buitendijk te Goes voor f 7069.

Aan laatstgenoemde als laagste inschrijver is het werk opgedragen.

Goessche Courant, 21/08/1894

 In de op te richten **Coöperatieve Zuivelfabriek** te 's-HEER-ARENSKERKE wordt tegen November a. s. gevraagd

een BEHEERDER,

volkomen op de hoogte van het vak, op een tractement van f 500,—, benevens vrije woning, tuin, vuur en licht.

Sollicitatiën worden ingewacht door den heer J. J. VAN WEEL te Wolfertsdijk vóór of op den 15 September a. s.

Goessche Courant, 21/08/1894

Te 's-Heer-Arendskerke is opgericht de vereeniging

de Coöperatieve Zuivelfabriek

„DE ADELAAR”

voor 's-Heer-Arendskerke en omstreken, waarvan de akte is geplaatst in het bijvoegsel der *Nederlandsche Staatscourant* van den 17 Augustus 1894 no. 191.

 Zij die als LID der op te richten **Coöperatieve Zuivelfabriek** te 's-Heer-Arendskerke wenschen toe te treden, waarvan de oprichtings-akte is geplaatst in het bijvoegsel der *Ned. Staatscourant* van den 17 Augustus 1894 no. 191, wenden zich met het schriftelijk verzoek daartoe vóór den 15 Sept. a. s. tot het bestuur, adres den heer J. J. v. WEEL te Wolfertsdijk.

Geldleening,

groot f 17000,

TEN LASTE DER

Coöperatieve Zuivelfabriek „de Adelaar”

voor 's-Heer Arendskerke en om-
streken, te 's-Heer Arendskerke ;

waarvan de Statuten zijn opgenomen in
het bijvoegsel der *Nederlandsche Staats-
Courant* van 17 Augustus 1894, onder
solidaire borgstelling van alle leden en
hypothecair verband op de gronden en
andere onroerende eigendommen aan de
vereeniging toebehoorende of later zul-
lende toebehooren, aflosbaar in annuïtei-
ten van minstens **Eén Duizend Gul-**
den 's jaars.

Storting 1 October 1894.

Inschrijvingen, met opgaaf der verlangde
rente, worden aangenomen ten kantore
van de ondergeteekenden te **Goes**,
Magdalenastraat, Wijk D no.
11, bij wie tevens alle inlichtingen te
verkrijgen zijn tot **10 September aan-**
staande.

Van der Bilt La Motthe & Risseeuw.

GOES, 3 September 1894.

— De levering der werktuigen ter boterbereiding
voor de op te richten zuivelfabriek „de Adelaar” te
's-Heer Arendskerke is opgedragen aan de firma
Wed. J. C. Massee & Zoon te Goes.

**Het Bestuur der Stoomzuivel-
fabriek** te 's-Heer Arendskerke zal
trachten

aan te besteden :

het vervoer der volle en af-
geroomde melk, van de ver-
schillende hofsteden naar
en van de fabriek.

Inlichtingen zijn te bekomen bij de
leden van het bestuur.

Inschrijvingen worden ingewacht bij
den Voorzitter, den heer J. J. VAN
WEEL te *Wolfertsdijk*, vóór den 15
December a. s.

Beschrijving Stoomzuivelfabriek De Adelaar 's-Heerarendskerke

Start is begin 1895

- Men schrijft ons:

Sedert tal van jaren is door de *Zeeuwsche afdeelingen van Landbouw* de aandacht aan de verbetering der zuivelbereiding gewijd en er ging geen tentoonstelling van Landbouw voorbij, of op de daaraan verbonden algemene vergaderingen werd de zuivelproductie besproken, en op de tentoonstelling zelf menigmaal aanschouwelijk voorgesteld. Het gevolg van een en ander is geweest, dat te **Kruiningen** op bescheiden schaal een zuivelfabriek is verrezen, en dat nu ook te '**s-Heer Arendskerke** op coöperatieve grondslag de roomboterfabriek „**De Adelaar**” is gesticht, waarin met het begin van 1895 de werkzaamheden zullen aanvangen.

De lengte der fabriek is 15.50 en de breedte 7.40 M. Onder één dak, op dezelfde breedte en met een lengte van 8.75 M., is aan de Zuidzijde de directeurswoning gebouwd. Oostelijk is de machinekamer en 't ketelhuis gebouwd en ten zuiden daarvan prijkt de 13 Meter hoge schoorsteen. Op enige Meters afstand N. O. van de fabriek staan ijshuis en paardenstal, voor zes paarden, waarachter een kolenbergplaats. Het ijshuis, dat 7 bij 6 Meter is, heeft dubbele muren; de buitenmuur van een halve steen is versterkt met pilasters, terwijl de binnenmuur een hele steen dik is. De tussenruimte of spouwen zijn 35 cM. breed en gevuld met haverkaf.

Bij het binnentreden der deur, die aan de noordzijde is, komt men in een portaal, waar zich weer een deur bevindt, die toegang geeft tot de eigenlijke bergplaats van het ijs. Deze deur is 15 cM. dik en gevuld met slakkenwol. De bewaarplaats is derhalve vrijwel hermetisch gesloten. De bergplaats biedt genoegzaam ruimte om zoveel ijs in voorraad te hebben, dat een vorstvrije winter geen moeilijkheid oplevert. De directeur, de heer S. Vellinga, die zo beleefd was ons de nodige aanwijzingen te doen, liet ons vervolgens bij de ingang van het gebouw ten westen, de spoelplaats zien, voorzien van stoom- en waterleidingen, tot reiniging der roomtonnen en melkvaten en van een spoelbak en twee met tegeltjes bezette karnemelksbakken.

Twee roldeuren geven toegang tot het gebouw, links daarvan wordt het oog gevestigd op een verhevenheid. Op die verhevenheid worden aan de noordzijde twee roldeuren geopend, waar men een bordes ziet, waarop de aangevoerde melk wordt ontvangen, in een bak op de bascule gewogen, in een teems uitgestort en in een reservoir opgevangen. Hieruit wordt ze met een buisleiding naar de voorwarmer afgevoerd en komt in de centrifuge waarin ze ontroomd en gezuiverd wordt.

De room vloeit over de afkoeler in de roomtonnen en de afgeroomde melk komt in een vertind ijzeren bak en wordt met een pomp door een buis terug gevoerd in een ander reservoir, mede op de genoemde verhevenheid geplaatst, van waar zij, door dezelfde deuren weer het gebouw verlaat. De bovengenoemde roomtonnen worden daarna in de cementen bakken der koelkamer geplaatst en de room wordt met aangevoerde stoom en door gebruik der waterleiding op temperatuur gebracht.

De room, die na 24 uren gezuurd is, wordt daarna in de Holsteinsche karns teruggebracht. Als de bewerking is geschied, wordt de verkregen boter naar de kelder, die zich onder de boven-

genoemde verhevenheid bevindt, overgebracht. Daar wordt ze machinaal gekneed, opgemaakt en ter verzending verpakt.

Het gebouw is ruim en luchtig en geheel in overeenstemming wat reinheid en zuiverheid betreft met zijn hagelwitte muren en cementen vloer. Een zoldering ligt er niet in, zodat het beschoten dak zichtbaar is. In de machinekamer bevindt zich een horizontale machine van 7 paardenkrachten. Van daar gaat men door een deur naar de stokerij, waar een ketel voor 5 atmosferen ingemetseld ligt. Nog andere geriefelijkheden treft men aan, o.a. een net afgewerkt kantoor voor de directeur. Diens woning bevat een woon- en een slaapkamer, een keuken en een kelder. Op enige afstand van de fabriek staat nog een huisje tot woning van den machinist.

De ontwerper en architect, de heer M. Van de Linde te Zierikzee, komt een woord van lof toe, maar ook de aannemer, de heer M. Buitendijk te Goes, heeft eer van zijn werk. Wij hopen van harte dat de onderneming goede vruchten moge afwerpen.

Vergadering *De Adelaar*

's-Heer Arendskerke. JI. Vrijdagmiddag ten een ure hielden de leden der c o ö p e r a t i e v e z u i v e l f a b r i e k een vergadering in de herberg bij J. De Ruiter alhier. Daarin deelde de voorzitter dhr. J. J. Van Weel mee, dat het melkvervoer bij inschrijving is aanbesteed en dat aannemers zijn geworden voor de route Wolfertsdijk P. Van Strien te Wolfertsdijk; voor de route Kraaiert met 's-Heer Arendskerke Jan Van Eijkeren te 's-Heer Arendskerke; de route uit de Poel zal, wegens te hoge inschrijving, door een der leveranciers zelf geschieden. De bussen met de daarvoor geschikte teemsen, zijn door het bestuur aangekocht voor de prijs van *f* 6 en *f* 2,90 en aan de fabriek gearriveerd; de leveranciers der melk kunnen ze tegen inkoopprijs bekomen. De fabriek is, op enkele kleinigheden na, geheel afgewerkt, en zal op a.s. donderdag 3 Januari beginnen te werken. De leden zijn volkomen vrij, of zij al of niet des Zondags melk willen leveren en bij rondvraag bleek, dat zowat de helft dit wel en de helft niet zal doen.

Na nog enige besprekingen werd een wandeling naar de fabriek gemaakt, die (natuurlijk nog met water) in volle werking was. Bij het binnentreden verzocht de voorzitter de machines even te laten stilstaan, waarna hij de leden met een gepaste toespraak het welkom toeriep, en hun ook nog even op hun plicht wees. Hij bracht hulde en dank aan de architect, dhr. M. van der Linde te Zierikzee, en aan de aannemer dhr. M. Buitendijk te Goes, voor de uitstekende wijze, waarop zij zich van hun taak hadden gekweten en hij hoopte dat de directeur, dhr. Vellinga, zal tonen, dat bij de rechte man op de rechte plaats is, terwijl de machinist bij het helpen stellen der machines al reeds een gedeelte van zijn bekwaamheid heeft getoond.

De voorzitter eindigde met den wens uit te spreken dat de eerste stoomzuivelfabriek op Z.-Beveland „*de Adelaar*” zou mogen bloeien. Dhr. van de Linde dankte de voorzitter voor de woorden ten zijnen opzichte gesproken, en voor de flinke wijze, waarop het bestuur de zaak had aangepakt, en het, èn aannemer èn architect, gemakkelijk hat gemaakt om het werk uit te voeren; hij kon niet nalaten de leden met hun bestuur geluk te wensen. Nadat de machines weer in beweging waren gesteld, werd alles met belangstelling bezichtigd; algemeen was men tevreden over de doelmatige inrichting, en de nette en soliede wijze, waarop alles was afgewerkt, en gaarne helpen wij wensen, wat wij zo nu en dan van de leden hoorden uiten: *Als de zaak nu naar goed mag werken.*

Vergadering *De Adelaar*

's-Heer Arendskerke. Jl. maandag namiddag werd alhier een vergadering van de leden der coöperatieve zuivelfabriek gehouden hoofdzakelijk op verzoek van enigen hunner, teneinde de mogelijkheid te bespreken van de aankoop voor gezamenlijke rekening van veekoeken. Op de vraag door welke soort koeken de melk het grootste vetgehalte kreeg, kon geen afdoend antwoord worden gegeven, daar verschillende leden wel met verschillende soorten van koeken hadden gevoederd, doch de resultaten niet onderling waren vergeleken. Er werd daarom besloten tot lijnzaadkoeken, waarvan door enigen ruim 4000 stuks werden besteld. De voorzitter nam op zich om met verschillende leveranciers daarover in onderhandeling te treden.

Na afdoening van enige huishoudelijke zaken deed de voorzitter o.a. nog de volgende mededelingen:

- 1o. dat het vetgehalte der melk uiteenliep van 2.8 % tot 4 %;
- 2o. dat er van 3 tot 13 januari was geleverd 7401 K.G. melk, waaruit was gekarnd 265 K.G. boter, of gemiddeld uit 28 K.G. melk 1 K.G. boter;
- 3o. dat er door het bestuur was besloten de eerste drie maanden aan de leveranciers der melk f 0,45 uit te betalen per ½ K.G. boter, terwijl elk kwartaal zal worden afgerekend en het surplus alsdan zal worden uitbetaald;
- 4o. dat de eerste 100 K.G. boter is verkocht voor f 0,59 per ½ K.G., en dat de koper daarvan weer 500 K.G. heeft besteld;
- 5o. dat de prijs der boter voor particulieren de eerste week is gesteld op f 0,60, doch dat die nu is verhoogd tot f 0,62½.

Er werd voorts besloten, dat elke leverancier van melk om de veertien dagen zijn geld aan de fabriek kan ontvangen of doen afhalen. Elke leverancier krijgt dagelijks 80 % afgeroomde melk terug, terwijl zij nu nog ieder 10 % karnemelk zullen krijgen. De boter ziet er keurig uit en de afgeroomde melk is nog zo goed, dat men er bijna even goede chocolademelk van kan maken als van volle zoete melk.

Daar de melk volkomen zoet en warm van de fabriek terugkomt, wordt zij ook door de kalveren met graagte gebruikt.

Vergadering *De Adelaar*

's-Heer Arendskerke. Maandag hielden de leden der Coöperatieve Zuivelfabriek eene algemeen vergadering in de herberg bij J. de Ruiter alhier.

Daar de melk volgens het vetgehalte wordt betaald, is het van groot belang, dat de leden niet alleen veel melk, maar tevens melk met een hoog vetgehalte leveren. Dit begrijpen de leveranciers ook, daarom was deze vergadering hoofdzakelijk belegd, op verzoek van enkele leden, welke gemeenschappelijk lijnkoeken wilden aankopen.

Welke koeken echter de voorkeur verdienden, kon niet worden uitgemaakt, enkele leden vertelden wel gunstige resultaten van het voederen, met Sesam-, Aard- of Grondnoten en Lijnkoeken enz. doch vergelijkende proeven waren niet genomen. Het bleek bij het nazien van de melklijst wel, dat zij die bij het voederen van gewoon goed weihooi, met wat krachtvoeder, en flink paardepeen als bijvoeder zeer goede melk verkregen.

Ten slotte werd de voorkeur gegeven aan lijnkoeken, en door enkele leden 4200 stuks besteld. De voorzitter nam op zich om met heeren leveranciers in correspondentie te treden. Ook het terug zenden van de karnemelk leverde bij de route Kraaijerts eenige moeilijkheden op; wilde namelijk elke leverancier dagelijks, behalve do 80 pCt. afgeroomde melk ook zijn 10 pCt. karnemelk terug verlangen, dan zouden de bussen in het vervolg moeilijk op de kar geplaatst kunnen worden. De boeren zullen deze zaak nu onderling regelen, en de karnemelk om beurten ontvangen. Na nog eenige besprekingen deelde de voorzitter mede, dat van 3 tot 13 Januari was geleverd 7401 kilo melk, waaruit 265 kilo boter bereid was, dat is 1 pond boter op elke 14 liter melk. Dit is een zeer bevredigend resultaat. Het vetgehalte der melk liep uiteen, van 2,8 tot 4 pCt.

De eerste 100 kilo boter was door iemand gekocht voor f 0,59 het pond. Dezelfde persoon bestelde weder 500 kilo, wel een bewijs dat de boter goed was bevallen; zij ziet er dan ook keurig netjes uit, en is lekker van smaak. De prijs voor particulieren was de eerste week f 1.20 doch is nu gebracht op f 1,25 per kilo. Er zal de eerste drie maanden f 0,45 per ½ kilo⁷ aan de leveranciers worden uitbetaald, terwijl bij de kwartaalsafrekening het meerdere uitgekeerd wordt.

Elke 14 dagen kunnen zij hun geld aan de fabriek ontvangen, of laten afhalen. De leden waren algemeen tevreden over de terugontvangene afgeroomde melk, deze toch is nog volkomen zoet, en zeer geschikt voor huiselijk gebruik, als het koken van zoete pap en chocolademelk, en het bakken van brood, terwijl de kalvers ze ook met graagte gebruiken, en er voorloopig wel bij varen.

6 Verslag van de zelfde vergadering van – drie maal in de week verschijnende – courant *De Zeeuw*

7 Is ca. 3,2 ct. / L melk (ZHN.)

Gegevens over *De Adelaar*

De stoomzuivelfabriek „*de Adelaar*” te ‘s Heer-Arendskerke is in vollen gang. Van 3-13 Januari was aan de fabriek geleverd 7401 kilo melk, waaruit 265 kilo boter was bereid of 1 kilo boter uit 28 kilo melk. Het vetgehalte der melk liep van 2,8-4 procent.

Een opkooper kocht 100 kilo boter à *f* 1,18 per kilo, en omdat hij goede afnemen vond, bestelde hij 500 kilo. Particulieren zullen *f* 1,20 - *f* 1,25 betalen. Leveranciers van melk ontvangen 45 per half kilo; het meerdere wordt om de drie maanden afgerekend. Zij kunnen om de 14 dagen hun geld aan de fabriek ontvangen. De afgeroomde melk is nog zeer goed voor huiselijk gebruik, terwijl ze ook voor de kalvers uitstekend voedende eigenschappen bezit.

Natuurlijk is bij eene groote hoeveelheid melk het gehalte niet onverschillig, omdat men naar het vetgehalte wordt betaald. De leveranciers zullen dus hun vee met lijnkoeken voederen, maar men kon het niet eens worden over sesam-, aard- of grondnoten of lijnkoeken, omdat nog geen vergelijkende proeven genomen waren. Wel kreeg men met goed hooi en krachtvoeder en paardenpeen goede resultaten, maar de voorkeur werd gegeven aan lijnkoeken, en door eenige leveranciers werden 4200 besteld. De voorzitter zal met leveranciers van lijnkoeken in correspondentie treden.

Goessche Courant, 09/04/1895; p. 2/4

— Naar ons van vertrouwbare zijde wordt medegedeeld heeft de heer S. Vellinga, directeur van de zuivelfabriek „*de Adelaar*” te ‘s Heer Arendskerke, als zoodanig ontslag gevraagd.

Middelburgsche Courant, 11/04/1895; p. 4/4

HET BESTUUR der Coöperatieve Zuivelfabriek te ‘s HEER ARENDSKERKE vraagt te Middelburg en Vlissingen

soliede DEPÔTHOUDERS,

voor den verkoop van eerste kwaliteit ROOM-BOTER. Aanvragen worden ingewacht door den Voorzitter, den Heer J. J. VAN WEEL, te Wolfertsdijk.

Zooals wij vroeger meedeelden, zou de voorzitter van het bestuur der roomboterfabriek te 's Heer-Arendskerke informeerden naar den prijs van lijnkoeken. Bij onderzoek was hem gebleken, dat het onverschillig is of men 100 dan wel 4000 stuks koopt, zoodat van gezamenlijken aankoop niets komen zal.

De fabriek is voor de eene helft bij de Zierikzeesche en voor de andere helft bij de Middelburgsche brandwaarborgmaatschappij geassureerd. De directeur, de heer Vellinga, heeft met 1 April ontslag genomen. De boekhouding van den directeur was van dien aard, dat het onmogelijk was de driemaandelijksche rekening en verantwoording te doen. Eene commissie, bestaande uit de heeren J. M. Kakebeeke, C. Zuidweg, P. Koeman en C. van Stee, zullen de administratie onderzoeken en zoo mogelijk in orde brengen.

Op 3 Januari was de fabriek begonnen met dagelijks 500 kilo melk te verwerken en nu bedraagt dit 1600 kilo, terwijl de onkosten dezelfde zijn, waaruit men kan afleiden dat men in het eerst had eene dure exploitatie. De leden ontvingen den raad om een paar koeien meer te houden; de onkosten van de fabriek zouden daardoor stijgen. Met een boterhandelaar is een contract gesloten voor een wekelijksche afname van 100 kilo tegen f 1,- per kilo, hetgeen met het oog op den vrachtprijs van de boter, zeker niet laag kan genoemd worden.

Uit de zes sollicitanten werd gekozen de heer Oostingh, assistent-directeur der boterfabriek te Winterswijk. De nieuwe directeur kan in het Fransch, Engelsch en Duitsch corresponderen. Eindelijk werd de raad gegeven om bij de naderende warmte toch vooral de avondmelk goed koel te houden, waardoor slechts eenmaal per dag zou behoeven te worden gereden, hetgeen natuurlijk voordeel zijn zou. De voorzitter werd gemachtigd tot het aankopen zoo noodig van een melkafkoeler.

Vlissingse Courant, 22/11/1895; p. 2/4

Terwijl de prijs der boter aan de markt te Goes Dinsdag op zijn hoogst slechts f 1 per K.G. was, is die uit de roomboterfabriek te 's Heer Arendskerke nog steeds f 1.40 per K.G. De oorzaak zit in de betrekkelijk geringe hoeveelheid melk, die de fabriek, tengevolge van de mindere melk-opbrengst der koeien ter verwerking kan krijgen, maar ook in den gereeden aftrek, dien deze boter om haar goede qualiteit blijft vinden, zoodat de directie prijsverlaging niet noodzakelijk vindt.

Alg. Vergadering *De Adelaar*

's-HEER-ARENSKERKE. Dezer dagen hield de Coöperatieve Zuivelvereniging „*de Adelaar*” een algemene vergadering om de uitslag te vernemen van de stand van zaken in het algemeen en voorts van de exploitatie van het 3e kwartaal. De nieuwe boekhouding, zowel wat de hoofd als de detail-administratie betreft, geheel volgens de wettelijke voorschriften en de handelsgebruiken ontworpen en geleid door het bureel voor adm. controle „*Industria*” te Goes, bleek bij vernieuwing in alle opzichten te voldoen. Door de beheerder werden overgelegd o.m. een gespecificeerde winstrekening en balans met precies gelijk saldo, waardoor de over het 3de kwartaal behaalde bruto-winst, zowel als het bedrag der zuivere winst, tot in bijzonderheden worden aangewezen.

Met algemene stemmen werden dan ook de eindcijfers der boekhouding goedgekeurd en vastgesteld.

„Eveneens als de vorige maal - werd in het verslag terecht gezegd - kan wederom worden medegedeeld dat ook over het derde kwartaal nimmer klachten, wèl daarentegen lof over de kwaliteit der *Adelaar*'s boter werden vernomen en dat de gelegenheid steeds bestond om veel grotere hoeveelheid boter te verkopen. Als men hierbij in aanmerking neemt dat met de betrekkelijk geringe hoeveelheid melk reeds bedoelde winst is verkregen en dat de belangrijkste posten der exploitatiekosten weinig verandering zouden ondergaan bij 3, 4 of 5 maal grotere productie, dan kan met nog méér klem dan in het vorig verslag de conclusie getrokken worden, dat de fabriek op zeer gunstige uitkomsten c. p. zal mogen rekenen als slechts meer melk ter bewerking wordt aangeboden.

Zou de veronderstelling gewaagd zijn, dat met deze gunstige uitkomsten het de leden en het bestuur wel gelukken zal het aantal leveranciers te vermeerderen ? Moge de ervaring deze vraag in de gewenste zin beantwoorden tot voordeel der deelnemers en tot vernieuwd bewijs van het heil ener gezonde coöperatie!”

Aangenaam is het en tevens bemoedigend, dat nu reeds het aantal koeien, waarvan de melk voor de fabriek bestemd is, met 68 is vermeerderd!

1896....

Goessche Courant, 01/01/1896; p. 1/4

's-Heer Arendskerke. Gisteren werd alhier door den heer J. J. van Weidom Claterbos, zuivelsconsulent, zijne geannonceerde voordracht gehouden. In aanmerking genomen het ongunstige weer en ook dat wij hier in de buurt eene boterfabriek hebben, waarvan de groote boeren aandeelhouders zijn, dus zelf geen boter maken, terwijl de kleine melkveeouders meest hun melk bij de maat verkoopen, was toch de opkomst bevredigend, zoo wel van vrouwen en meisjes als van mannen. Het opwekkend woord van den voorzitter van de afdeling »Heinkenszand", den heer E. van den Bosch, had blijkbaar goed gewerkt.

De heldere voordracht werd door de aanwezigen aandachtig gevolgd; door sommigen werden zelfs nu en dan aantekeningen gedaan, zoo dat het vermoeden gewettigd is, dat men zal trachten van het gehoorde door proeven profijt te trekken.

Goessche Courant, 14/01/1896;

Coöperatieve
ZUIVELFABRIEK
„De Adelaar”
voor 's-Heer Arendskerke en
omstreken.

Zij, die genegen zijn toe te treden als
LID of MELKLEVERANCIER, worden
verzocht zich vóór den 1sten Februari
aan te melden bij het Bestuur of den
Directeur.

De Zeeuw, 08/02/1896; p. 5/5

's-Heer Arendskerke. A. Feenstra,
machinist der coöperatieve zuivelfabriek
„de Adelaar“ alhier, is als zoodanig be-
noemd te Wouw (Noord-Brabant).

De Zeeuw, 15/02/1896; p. 5/6

's Heer Arendskerke. In plaats
van A. Feenstra is benoemd tot machinist
der coöperatieve zuivelfabriek „de Adelaar“
alhier, D. de Boer te . . . , Friesland.

Middelburgsche Courant, 17/03/1896; p. 1/4

— Zaterdag kwamen te Nisse, op uitnoodi-
ging van een paar landbouwers, de directeur
en een bestuurslid van de boterfabriek *De
Adelaar* te 's-Heer Arendskerke, om in eene
openbare bijeenkomst de voordeelen aan te
toon, die het melkleveren aan eene boter-
fabriek voor boeren en boerinnen oplevert
boven de oude particuliere botermakerij. On-
gelukkig was de vergadering zeer slecht be-
zocht, zoodat geen definitieve deelneming kon
plaats hebben. Over veertien dagen komt men
weer bijeen om deze belangrijke zaak te be-
spreken in de hoop op een talrijker bezoek
en meerder belangstelling.

Goessche Courant, 22/08/1896;

Zuivelfabriek „de Adelaar”

TE

's-HEER ARENSKERKE
heeft van heden af hare **fijne en zoet-
geurige B o o m b o t e r** gesteld op
f 1,40 per kilo.

In depot voorhanden in den winkel

„de Boterton” te Goes.

DE DIRECTEUR.

De Zeeuw, 22/12/1896; p. 2/4

— De heer E. A. Oostingh te 's Heer Arendskerke staat no. 2 op de voordracht ter benoeming van een directeur der stoomzuivelfabriek te Hellum (Sr.)

Goessche Courant, 01/04/1897; p. 3/4

ROOMBOTER.

De room boter uit de fabriek »DE ADELAAR" te 's-Heer Arendskerke, is voor **Goes** uitsluitend verkrijgbaar à **60 cts.** per $\frac{1}{2}$ kilo, bij

J. F. van der Leeuw,
HAAGSCHE WINKEL.

Middelburgsche Courant, 05/06/1897; p. 2/6

Handelingen van het geneeskundig staatstoezicht.

Daaraan is wat de provincie Zeeland betreft het volgende ontleend:

Bij het bestuur eener coöperatieve zuivelfabriek te 's-Heer Arendskerke werd op verbetering aangedrongen van de wijze, waarop men zich van het afvalwater ontlast. Dit geschiedt door een lange lange het stationsvoetpad gelegen sloot, die bij eenige droogte door de ontledingsproducten een afschuwelijken stank verspreidt. In de plaats daarvan werd aanbevolen het afvalwater eerst in een reservoir te klaren en vervolgens in een aan den spoorwegdijk gelegen waterkom te laten lozen.

Toen hieraan na verloop van tijd geen gevolg was gegeven werd den burgemeester verzocht de concessievoorwaarden te wijzigen, waartoe het recht was voorbehouden.

Binnen enkele dagen zal door de Stoom-zuivelfabriek „ADELAAR” te 's-Heer Arendskerke, in Goes

Gestereliseerde Melk

worden verkocht.

Wat is **gestereliseerde** melk?

Gestereliseerde melk is **zuivere** koemelk, welke door verhitting tot boven het kookpunt **bacteriën-vrij** is geworden. Ze is bijzonder geschikt als voedingsmiddel voor den mensch (speciaal voor zuigelingen), omdat de **Tuberkel bacillen** (besmettingsstof der toring) en de kiemen, welke de smetstof zijn van **mond- en klauwzeer**, volkomen onschadelijk zijn gemaakt. Goed gestereliseerde melk heeft een **lekkeren** frisschen smaak en is **gemakkelijk** verteerbaar.

Beleefd noodigen wij u uit onze melk te willen beproeven.

J. NOTEBOOM.

MELKVERVOER.

Het BESTUUR der Coöperatieve Stoom-Zuivelfabriek „DE DUIF” te Nieuwerkerk wenscht

AAN TE BESTEDEN:

Het vervoer der Melk ten behoeve der Fabriek, van Bruinisse, Oosterland, Sir-Jansland en de Noordzijde van Nieuwerkerk, gedurende 1898, in 3 routes.

Nadere inlichtingen te bekomen bij het Bestuur. Inschrijvingen in te leveren aan de Fabriek **vóór Zaterdag 8 Januari**, 's voormiddags 11 ure.

Wij ontvingen heden een bestelling voor winterprovisie van den Heer

A. van Heusden te Dordrecht,

waarbij ons tevens werd medegedeeld, dat bij thans nog boter had, verleden jaar in Mel van ons betrokken, en dat deze nog was **VOLKOMEN COED en LEKKER**. Doet dus thans uw voordeel door het zenden van potten aan de Stoom-Zuivelfabriek „Adelaar”.

J. NOTEBOOM.

's Heer Arendskerke.

MELKVERVOER!

DE STOOMZUIVELFABRIEK „DE ADELAAR” zal trachten

aan te besteden:

het ophalen en terug bezorgen der melk, dienstjaar 1900.

Inlichtingen te bekomen aan de fabriek, inschrijvingsbiljetten te zenden voor den 1sten December 1899.

's-Heer Arendskerke 13 November 1899.

J. NOTEBOOM.

Wie genegen is **aan te nemen**

het Melkvervoer van af *Kwadendamme* en *Nisse* naar de Boterfabriek te 's-Heer Arendskerke, en het terugbrengen van de magere Melk van de Fabriek aan de verschillende leveranciers, wordt verzocht zijn inschrijvingsbiljet in te leveren vóór den 15 Juni 1901.

Inlichtingen worden door den Beheerder verstrekt. Landbouwers, die uit die omgeving nog wenschen deel te nemen, worden beleefd verzocht zich aan te melden.

J. NOTEBOOM

's-Heer Arendskerke,
3 Juni 1901.

Aanbesteding Melkaanvoer.

Het BESTUUR van de Stoomzuivelfabriek „De Adelaar”, te 's-Heer Arendskerke, zal trachten

aan te besteden:

het ophalen van de MELK van af JAC. UITTERHOEVE te *Heinkenszand*, dat is de rit welke tot heden door C. BAL gereden is.

Inlichtingen worden verstrekt door den beheerder, inschrijvingen vóór of op **Zaterdag 31 October 1903, 2 uur.**

J. NOTEBOOM.

's-Heer Arendskerke. Hedenvoormiddag ontstond er een begin van brand, in de zuivelfabriek „de Adelaar” alhier, die echter spoedig werd gebluscht. Een klein gedeelte van het dak van het ketelhuis werd beschadigd. Assurantie dekt de schade.

**De STOOM-ZUIVELFABRIEK
„DE ADELAAR”** noteert thans
hare **prima Grasboter á f1,25
per K.G. franco aan huis.**

Aanbevelend
J. NOTEBOOM.
's-Heer Arendskerke.

— *Landbouwtentoonstelling.* Op de tentoonstelling te Oostburg is een 1e prijs behaald door de coöperatieve boterfabriek „Het Hart” te Wemeldinge.

De coöperatieve roomboterfabriek „de Adelaar” te 's Heer Arendskerke verwierf een eervolle vermelding.

**De Zeeuwsche Landbouw-maatschappij te Kruiningen
8, 9, en 10 Juni.**

(Van onzen eigen verslaggever.)

Kruiningen, Donderdagochtend.
Tentoonstelling.

Vijf monsters op de boerderij gemaakte boter en twee dito, op de fabrieken *Het Hart* te Wemeldinge en *De Adelaar* te 's Heer Arendskerke gemaakt, kampten om de in de twee rubrieken uitgeloopte prijzen.

's-Heer Arendskerke. De *St. Crt.* no. 76 bevat wijzigingen in de statuten van de coöperatieve zuivelfabriek *De Adelaar* alhier.

De akte van wijziging Statuten der **Coöperatieve Zuivelfabriek „de Adelaar”** voor **'s-Heer Arendskerke en omstreken**, te 's-Heer Arendskerke, den 16 Maart 1910 voor den Notaris F. VAN CLEEF te *Heinkenszand*, verleden, is in haar geheel opgenomen in het bijvoegsel tot de *Nederlandsche Staatscourant* van 2 April 1910 no. 76, onder no. 2516.

 De akte van wijziging statuten der Coöperatieve Zuivelfabriek „**DE ADELAAR**” voor 's Heer Arendskerke en omstreken te 's Heer Arendskerke, den 23 September 1911 voor den ondergeteekenden Notaris verleden, is onder No. 2939 in haar geheel opgenomen in het bijvoegsel tot de *Nederlandsche Staatscourant* van 7 October 1911 no. 235.

VAN CLEEF,
Notaris.

's Heer Arendskerke. Zaterdag hadden alhier even buiten het dorp twee ongevallen plaats. De melkkar van de Coöp. Zuivelfabriek „de Adelaar” kwam door het schrikken van het paard in een sloot terecht, waarbij het voertuig zoo gehavend werd, dat het voor verder vervoer ongeschikt bleek. Van den inhoud waren een twintigtal flesschen gebroken. De bestuurders kwamen met den schrik vrij.

Door vertrek naar Schiedam gevraagd een

Botermaker, Melkbezorger

aan de Coöperatieve Stoomzuivelfabriek „**DE ADELAAR**”, te 's-Heer Arendskerke. Sollicitatiën in te zenden vóór 29 dezer bij J. NOTEBOOM, 's-Heer Arendskerke.

Laatste knipsel – tot nu toe – met Coöperatie *De Adelaar*

De volgende is van begin 1913 met alleen boterfabriek *De adelaar*, steeds ondertekend met J. Noteboom. Fabriek blijft daarna nog draaien tot 1916-12-30.

1913 Particuliere voortzetting De adelaar door J. Noteboom

Middelburgsche Courant, 06/02/1913; p. 4/4

Aan de Boterfabriek „DE ADELAAR” gevraagd een

MACHINIST.

Sollicitatiën worden ingewacht en inlichtingen gegeven door den beheerder vóór of op Vrijdag 14 Februari 1913.
's Heer Arendskerke.

J. NOTEBOOM.

Goessche Courant, 15/02/1913; p. 1/8

's Heer Arendskerke. Voor de vacante betrekking, als machinist aan de boterfabriek „De Adelaar” alhier, hebben zich 32 sollicitanten aangemeld.

Goessche Courant, 20/02/1913; p. 2/4

's Heer Arendskerke. Tot machinist der boterfabriek „De Adelaar” is benoemd de heer Chr. Nijssse Jzn., oud-leerling der ambachtsschool te Goes.

Goessche Courant, 29/07/1915; p. 4/4

Wij zien ons genoodzaakt, de prijzen van de melk met 1 cent per Liter en 1 cent per flesch te verhoogen, ingaande op 2 Augustus.

„DE ADELAAR”,
's Heer Arendskerke.

J. NOTEBOOM.

Goessche Courant, 30/12/1916; p. 2/6

Door de tijdsomstandigheden daartoe gedwongen, wordt de Boterfabriek „DE ADELAAR“ met Januari gesloten. Karnemelk en Boter kan dan niet meer geleverd worden, met den verkoop van gesteriliseerde MELK blijven wij voortgaan. Wij danken onze afnemers voor het vertrouwen, hetwelk wij 22 jaar mochten genieten. Wij houden ons verder beleefd aanbevelen.

J. NOTEBOOM.

Goessche Courant, 03/03/1917; p. 3/6

Tusschen de Melkfabriek „De Adelaar“ te 's Heer Arendskerke en de Melkfabriek van L. R. DE WITTE, Lange Vorststraat, Goes is overeengekomen, dat de tot heden door „De Adelaar“ bediende klanten vanaf Maandag 5 Maart a.s. zullen worden bediend door de Melkfabriek DE WITTE, welke zich tevens aanbeveelt voor de levering van Melk, Boter, Room en Karnemelk.

's Heer Arendskerke.
Goes.

J. NOTEBOOM.
L. R. DE WITTE.

MELKVEE-HOUDERS!!!

Veehouders te 's HEER ARENDSKERKE, HEINKENSZAND en Omstreken, 's HEERENHOEK, NIEUW-DORP en WOLFAARTSDIJK, welke genegen zijn voor dagelijksche levering op contract hunne MELK te verkoopen, worden verzocht hunne adressen op te geven aan de N. V. FABRIEK VAN MELK-PRODUCTEN „ZEELAND”, gevestigd te MIDDELBURG.

Bij voldoende aanbieding, zal de prijs op ELF CENT PER LITER, af boerderij, gesteld worden.

A. REIJNIERSE, Middelburg,

LANDBOUWERS

op WESTELIJK ZUID-BEVELAND, die hun MELK aan zeer hoogen prijs wenschen te verkoopen aan de Boterfabriek „de Adelaar” te 's Heer Arendskerke, gelieven zich te vervoegen bij J. NOTEBOOM te 's Heer Arendskerke, die hun alle inlichtingen zal verstrekken.

J. NOTEBOOM.

Periode 1912 – 1918 is nog erg onduidelijkheid.

Uitgebreid zoeken heeft tot nu toe niets opgeleverd!

Op alle plaatsen van Noord- en Zuid Beveland GEVRAAGD:

Depôthouders

om boter te verkoopen, voor de Firma F. J. STOKMAN, stoomzuivelfabriek „De Adelaar” te 's Heer Arendskerke.

's-Heerarendskerke Liquidatie en verkoop fabrieksgebouw.

Goessche Courant, 01/10/1918; p. 2/10

**ZEEUWSCHE COÖP.
FRUITVERWERKERSFABRIEK.**

Hedenmorgen om half elf werd in de Soc. V. O. V. een vergadering gehouden van fruitelers, teneinde het werk der commissie, benoemd in een vorige vergadering, neergelegd in ontwerp-Statuten en Reglement, te bespreken.

Na een uitvoerige bespreking werd overgegaan tot de behandeling van de statuten nadat bekend gemaakt werd door den heer Wellemans, dat de fabriek „De Adelaar“ te 's Heer Arendskerke bereide was gekocht door commissieleden, om als fruitverwerkersfabriek te worden ingericht.

De statuten, huishoudelijke reglement en algemeen reglement werden door de vergadering vastgesteld.

De voorzitter constateert, dat heden is opgericht:

De Zeeuwsche coöperatieve fruitverwerkersfabriek en verzendvereniging.

Goessche Courant, 01/10/1918; p. 3/10

**Allen, die iets te vorderen hebben of
A verschuldigd zijn aan de Coöp.
Stoomzuivelfabriek de Adelaar,
thans in liquidatie, gelieve daarvan
opgave of betaling te doen vóór
15 October bij ondergeteekende.**

**J. NOTEBOOM,
's Heer Arendskerke.**

Goessche Courant, 03/02/1923; p. 3/8

HEEREN VEEHOUDERS!!

Hiernede wordt bekend gemaakt, dat de heer **A. P. DE WIT, Bode van Middelburg op Goes**, op 5 Februari a.s. twee Auto-diensten zal beginnen van Goes—'s Heer Arendskerke—Ovezand—Driewegen—'s Heerenhoek—Heinkenszand—Nieuwdorp naar Middelburg voor het dagelijksche vervoer van Melk ten dienste der N.V. Fabrieken tot bereiding van Melkproducten „Zeeland“ Laskade te Middelburg. Veehouders welke hunne melk dagelijks willen leveren tegen 12 cent per lifer, afgehaald, gelieven zich aan te melden ten Kantore der fabriek te Middelburg, of bij Bode DE WIT.

Melkfabriek - „Zeeland“ - Middelburg

1927-07-22

‘s-Heerarendskerke oprichting CZ. Zuid-Beveland

De eerste Zuivelfabriek *De Adelaar* is dus mogelijk in 1918 opgeheven en de fabriek in gebruik genomen door „de Zeeuwsche coöperatieve fruitverwerkingsfabriek en verzendvereniging”.

In 1927 blijkt uit onderstaande knipsel dat er in ‘s-Heerarendskerke weer een (of *nog steeds?*) zuivelfabriek (Melkinrichting!) is. De registratie bij de Kamer van Koophandel is Coöperatieve Melkinrichting en Zuivelfabriek „Zuid-Beveland”.

Deze fabriek komt -nog ?- niet voor in het 1e zuiveljaarboek van 1926 – wel in dat van 1930 daar staat: „s-Heer Arendskerke, zie Goes’

Tot heden geen knipsel gevonden in de tussenliggende periode!

Middelburgsche Courant, 22/07/1927; p. 1/6

— Met de Staatscourant van 20 Juli zijn verzonden afdrukken van de akten betreffende de Coöp. Melkinrichting en Zuivelfabriek „Zuid-Beveland” G. A. te 's Heer Arendskerke.

Goessche Courant, 05/10/1927;

**Coöp. Melkfabriek
's-H. Arendskerke.**

ALLE VEEHOUDERS

worden in de gelegenheid gesteld voorloopig melk aan bovengenoemde fabriek te leveren, zonder eenige verbintenis.

Nadere inlichtingen bij den directeur.

Viissingse Courant, 26/11/1927; p. 2/14

Handelsregister Kamer van Koophandel.

Nieuwe inschrijvingen tot 21 November 1927 :

Coöperatieve Melkinrichting en Zuivelfabriek „Zuid-Beveland” G.A., 's-Heer Arendskerke, Stationsweg F 23a. Voorzitter bestuur : P. Elenbaas, Nisse. Secretaris bestuur : H. Hoeve, Baarland. Bestuur : C. C. Stols, Schore, D. W. Lindenberg, 's-Heer Arendskerke, J. J. Mol, Ovezande, P. Dieleman, 's-Heerenhoek en J. Wisse, Kapelle. Directeur-boekhouder : W. de Vries, Halsteren.

Goesche Courant 1928-02-29:

Tijdens een vergadering van de *Prov. Commissie ter bevordering van Rijkswege van de Veefokkerij in Zeeland* enz. enz. gehouden in Middelburg heeft men het over de fabriek in 's-Heerarendskerke die „kampt nog met te geringe aanvoer.”

‘s-Heerarendskerke aanschaf fabrieksgebouw in Goes

Goessche Courant, 08/10/1928;

Stadsnieuws.

Verkocht.

De voormalige appelstroop-fabriek, gelegen achter het station alhier, in de wandeling ook wel de strop-fabriek geheeten, heeft eindelijk na een rustperiode van vele vele jaren een bestemming gevonden. De fabriek is n.l. aangekocht door de coöp. melkfabriek te 's Heer Arendskerke, die de gebouwen aan haar bedrijf dienstbaar wil maken. Deze aankoop is om tweeërlei redenen voor de stad een gelukkige. Eerstens zal een improductief gebouw (naar we hopen) productief gemaakt worden en vervolgens krijgen we in ons midden een zuivelbedrijf. Dit bedrijf gaat ongetwijfeld in een behoefte voorzien, (men herinnert zich maar eens wat men dezer dagen in ons blad heeft kunnen lezen over het maken van boter op sommige boerderijen) en eigenlijk verbaast men er zich over dat Zuid-Beveland het tot nu toe zonder een flinke zuivel-fabriek stelde. Laten we hopen dat het Noodlot de gebouwen der appelstroop-fabriek inmiddels den rug heeft toegekeerd.

Vlissingse Courant, 04/05/1929; p. 2/12

Handelsregister Kamer van Koophandel.

In de week van 22—29 April werden de volgende zaken

G e w i j z i g d :

Coöperatieve Melkinrichting en Zuivel-fabriek „Zuid Beveland” G.A., 's-Heer Arendskerke, Stationsweg F 23a. Statuten gewijzigd. Handelsnaam luidt thans : Coöp. Fabriek van Melkproducten „Zuid-Beveland” G.A. De zaak is verplaatst naar Goes, E 10a. Benoemd tot comm. : P. van Wingen, Baarland ; D. Zoeter, Ellewoutsdijk en H. A. de Jonge, Oudelande.

‘s-Heerarendskerke Verkoop aan Cond. Milk Comp. Alkmaar en sluiting Melkinrichting Zuivelfabriek Goes

Kruiningen 1e boterfabriek

Goessche Courant, 1893-02-21; p. 1/6

KRUININGEN. j.l. Zaterdag hield de afdeeling "Kruiningen" alhier eene vergadering, waarin o. a. het plan besproken werd tot oprichting van eene *boterfabriek*. De heer M. Kostense, die het punt inleidde, deelde mede tot welk een gunstig resultaat hij gekomen was bij een vergelijking, die hij gemaakt had tusschen de boteropbrengst (in geld uitgedrukt) die hij thans verkreeg, en die hij zou verkrijgen, indien hij zijn melk aan een fabriek leveren kon.

Verder werden de kosten van oen fabriek besproken en do plaats, waar men haar zou kunnen doen verrijzen. Eenige leden besloten een kijkje in de fabriek te **Hontenise** te gaan nemen, terwijl bepaald werd, dat men eene publieke vergadering zou uitschrijven, om nogmaals de oprichting van de reeds lang gewenschte fabriek nader te bespreken.

Goessche Courant, 08/03/1894;

ZUIVELFABRIEK.

Landbouwers en Veehouders in het oostel. deel van Zuid-Beveland en op andere aan het spoor gelegen plaatsen in Zuid-Beveland, die belang stellen in het oprichten van een Zuivelfabriek, worden verzocht, als bewijs van instemming, **voor den 10 Maart a. s.** een briefkaart of naamkaartje te zenden aan dhr. J. H. O. DOMINICUS te Kruiningen.

Goessche Courant, 20/03/1894; p. 2/4

Landbouw en Veeteelt.

— Men schrijft ons uit **Kruiningen** :

Eene jl. Zaterdag den 17 dezer gehouden vergadering van belangstellenden in het oprichten van een coöperatieve zuivelfabriek alhier werd door ruim 30 personen bijgewoond.

De heer J. H. O. Dominicus, secretaris der landbouwfedeeling Kruiningen, die de oproeping tot deze bijeenkomst had gedaan, in overleg met eenige landbouwers in deze gemeente, opende de vergadering, heette de aanwezigen welkom en dankte voor de vrij talrijke opkomst. De heeren M. Kostense en J. J. Mol gaven eenige inlichtingen omtrent de oprichting en werking van een zuivelfabriek, kosten van oprichting, beheer, enz.

Na eenige discussie werd, om een begin te maken, in omvraag gebracht, wie der aanwezigen genegen waren, zonder zich nog bepaald te verbinden, mede te werken en bij het tot stand komen van eene fabriek deel te nemen. Achttien der aanwezigen verklaarden zich daartoe bereid, terwijl toezegging van deelneming werd gedaan voor 4 afwezige landbouwers, allen te zamen met 178 koeien.

Algemeen was men van oordeel, dat dit een mooi begin was en de voorloopige deelneming meer dan voldoende om de zaak voortzetten. Men besloot eene commissie van voorbereiding te benoemen bestaande uit 5 leden, die verschillende fabrieken zullen gaan bezichtigen, gegevens verzamelen, inlichtingen inwinnen en aan een nader op te roepen vergadering uitvoerig rapport zullen uitbrengen en voorstellen doen omtrent den aard van en de plaats voor de op te richten fabriek.

De commissie, waarin werden benoemd de heeren M. Kostense, C. G. Kolff, Ch. G. Harison, S. Paul en J. H. O. Dominicus, zal Woensdag 21 dezer de fabriek te Hontenisse en daags daarna die te Nieuwerkerk gaan bezichtigen.

Wij willen hopen dat nog vele landbouwers zich tot deelneming zullen bereid verklaren en de zaak haar beslag zal krijgen.

Coöperatieve **ZUIVELFABRIEK.**

In eene Zaterdag jl. te *Kruiningen* gehouden vergadering is besloten tot oprichting van eene Coöperatieve Zuivelfabriek.

Voor hen, die nog als lid wenschen toe te treden (*zonder verplichting van inleg*) bestaat de gelegenheid zich daartoe aan te melden tot uiterlijk 14 April a. s., bij dhr. J. H. O. DOMINICUS te *Kruiningen*, bij wien het ontwerp der statuten ter lezing ligt, en die inlichtingen geeft omtrent voorwaarden van toetreding enz.

Zaterdag 14 April 1894 's nam. te 3 uren wordt bij L. D. V. D. LINDE te *Kruiningen* nog eene vergadering gehouden, tot bijwoning waarvan allen, die zich reeds hebben aangesloten of nog wenschen aan te sluiten *dringend* worden uitgenoodigd

De Zeeuw, 1894-04-21; p. 3/7

RILLAND. In de Woensdag gehouden vergadering van de landbouwvereniging „Reigersbergh” werd tot nieuw lid gekozen de heer M. N. van der Linde.

Vervolgens werd door den Voorzitter medegedeeld dat in de vorige week eene vergadering te Kruiningen was gehouden en besloten was tot oprichting van een zuivelfabriek op coöperativen grondslag. Reeds waren een honderd zestigtal koeien aangegeven, doch er was geschil ontstaan waar de zuivelfabriek te bouwen.

Door een der aanwezigen was het denkbeeld geopperd om de stoommeelfabriek alhier daarvoor in te richten omdat de kosten alsdan veel geringer zouden zijn. Om daartoe te geraken moest evenwel onder de landbouwers alhier veel deelneming worden gevonden. Het eindresultaat was dat er slechts weinig deelneming bleek te zijn.

.....

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

Vergun onderstaande een plaatsje in uw veel gelezen blad.

Coöperatieve Zuivelfabrieken.

De oprichting van coöperatieve zuivelfabrieken in Z.-Beveland, *althans de bespreking er van*, schijnt tegenwoordig eene epidemische ziekte te zijn geworden. Hier is men voor de derde of vierde maal vergaderd, terwijl men ginds een oproeping heeft geplaatst voor een eerste bijeenkomst. Niettegenstaande al dat vergaderen komt de vraag bij mij op *“hoelang het nog duren zal, eer de eerste rook uit de schoorsteenen zal opstijgen?”*

Wat mag toch wel de reden zijn, dat men in Zeeland zoo schoorvoetend tot de oprichting overgaat? In de eerste plaats zou ik daarop kunnen antwoorden: *“omdat de melkerij uitsluitend in handen is van de boerin. Wat daarvan komt is voor haar, daarmede onderhoudt zij het huishouden”*.

Is de melkerij goed, dat wil zeggen, hebben alle koeien gekalfd, dan hoort men van niets, maar o wee: wanneer enkele beginnen droog te staan.

Dan beginnen de klaagliederen, die dan de boer moet doen verstommen door een gouden tien-tje in de hand der boerin te doen glijden.

Met haar tekort geraakt men dus spoedig bekend, niet met hetgeen zij over heeft.

Maar in de tweede plaats, ook omdat de boer niet weet wat hem de melk opbrengt, wanneer hij ze zelf karnt. Laat hij dat eens nagaan en ik twijfel niet of het laatste punt zal spoedig overwonnen zijn. Vier jaar achtereen heb ik het nagegaan, en dan kom ik slechts op 3 cent den liter, terwijl de zuivelfabrieken, die ik in den laatsten tijd heb bezocht, gemiddeld 3½ uitbetaalden, plus een gedeeltelijke aflossing van het kapitaal; en dit nu waren nog wel fabrieken, die voor het eerste jaar werkten.

Rekent men nu een stal van 7 koeien, waarvan gemiddeld 3000 liters per koe aan de fabriek zou kunnen geleverd worden, dan zou men 7 maal 3000 maal ½ cent of f 105.- meer kunnen ontvangen, en dat meerdere verkreeg men dan nog wel zonder moeite.

Nog eens landbouwers in Z.-Beveland, gaat de opbrengst uwer melkerij eens goed na, en dan spreken wij elkander wel eens later.

Kruiningen

M. Kostense.

Gemengde Berichten.

Kruiningen. Aangezien voor de oprichting van eene stoomzuivelfabriek de deelneming niet voldoende was is ll. Zaterdag besloten tot het inrichten alhier van eene coöperatieve roomboterfabriek met handkracht. Toegetroden zijn 12 deelnemers met ruim 100 koeien.

Daar men gegronde hoop heeft dat deze wijze van werken slechts voorloopig zal zijn en binnen een niet te lang tijdsverloop tot stichting van een stoomfabriek zal kunnen worden overgegaan, zal de inrichting zoodanig zijn, dat de meeste werktuigen later voor stoomkracht zullen kunnen veranderd worden.

Goessche Courant, 19/06/1894; p. 2/4

— Naar men ons mededeelt is de akte van oprichting der coöperatieve zuivelfabriek te **Kruiningen** jl. Zaterdag gepasseerd en zal de fabriek zoo mogelijk 2 Juli a. s. in werking gesteld worden. Tot beheerder is benoemd de heer Damsté, thans werkzaam aan de zuivelfabriek te Hontenisse.

— Zaterdagavond is te Kruiningen definitief besloten om eene zuivelfabriek in de kom van het dorp op te richten. Men zal onmiddellijk overgaan tot den aankoop van machines om den 1sten Juli de fabriek te kunnen openen. Elf landbouwers met 90 melkkoeien nemen deel. In het bestuur zijn gekozen de heeren M. Kostense en J. H. O. Dominicus, beiden te Kruiningen en J. de Geus te Biezelinghe.

— Zaterdagavond is te Kruiningen definitief besloten om eene zuivelfabriek in de kom van het dorp op te richten. Men zal onmiddellijk overgaan tot den aankoop van machines om den 1sten Juli de fabriek te kunnen openen. Elf landbouwers met 90 melkkoeien nemen deel. In het bestuur zijn gekozen de heeren M. Kostense en J. H. O. Dominicus, beiden te Kruiningen en J. de Geus te Biezelinghe.

Middelburgsche Courant 1894-07-03; p.1/4

- In de St. Ct. zijn opgenomen de statuten van de Coöperatieve zuivelfabriek, genaamd *Kruiningensche roomboterfabriek* te Kruiningen.

Het doel der vereeniging is gemeenschappelijke zuivelbereiding door de exploitatie eener zuivelfabriek en den verkoop van de te verkrijgen producten.

Om dit doel te bereiken, richt de vereeniging eene zuivelfabriek in te Kruisingen, en verbinden zich de leden om aan deze fabriek ter bereiding af te leveren alle melk, welke van hunne melkkoeien afkomt, behoudens die voor eigen gebruik of die tot verkoop in het klein benodigd is.

De leden behouden zich voor om op Zondag en erkende Christelijke feestdagen de aflevering na te laten, als zij dit verkiezen.

Het voor de oprichting der vereeniging, de inrichting der fabriek en het aanschaffen van machines, werktuigen en gereedschappen benoodigde kapitaal, alsmede het voor den eersten tijd benoodigde bedrijfskapitaal wordt verkregen door het aangaan eener geldleening tot een maximum van een duizend vijfhonderd gulden tegen hoogstens vijf percent in het jaar, onder hoofdelijken borgtocht van al de leden.

Tot leden van het bestuur zijn gekozen de heeren M. Kostense te Kruiningen, J. de Geus te Biezeling en J. H. O. Dominicus, gemeentesecretaris te Kruiningen, en tot commissarissen S. Paul, C. D. Vereeke en J. G. van Nieuwenhuyzen, respectievelijk te 's Gravenpolder, te Kruiningen en te Schore.

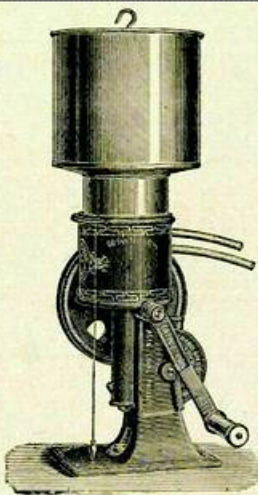
Goessche Courant, 14/07/1894

Bij acte, op den 16^{den} Juni 1894 ten overstaan van den Notaris C. PRINS te Kruiningen verleden, zijn vastgesteld de Statuten voor de Coöperatieve Zuivelfabriek genaamd »Kruiningsche Roomboterfabriek", gevestigd te Kruiningen, en welke acte in haar geheel is opgenomen in de Staatscourant van den 2 Juli 1894.

Goessche Courant, 30/08/1894

De coöperatieve zuivelfabriek te Kruiningen vraagt op alle plaatsen
soliede Depothouders,
voor den verkoop harer prima ROOMBOTER.

Goessche Courant, 01/06/1899; p. 4/4

KRUININGEN, 29 Mei 1899.

Den Heeren Franken & Goemans, GOES.

Mijne Heeren!

Zooals U weet, hebben wij op verzoek van den heer PALMER, Ingenieur te Stokholm, de Hand-Centrifuge „de Colibri" eenige dagen in onze boterfabriek gehad om daarvan eens nauwkeurig de werking te kunnen nagaan.

Tot ons genoegen kunnen wij UEd. mededeelen, dat de machine ons best heeft voldaan, vooral wat betreft de zuivere ontrooming en de gemakkelijke behandeling.

Zonder enig onderricht en zonder eenige kennis van het fabrikaat hebben wij de machine in elkaar gezet en direct met de minste stoornis gewerkt.

De ontrooming was zoo uitstekend (wij onderzochten de monsters met Gerber's toestel) dat er van vet in de afgeroomde melk bijna niets te onderscheiden was, nog beneden 0.05 %. Ook het vlug en gemakkelijk schoonmaken is een overwegend voordeel.

Willen wij alles in kort samenvatten, dan kunnen wij gerust zeggen:

„De Colibri" ontroomt zeer scherp, kost minder dan eenig ander fabrikaat en is in een minimum van tijd schoon te maken.

UEd. een goed succes toewenshende.

Hoogachtend,

(w. g.) **M. KOSTENSE.**

Kruiningen-1 opheffing

Vlissingse Courant, 11/01/1900; p. 2/4

Een tweede cursus in zuivelbereiding is thans in onze provincie geopend, nl. te Kruiningen. Ook daar zal de zuivelconsulent, de heer L. J. M. Koert, het onderricht geven.

Goessche Courant, 01/02/1900; p. 3/4

— De boterfabriek te Kruiningen, die eenige jaren geleden werd opgericht en de melk van verscheidene boeren verwerkte, heeft een treurig bestaan gehad. Het aantal deelnemers slook zoetjes aan, tot in de laatste jaren slechts een tweetal veehouders de zaken volhield.

Maandag echter werd de laatste melk behandeld en daarmee is de eenige Kruiningsche fabriek, hoe klein dan ook, gestorven aan verval van krachten.

Waren van het begin af alle veehouders uit den omtrek toegetreden, dan... Doch ook in deze blijkt van gebrek aan coöperatiegeest. (M. Ct.)

Goessche Courant, 17/02/1900; p. 1/6

Kruiningen. Aan den zuivelcursus, die in deze gemeente gehouden wordt door den zuivelconsulent den heer Koert, wordt deelgenomen door 12 vrouwelijke leerlingen, van welke 3 te Schore, 2 te Waarde en de overigen in deze gemeente wonen.

Er zullen 5 of 6 lessen in theorie worden gegeven, waarna nog eenige lessen worden gegeven in de praktijk op een of meer hofsteden.

Kruiningen 2e

Eerste Zeeuwsche Kaasfabriek

Twee jaar na sluiting komt er weer een zuivelfabriek. Een particulier initiatief van C.A. de Vlieger. Het werd nieuw gebouwd aan de Nisseweg

Zierikzeesche Nieuwsbode, 22/02/1902; p. 2/4

Cortgene, 19 Febr. Zeker tot veler teleurstelling kunnen wij mededeelen, dat door den heer De Vlieger teruggekomen is op zijn besluit, om alhier een boterfabriek op te richten.

Door verscheidene landbouwers waren reeds contracten geteekend, gezamenlijk voor een melkleverantie, groot genoeg om de fabriek in exploitatie te brengen.

Naar wij vernemen zou door denzelfden heer te Kruiningen een fabriek worden opgericht.

[onbekende krant], 25/02/1902; p. 2/8

Land- en Tuinbouw en Veeteelt.

Kruiningen. Werd in ons vorig blad gemeld, dat van de oprichting van een roomboter-fabriek te Cortgene door den heer C. A. de Vlieger niets zal komen, thans wordt van vertrouwde zijde medegedeeld, dat diezelfde heer *hier* voor eigen rekening een kaasfabriek zal oprichten.

[onbekende krant], 01/03/1902; p. 1/8

Land- en Tuinbouw en Veeteelt.

Kruiningen. Thans kan als zeker worden gemeld, dat de heer C. A. de Vlieger hier voor eigen rekening een kaasfabriek zal stichten. De fabriek zal gesticht worden in den Nisseweg, waar een 35 roeden grond zijn aangekocht.

Een zestal landbouwers zijn reeds toegetreden, te zamen hebbende pl. m. een 50-tal koeien.

[onbekende krant], 04/03/1902; p. 1/4

Kruiningen. Thans kan als zeker worden gemeld, dat de heer C. A. de Vlieger hier voor eigen rekening een kaasfabriek zal stichten. De fabriek zal gesticht worden in den Nisseweg, waar een 35 roeden grond zijn aangekocht.

Een zestal landbouwers zijn reeds toegetreden, te zamen hebbende pl.m. een 50-tal koeien.

[onbekende krant], 25/03/1902

Aanbesteding.

Op Zaterdag 29 Maart 1902,

des namiddags te 4 uren, in het Koffie-
huis van den heer C. CASTELEIJN te
Kruiningen, zal door den heer **C. A. de
Vlieger** worden **a a n b e s t e e d :**

het bouwen van een
KAASFABRIEK,

op een terrein, gelegen aan den Nisseweg
in de gemeente *Kruiningen*, waarvan aan-
wijzing in loco zal geschieden één uur
voor de aanbesteding.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen
bij den architect A. LE CLERCQ, wo-
nende aldaar, alwaar ook het bestek en de
teekening iederen werkdag ter inzage zijn.

[onbekende krant], 03/04/1902; p. 3/4

Afloop Aanbestedingen en Verkoopingen.

Kruiningen. Jl. Zaterdag werd door den heer
C. A. de Vlieger in het hotel »Korenbeurs" alhier
aanbesteed het bouwen van een kaasfabriek in de
Nisseweg. Ingeschreven werd door de heeren:
Lamoree te Hansweerd voor f 4150, Karelse te
Kruiningen voor f 4100, Paassen te idem voor f 3870,
Goedemondt te Hansweerd voor f 3780, Pannij te
Krabbendijke voor f 3600, Bayekoo te Kruiningen
voor f 3375 en Jacobs te Goes voor f 3140.
Gunning had nog niet plaats.

[onbekende krant], 20/09/1902; p. 5/5

**Aan de Eerste Zeeuwsche Kaasfabriek
„De Nijverheid"**

te K R U I N I N G E N

zijn voorradig *prima velle*

10809

Gouda & Edammer

K A Z E N.

Prijs en monster op aanvraag.

DE DIRECTEUR.

[onbekende krant], 26/06/1902; p. 1/4

Kruiningen. Dinsdagmorgen zijn de werkzaam-
heden in de kaasfabriek van den heer *De Vlieger*,
gelegen aan den Nisseweg alhier, begonnen. 't Is
te hopen, dat deze nieuwe onderneming voor den
eigenaar voordelig mogt zijn en de bedrijvigheid
in de gemeente zal vergrooten.

Goessche Courant, 16/12/1902; p. 2/5

Kruiningen. Zaterdagmiddag werd in het hotel „Korenbeurs” alhier eene vergadering gehouden van de afdeling *Kruiningen* van de „Maatschappij van Landbouw.”

Daarna hield de heer *Koert* een zeer belangwekkende lezing over: „Het nut en de inrichting van Controle-vereenigingen.”

Het doel dier vereenigingen is te onderzoeken de melkopbrengst en het vetgehalte der melk van het melkvee op geregelde tijden. Een vereeniging van 15 veehouders stelt iemand aan, belast met de controle over hun melkvee, 2 a 3 malen per dag 5 dagen van de week, Dinsdag, Woensdag, Donderdag, Vrijdag en Zaterdag. Die controleur zal dus om de 3 weken bij elken boer terug komen en melkopbrengst, vetgehalte en voedergehalte en hoeveelheid nagaan. Een voordeel hiervan is, dat het beste melkvee wordt gekend en kan worden aangewend als fokvee. Voor een eigen gefokten stier van dergelijk melkvee wordt door het rijk een premie gegeven.

In Denemarken bestaan al 100 dergelijke vereenigingen, die heel goed werken.

Moge de Afdeling *Kruiningen* zich door deze lezing opgewekt gevoelen, de hand aan den ploeg te slaan!

[onbekende krant], 08/08/1903; p. 4/6

VERSCHILLENDE SOORTEN

KAAS en prima ROOMBOTER,

uit de Eerste Zeeuwsche Kaasfabriek „de Nijverheid” te *Kruiningen*, alleen verkrijgbaar bij

J. P. BOSHOF Jr.,

MARKT, GOES.

C. A. DE VLIETTER, Directeur.

Goessche Courant, 29/06/1905; p. 4/4

Aan de **Eerste Zeeuwsche Kaasfabriek „DE NIJVERHEID”** te *Kruiningen* bestaat met 1 Juli gelegenheid voor een

FLINK PERSOON

(die lust heeft in bovengenoemd vak opgeleid te worden) geplaatst te worden tegen een aanvang-salaris van 5 gld. per week. Franco brieven met goede getuigschriften of in persoon aan te melden aan bovengenoemd kantoor.

DE DIRECTEUR.

Goessche Courant, 10/10/1905; p. 4/4

Terstond of met 1 Nov.

eene Boerendienstmeid

gevraagd (melk naar de fabriek), bij **M. KOSTENSE, Kruiningen.**

[onbekende krant], 30/11/1905;

De Notaris M. C. SCHRAM, te Kruiningen, zal op

Woensdag 6 December 1905,

voorm. 11 uur, op het terrein aan de Kaasfabriek te Kruiningen, ten verzoeken van den heer **C. A. de Vlieger** aldaar, om contant geld,

publiek verkoopen :

20 goed gemeste

VARKENS,

waaronder 17 stuks van ± 60 à 80 K.G.

Dagelijks te bezichtigen aan gemelde fabriek van 2—4 uur namiddag.

Voorts: eene in uitstekenden staat zijnde Hondenkar met 2 Trekhonden, waaronder een groote, met bijbehorend Tuig, twee Kachels, een partij Manden en hetgeen verder ten verkoop zal worden aangeboden.

[onbekende krant], 07/09/1907; p. 1/4

Wordt gevraagd aan de Kaasfabriek te Kruiningen

een flink, degelijk **PERSOON,**

tegen vast salaris. Zij, die met paarden kunnen omgaan genieten de voorkeur. Zonder goede getuigschriften onnoodig zich aan te melden.

Brieven franco of in persoon zich te vervoegen ten kantore der fabriek.

Goessche Courant, 21/01/1909; p. 4/4

De beroemde

ROOMKAASJES

van de **Zeeuwsche Kaasfabriek** te Kruiningen, zijn in elke grootte te verkrijgen bij

P. EVERSDIJK,

Keizerstraat D 19 te Goes.

Ook **KOMIJNE KAAS** vanaf **20 ct.** per $\frac{1}{2}$ KG. en hooger.

Aanbevelend als boven.

Goessche Courant, 12/06/1909; p. 2/6

Eervol vermeld werden nog de inzending der Eerste Zeeuwsche Kaasfabriek te Kruiningen, de honing van E. de Jonge te Ierseke en de inzending van Verdussen te Wouw.

[onbekende krant], 15/02/1913;

De Notaris M. C. SCHRAM te *Kruiningen* zal op

WOENSDAG 5 MAART 1913,

des voorm. 11 uur, in het „Hotel Korenbeurs“, te *Kruiningen*, ten verzoeken van den heer **C. A. de Vlieger**
publiek veilen en verkoopen:

**Een voor enkele jaren nieuw
gebouwd en naar de eischen des
tijds ingericht**

Heerenhuis,

**met Schuur, Erf, Tuin,
Boomgaard en
Fabrieksgebouw,**

alles aaneengelegen te *Kruiningen*
aan den Nisseweg, in de onmiddellijke
nabijheid van de kom van het dorp,
kadaster Sectie G nos. 807, 1122, 1123
en 1059, tezamen groot 47 Aren.

Het huis, voorzien van **Gas- en
Waterleiding**, bevat:

Beneden: 2 Kamers en Suite met
Serre, breeden Gang, Keuken en
Kelder.

Boven: 3 Kamers, benevens Bad-
kamer.

Voorts: ruimen Zolder met Dienst-
bodenkamer, terwijl de Boomgaard is
beplant met $\pm$ 170 fijne Fruitboomen
en $\pm$ 600 zwarte Bessenstruiken.

Te veilen in 3 perc. en in massa.
Het pand, dat door zijn gunstige
ligging voor verschillende doeleinden
geschikt is, is te aanvaarden: het
Huis met Schuur, Erf en Tuin den
1en Mei 1913; de Boomgaard en het
Fabrieksgebouw bij de betaling der
kooppenningen.

Nadere inlichtingen te bekomen bij
den eigenaar en ten kantore van ge-
noemden Notaris.

N.B. Het pand is te bezichtigen op
elken Woensdag en Zaterdag van des

[onbekende krant], 05/03/1913; p. 2/6

De notaris M. C. Schram te *Kruiningen*
heeft hedenmorgen in het hotel „Korenbeurs“
aldaar publiek verkocht een voor enkele jaren
nieuw gebouwd en naar de eischen des tijds
ingericht heerenhuis met schuur, erf, tuin
boomgaard en fabrieksgebouw, alles aaneen-
gelegen te *Kruiningen* aan den Nisseweg.

In massa verkocht aan C. Dek en S. de
Visser voor f 6505.

Een aantal fruitboomen, bessenstruiken en
andere losse goederen werden verkocht voor
f 160.50.

Wemeldinge Boterfabriek ‘*Het Hart*’ 1893 -

Goessche Courant, 1893-02-07; p.1/41/4

WEMELDINGE. Het bericht, in sommige bladen dat van hier Zaterdag 3 landbouwers naar België waren vertrokken om aldaar de inrichting van eenige *boterfabrieken*⁸ te onderzoeken, was weer wat voorbarig.

Waarheid is, dat op dien dag des nam. 2 uren eenige ingezetenen waren uitgenoodigd in de herberg van Korstanje om deel te nemen aan de bespreking van de *wenschelijkheid* der oprichting eener boterfabriek.

Een twintigtal gaf aan die oproeping gehoor. De hr. P. Lindenberg gaf eenige inlichtingen omtrent zoodanige fabriek op kleine schaal (de inrichting kostte slechts 2000 francs) te Peuthey, een klein plaatsje in de nabijheid van Vilvoorden, waaruit bleek dat men uit dezelfde hoeveelheid melk meer en betere boter produceerde dan vroeger, die dan ook duurder werd verkocht.

Na ampele bespreking verklaarden zich een 15-tal houders van koeien bereid de kosten van een onderzoek in loco te dragen en daarop werden dhrn A. Dominicus, F. Van Hoorn en L. Dominicus afgevaardigd om de noodige inlichtingen daar ter plaatse te verkrijgen.

Dit 3-tal is dan ook *heden* naar Peuthey vertrokken en hoopt Woensdagmiddag 1 uur verslag te kunnen doen van zijne bevindingen, in een bijeenkomst bij Korstanje, die voor belangstellenden toegankelijk is.

Goessche Courant 1893-02-11; p. 1/4

WEMELDINGE. Een twintigtal belangstellenden was ter bestemder plaats en tijd bijeen, om het belangrijks te hooren, dat onze afgevaardigden van Pouthy hadden medegebracht. Na opening der vergadering door den heer Y. Lindenberg, werd door den heer A. Dominicus een uitgebreid en zaakrijk, van tijd tot tijd geestig, verslag uitgebracht, waaraan wij het volgende ontleenen.

Uit alles bleek, dat op dit gering Belgisch dorpje eene kleine, op zeer eenvoudige wijze ingerichte *boterfabriek* met succes en tot volle tevredenheid van de deelnemers werkt. In 1890 opgericht met een kapitaal van 2000 francs en in een gehuurd lokaal van 7 bij 4½ M. uitgeoefend, verwierf men reeds 12 Juli 1891 een eersten prijs voor de boter op de tentoonstelling te Vilvoorden.

De voornaamste werktuigen zijn: een hand-separator (Victoria), een Deensche karn en een boterkneedbord; terwijl natuurlijk een kookfornuis, een waterpomp, roomtonnen, roomglaasjes en thermometer niet ontbroken. De administratie is zeer eenvoudig ingericht. Al het werk

8 Met *boterfabriek* worden hier de Handkracht boterfabriekjes bedoeld.

Merk op dat in Nederland het eerste handkrachtfabriekje, naar Belgisch voorbeeld, vanaf 4 mei 1892 in het Limburgsche Tungelrooy - onder zeer primitieve omstandigheden – reeds was gestart!

wordt gedaan door twee jongens van 18 á 19 jaar, die daarbij nog overvloedig tijd hebben, om de boter bij de klanten te bezorgen.

De dagelijks te verwerken melk, die men daar weegt, wisselt af van 300 tot 500 kilo; per 100 kilo wordt 3½ á 4 kilo boter verkregen, waarvoor men gretig afnemers vindt tegen 30 centines per kilo hooger prijs dan de andere boter. De zuivere opbrengst per kilo melk wisselt af van 6 tot 9 centimes, ongerekend de afgeroomde en karnemelk, die de deelnemers mede terugnemen.

Eene niet ver van Peuthy gelegen grootere fabriek te Houtgem, die met stoom werkt, word ook nog door onze afgevaardigden bezocht, doch voor Wemeldinge niet als voorbeeld ter navolging aanbevolen.

Nadat de commissie door den voorzitter was dank gebracht, werd besloten hier een proef te nemen in den geest van Peuthy. 15 personen, te zame houders van 86 koeien, meldden zich al dadelijk tot deelneming aan. Tot het ontwerpen van statuten en het nemen van voorbereidende maatregelen werd eene commissie van 8 personen aangewezen.

Het is te hopen, dat deze nieuwe onderneming onzen veehouders zal ten goede komen; er zal zeker beter boter worden verkregen.

Goessche Courant, 28/02/1893; p. 1/4

Wemeldinge. In de jl. Zaterdag gehouden vergadering van voorstanders eener boterfabriek alhier, werd definitief tot de oprichting besloten, voorloopig voor één jaar en beginnende met 1 April a. s. De door de aangewezen commissie ontworpen statuten werden goedgekeurd en tot bestuursleden gekozen de heeren: P. Lindenbergh, President-directeur, A. Dominicus Fz., Secretaris, L. Dominicus Kz., Penningmeester, K. Dominicus Fz. en F. Van Hoorn, Commissarissen. Omtrent het lokaal, dat zal worden gehuurd (keuze uit drie) zullen de aandeelhouders op de volgende vergadering eene beslissing nemen.

Goessche Courant, 07/03/1893; p. 1/4

Wemeldinge. In de Zaterdag gehouden vergadering van aandeelhouders in de boterfabriek is tot lokaal gehuurd de vroegere bierbrouwerij „het Hart” van den heer K. Dominicus, die door een doelmatige verbouwing het daartoe geschikt zal maken. Het benoodigde kapitaal voor het drijven der zaak, 36 aandeelen à f 25, is geheel geplaatst. De melk van 90 koeien is reeds toegesegd. Waarschijnlijk zal iemand uit de Belgische gemeente Peuthy overkomen om het eerste onderricht te geven. Het fabrieksmerk zal bestaan uit een hart met een W er in.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 09/03/1893; p. 1/1

Wemeldinge. In de gehouden vergadering van aandeelhouders in de boterfabriek is tot lokaal gehuurd de vroegere bierbrouwerij „het Hart” van den heer K. Dominicus, die door een doelmatige verbouwing het daartoe geschikt zal maken. Het benoodigde kapitaal voor het drijven der zaak, 36 aandeelen à f 25, is geheel geplaatst. De melk van 90 koeien is reeds toegesegd. Waarschijnlijk zal iemand uit de Belgische gemeente Peuthy overkomen om het eerste onderricht te geven. Het fabrieksmerk zal bestaan uit een hart met een W er in.

De Zeeuw, 22/04/1893; p. 5/4

Wemeldinge. Dinsdag j. l. is in het nieuw gestichte boterfabriekje de eerste melk ontroomd door de centrifuge en Donderdag is van de ontroomde melk gekarnd met de victoriakarn.

De beide proeven zijn uitstekend geslaagd. Het karnen duurde circa een uur en de hoeveelheid boter was zéér voldoende; ze kon nog denzelfden dag bereid worden, is best van kwaliteit en zeer zuiver.

Iemand, uit Peuthy daarvoor overgekomen, leidt voorloopig de werkzaamheden en schijnt voor zijn taak wel berekend.

Voor zoover een leek kan nagaan werken de machines uitstekend. Vooral ook het lastige boterkneden gaat met het nieuwerwetsche kneedbord vlug en flink.

Stond ook in: Zierikzeesche Nieuwsbode, Vlissingse Courant en mogelijk nog meer Zeeuwsche couranten!

Goessche Courant, 1893-04-22; p. 1/5

Beschrijving van de boterfabriek *'Het Hart'*

WEMELDINGE. Door het Bestuur welwillend daartoe in de gelegenheid gesteld, konden wij gistermiddag onze nu in werking zijnde *boterfabriek* bezichtigen. Ofschoon eenvoudig, is alles zeer doelmatig ingericht en van de aanwezige ruimte is een uitstekend gebruik gemaakt. Helder en zindelijk zag alles er uit; de uitmuntende kelder en het kristalhelder water, twee zaken die vooral in aanmerking komen bij boterfabricage, worden door allen geroemd.

De werktuigen, geleverd door de firma Massee te Goes, voldoen ruim aan de gestelde eischen; de werkmans uit Peuthy verklaarde o.a. dat de centrifuge, waarvan hier meer wordt geëischt dan in zijne woonplaats, gemakkelijker en beter werkt. Ze kan 250 L. afroemen per uur. De melkcontroleur moet nog gesteld worden.

En nu de resultaten: Van 197 L. melk was 14 pond boter gekarnd, die *prachtig zuiver, niet zout en keurig vansmaak is*.

Gisteren waren door de verschillende deelnemers 561 L. melk aangevoerd, wat zeker, wijl nog een 5-tal niet geleverd hadden, wel tot 700 L. per dag zal klimmen; er kan dus op eene flinke boterproductie worden gerekend. Wanneer men nu nog weet, dat zulke boter deze week, slechts 50 cent het pond staat genoteerd, dan is 't zeker niet gewaagd, den fabrikanten een groot aantal afnemers te voorspellen.

Ierseksche en Thoolsche Courant, 13/05/1893; p. 2/4

— Alhier is deze week voor 't eerst boter van de fabriek te Wemeldinge te koop gesteld. Zij is net verpakt, zuiver bereid en van uitnemende kwaliteit.

Middelburgsche Courant, 19/06/1894; p. 1/4

— De coöperatieve boterfabriek te Wemeldinge keert 5 pct. dividend uit. f. 70 werd in de reservekas gestort.

Goessche Courant, 18/06/1896; p. 2/4

— Jl. Zaterdag hield de coöperatieve boterfabriek »Het Hart" te Wemeldinge haar derde jaarvergadering. Uit de verslagen bleek, dat zij zich in welvaart mag verheugen, ofschoon zij niet op algemeenen bijval der melkers kan roemen. Onbekend schijnt ook hier onbemind te maken. Door 15 leveranciers werden ingebracht 181788 $\frac{1}{2}$ Ko. melk, waarvoor f 6186,65 $\frac{1}{2}$ in het loopende dienstjaar slechts op rekening werd uitbetaald; zoodat er nog over f 475,59 $\frac{1}{2}$ was te beschikken. De ontvangst van dit surplus in een tijd, waarin de boerinnen over de boterprijzen klagen, maakt zeker eene goede week tusschen vele andere.

Goessche Courant, 23/06/1896; p. 2/4

— Men maakt er ons opmerkzaam op, dat in het bericht uit Wemeldinge over de boterfabriek aldaar, deze inrichting »coöperatief" is genoemd, terwijl er aldaar geene »coöperatieve zuivelvereniging" bestaat.

Onze berichtgever merkt naar aanleiding daarvan op, dat het woord »coöperatief" door hem is bedoeld niet in wettelijken zin, maar alleen als synoniem met »voor gemeenschappelijke rekening", wyl slechts bij gunstige uitzondering aan een tweetal personen, die geen lid zijn, is vergund hunne melk in te brengen.

Goessche Courant, 30/03/1905; p. 2/4

— De Staatsct. no. 74 bevat de akte betreffende de Coöperatieve roomboterfabriek »Het Hart" te Wemeldinge.

Goessche Courant, 16/06/1908; p. 2/4

— Landbouwtentoonstelling. Op de tentoonstelling te Oostburg is een 1e prijs behaald door de coöperatieve boterfabriek »Het Hart" te Wemeldinge.

De coöperatieve roomboterfabriek »de Adelaar" te 's Heer Arendskerke verwierf een eervolle vermelding.

Middelburgsche Courant, 11/06/1909; p. 2/6

De Zeeuwsche Landbouw-maatschappij te Kruiningen
8, 9, en 10 Juni.

(Van onzen eigen verslaggever.)

Kruiningen, Donderdagochtend.

Tentoonstelling.

Vijf monsters op de boerderij gemaakte boter en twee dito, op de fabrieken *Het Hart* te Wemeldinge en *De Adelaar* te 's Heer Arendskerke gemaakt, kampten om de in de twee rubrieken uitgeloopte prijzen.

Vlissingse Courant, 10/01/1910; p. 7/8

VANAF HEDEN :

Verkrijgbaar **PRIMA ROOM-
BOTER**, van de Coöperatieve Room-
boterfabriek Wemeldinge.

N.B. Ieder Pak is voorzien van
het Rijkscontrôle-merk.

Aanbevelend,
C. J. JANSSEN.

Telefoon No. 143. Bellamypark 44.

De Zeeuw, 1912-06-13; p. 214

Kort verslag Jr. vergadering

WEMELDINGE. De Coöperatieve Roomboterfabriek „*Het Hart*” hield op 11 Juni haar jaarvergadering. Uit het overgelegd verslag bleek dat door 23 melkleveranciers waren ingebracht 331.237 k.g. melk waarvan 24.407 pond boter word gekarnd die door elkander verkocht werden voor 74½ cent, zoodat na aftrek der exploitatie-kosten aan de leveranciers kon worden uitbetaald naar vetgehalte van; 4,5 tot 6,19 cent per k.g. melk. Het gemiddeld uitbetaalde bleek te zijn 4,99 cent per k. g. melk.

Als men weet dat iedere melkleverancier de afgeroomde en karnemelk gratis terugkrijgt kan men wel besluiten dat dit jaar een hooge opbrengst bracht.

Vlissingse Courant, 05/04/1913; p. 7/8

Roomboter

van de Coöp. Zuivelfabriek Wemeldinge

Aanbevelend,
C. J. JANSSEN.

Telefoon 143 Bellamypark 44

Goessche Courant, 14/10/1915; p. 4/4

Aan de Boterfabriek te **Wemel-
dinge** bestaat gelegenheid tot het
**ontsmetten van Zaaigranen vol-
gens de heetwatermethode.** Het
graan moet verpakt zijn in zak-
ken van 40 Kilo. Onkosten **f 1.25**
per H.L.

P. Lindenbergh 70 Jaar

Het Zeeuwsch Landb. bld, wijdt eenige hartelijke woorden aan den heer P. Lindenbergh te Wemeldinge, die 18 dezer zijn 70en jaardag herdenkt.

Het blad schrijft o.m.:

„De heer Lindenbergh is een organisatieman op en top.

Verskillende vereenigen heeft hij helpen stichten, terwijl hij daarvan steeds een der leidende figuren is gebleven.

Noemen we in dit verband: de Coöp. Boterfabriek „*Het Hart*” en de Coöp. Landbouwvereeniging (Afdeeling der Z.L.M.) te Wemeldinge, de Eerste Ned. Coöp. Beetwortelsuikerfabriek te Sas van Gent, de Veilingsvereeniging Zuid-Beveland en de Eerste Ned. Coöp. Kunstmestfabriek,

Ook voor onze Z.L.M. is de heer Lindenbergh iemand van beteekenis. Hij heeft wel geen zitting in een der hoogste Bestuurscolleges van dit lichaam doch dit neemt niet weg, dat hij ook hier tot de toonaangevende, inderdaad „werkende leden behoort.”

Het blad geeft een overzicht van de verschillende commissies der Z.L.M. waarvan de heer Lindenbergh voorzitter is, vermeldt dat hij nog kort geleden is benoemd tot voorzitter der Pachtcommissie van het K.N.L.C. en besluit met den wensch dat hij nog lange jaren zal mogen voortwerken aan de verheffing van den landbouw en den landbouwenden stand.

P. Lindeneburgh in april 1940 overleden⁹

Vlissingse Courant, 08/04/1940; p. 3/8

P. Lindeneburgh overleden.

Vannacht is te Wemeldinge op 88-jarigen leeftijd overleden de heer P. Lindeneburgh.

De thans overledene was jarenlang lid van den gemeenteraad en wethouder van Wemeldinge, voorzitter van de Coöp. Roomboterfabriek „Het hart”, lid van het hoofdbestuur der Zeeuwsche Landbouw Mij., lid van het bestuur der Zuid-Bevelandsche waterleiding Mij., van de Coöp. Suikerfabriek te Sas van Gent en van de Ned. Coöp. Kunstmestfabriek te Vlaardingen, voorzitter van de plaatselijke landbouwvereeniging, lid van het Classicaal Bestuur der Ned. Herv. Gemeente, enz.

De overledene was de liberale beginselen toegedaan.

De heer Lindeneburgh is steeds het Zuid-Bevelandsche costuum trouw gebleven.

Hij was ridder in de Orde van Oranje Nassau.

⁹ Langer verhaal in MC. Van 1940-05-08 – niet over genomen (ZHN.)

1924-03-05

Stukje overnemen van lezing Zwagerman over Wemeldinge

Middelburgsche Courant, 23/05/1924; p. 6/6

Jaarverslag van de Kamer van
Koophandel en Fabrieken
te Middelburg.

Er zijn twee coöp. zuivelfabrieken;
die te Middelburg had een aanvoer van
4.136.717 L. melk, die te Wemeldinge
van 348.960 L. Er werd resp. 69.752
en 13.250 K.G. boter geproduceerd.

De Zeeuw, 08/08/1929; p. 4/4

Aanbesteding.

Het Bestuur der Coöperatieve Room-
boterfabriek „Het Hart” te Wemel-
dinge, zal op

Maandag 19 Augustus 1929,
des namiddags 2 uur Z.T. in het
Café Korstanje trachten

aan te besteden :

**Het bouwen van een
Roomboterfabriek.**

Bestek en teekeningen à f3.— en
inlichtingen verkrijgbaar bij

P. J. DE BOURGRAAF,
Wemeldinge.

De Zeeuw, 20/08/1929; p. 4/4

Wemeldinge. Gisteren had de aanbe-
steding plaats van een onder architectuur
van P. J. de Bourgraaf te bouwen room-
boterfabriek alhier. Ingeschreven werd
als volgt: Dhr Goedemondt te Hansweert
f17.900; L. P. Korstanje, Wemeldinge
f17.880; W. v. d. Linde, Kattendijke
f17.430; Adr. Kosten en C. van Gorp,
Wemeldinge f16.105; J. Hendrikse te
Schore f15.555; Adr. Wabeke, Wemeldin-
ge f14.820 en f14.620 (deze laatste in-
schrijvingsom beteekent in afwijking van
het bestek), Abr. Willemsen, Wemeldinge
f14.750. De gunning is aangehouden.

Dag later staat in de courant dat de gunning is
verstrekkt aan de laagste ingeschrevenen, Abr.
Willemsen te Wemeldinge

Eerste steenlegging nieuwe Stoomzuivelfabriek

WEMELDINGE. Woensdag had vanwege de Coöperatieve Roomboterfabriek „*Het Hart*”, alhier, de eerste steenlegging plaats van de nieuw te bouwen roomboterfabriek. Het leggen van den steen geschiedde door den voorzitter der coöperatie den heer Jac. Wabeke Az. met een door den heer P. Lindenbergh Az. daartoe welwillend beschikbaar gestelde zilveren troffel, welke troffel bij meerdere steenleggingen door af vanwege coöperatieve vereenigingen gebezigd werd.

Onder de vele belangstellenden merkten we op B. en W. en den secretaris dezer gemeente en den heer **Zwagerman**, rijkszuivelconsulent voor Zeeland. De voorzitter hield daarbij een rede waarin hij er vooral op wees, hoe de vereeniging gedurende haar bestaan - ongeveer 36 jaren - steeds onder het devies: *Luctor et Emergo*, als een worstelende en strijdende leeuw heeft geleefd, maar steeds boven bleef en niet ten onder is gegaan. Vele moeilijkheden moesten worden overwonnen, vele voorbereidingen getroffen, alvorens tot algeheele vernieuwing van de fabriek kon worden overgegaan.

Na het leggen van den steen, richtte hij zich achtereenvolgens tot architect, aannemers en verdere bouwers dezer fabriek, den directeur den heer A. de Heer en zijne werkers, B. en W., den heer Zwagerman, en den oud-voorzitter dezer organisatie den heer P. Lindenbergh Az. hen dankende voor de aan de coöperatie verleende medewerking waarna hij eindigde met de beste wenschen voor het welslagen van den bouw en den voortduur der vereeniging.

Den heer P. Lindenbergh sprak als oud-voorzitter. Spr. vergeleek de fondamenten van het nieuwe met het oude gebouw, waaruit hij constateerde dat een aanmerkelijke vooruitgang was waar te nemen. De oprichting der coöperatie en het stichten van een fabriek was sober, gering en armoedig. Er is toen wel eens om al deze soberheid, geringheid en armoedigheid gelachen. Zij hadden toen reeds den steen „*samenbinding*” gelegd op den grondslag „*soliditeit*”, en waren in het bezit van het doosje „*bescheidenheid*”. Hij wenschte echter het tegenwoordig bestuur en de vereeniging dat zij krachtig genoeg moge blijven het doel dat zij voorstaan te verwerkelijken.

Burgemeester Wabeke bracht dank voor de uitnoodiging, mede namens B. en W. Is er industrie dan is er werkgelegenheid en is er economische vooruitgang te constateeren. Hij hoopte dat de coöperatie steeds intensiever moge worden en wenschte de vereeniging een stijgend succes toe.

De heer Zwagerman verheugde zich in de aanwezigheid van de vrouwen bij deze plechtigheid. Het is hem in zijn ambtelijke loopbaan steeds gebleken van hoe onftzaggelijk groote waarde deze zijn in het bevorderen van de zindelijkheid in het bereiden van boter enz. Hij stelt het zich een eer aan de totstandkoming dezer fabriek te mogen medewerken, door het geven van adviezen e.d. Hij hoopte dat deze coöperatie haar goeden naam steeds moge behouden, daar zij aldoor als een eenvoudige doch deugdelijke fabriek is bekend geweest.

Hierna vereenigden zich de genoodigden in de directiekamer. De aan den wand hangende teekeningen gaven een beeld hoe de fabriek zal worden gebouwd. Naast een groote ruimte waar de eerste bewerking moet geschieden, zullen lokalen verrijzen voor het onderzoeken van de melk, het verzuren van room enz. Hef geheel beteekent een groote vooruitgang die de landbouw en veeteelt zeer zeker ten goede zal komen.

1933

De Zeeuw 15 april 1933: Maandag bestaat 'Het Hart' 40 jaar

De Zeeuw, 15/04/1933; p. 5/10

— Een jubileum. Op Maandag a.s. zal het 40 jaar geleden zijn, dat de Coöp. Roomboterfabriek „Het Hart” te Wemeldinge werd opgericht.

Middelburgsche Courant, 13/06/1938; p. 5/6

WEMELDINGE. Zaterdagmiddag hield de Coöperatieve Roomboterfabriek „Het Hart” alhier haar 45ste jaarvergadering onder voorzitterschap van den heer P. J. J. Dekker. Aan het jaarverslag van den secretaris ontleenen wij het volgende: Aangevoerd werden 291348 kg melk en 48857 kg room. Het gemiddelde vetgehalte der melk bedroeg 3.38 %. Totaal is in de fabriek verwerkt 44809 kg boter, zijnde 4500 kg meer dan in het vorige boekjaar. De melkprijs bedroeg f 4 per 100 kg met teruggave der ondermelk. Aan de deelnemers der tbc-bestrijding onder het rundvee werd 20 cent per dier in de kosten tegemoet gekomen.

Het aftredende bestuurslid P. A. Lindenbergh werd met algemeene stemmen herkozen.

Middelburgsche Courant, 07/04/1939; p. 2/6

WEMELDINGE. Deze week was het veertig jaar geleden dat de heer D. Zuïjdwegt in dienst is getreden bij de Coöperatieve Roomboterfabriek „Het Hart” alhier. In een eenigszins feestelijke bijeenkomst is den heer Zuïjdwegt door het bestuur der fabriek ontvangen, waarbij ook de oudvoorzitter P. Lindenbergh aanwezig was. De tegenwoordige voorzitter, de heer P. J. J. Dekker, feliciteerde den jubilaris met zijn mooien staat van dienst en bood hem namens de coöperatie een fauteuil aan, als

blijk van waardeering voor de trouwe plichtsbetrachting.

Als bijzonderheid kan nog worden vermeld dat de heer Zuïjdwegt in deze veertig jaar niet één dag wegens ziekte gemankeerd heeft. Steeds was hij dag na dag veertig jaar lang op de fabriek present. Met den wensch dat Z. nog verscheidene jaren in het belang der fabriek werkzaam mag zijn, besloot de spreker zijn rede.

De heffing op boter.

Het bedrag van de heffing en steunuitkeering op boter, is, behoudens tusschentijdsche wijziging, voor de week van 6 tot 13 April vastgesteld op 55 cent per kg (vorige week 60 ct.)

Zelfverzorgers boter.

De Wnd. Voedselcommissaris voor Zeeland brengt het volgende onder de aandacht van de melkveehouders, die onder de zelfverzorgersregeling van boter vallen.

Op de ontvangstbewijzen, die tegen inlevering van de bonnen op het Distributiekantoor zijn ontvangen, kan door hen boter worden betrokken bij de fabriek, die in hun woonplaats de melk ophaalt. Omtrent de inlevering van deze ontvangstbewijzen bij de betreffende fabriek zal door deze fabriek zoo spoedig mogelijk bekend worden gemaakt, waar en op welk adres deze inlevering dient plaats te vinden en hoe hierop de boter kan worden betrokken.

De melkveehouders met karnvergunning worden er op attent gemaakt daar voor hen een aparte regeling is getroffen, zoodat zij zich niet met een fabriek in verbinding moeten stellen. Een circulaire zal hierover zoo spoedig mogelijk aan de betreffende personen worden toegezonden. Voor Noord-Beveland zal door de Coöp. Roomboterfabriek „Het Hart” te Wemeldinge, de botervoorziening overeenkomstig het bovenstaande worden geregeld.

Provinciale Zeeuwse Courant
20/04/1943; p. 3/4

Coöp. Roomboterfabriek „Het Hart”, Wemeldinge.
Melkveehouders kunnen bij onderstaande adressen, welke belast zijn met de distributie van „Boter voor Veehouders”, hun ontvangstbewijzen inleveren:
Wemeldinge: Coöp. Roomboterfabr. „Het Hart”.
Kappelle: J. van Oosten, Biezelingsche straat.
Kattendijke: J. Wisse, bakker.
Colijnsplaat: P. H. Coomans, bakker.
Kats: P. Korteknie, Voorstraat 15.
Kortgene: P. M. Bouwense, Winkelier.
Wissekerke: J. de Schipper v.h. A. M. van Damme.

De Zeeuw, 30/07/1943; p. 2/2

— **FABRIEK VERPAKTE TE WEINIG BOTER.** Toen opsporingsambtenaren van de Prijsbeheersching eenigen tijd geleden een onderzoek instelden naar de naleving der prijsvoorschriften bij de Coöp. Roomboterfabriek „s Hart” te Wemeldinge, ontdekten zij, dat een aantal pakjes boter geen 500 gram inhielden. Op 10 pakjes bleek ongeveer een half ons te weinig boter afgewogen te zijn. De Haagsche Inspecteur voor de Prijsbeheersching heeft deze overtreding gestraft met een boete van f 150. Ook de boterverpakker J. Jermiasse, Baarland C 94, leverde boter af in pakken van 250 en 500 gram, die niet het volle gewicht hadden. De Inspecteur legde in dit geval eveneens een boete van f 150 op.

De Zeeuw, 06/05/1944; p. 2

Coöp. Roomboterfabriek „Het Hart”, Wemeldinge.

UITGELOOT
van de 3¼ % Obligatieleening 1943, aandeel no. 29.
Rente vanaf heden inbaar ten kantore der fabriek.
HET BESTUUR.

1945

Zuid-Beveland was al bevrijd!

Vrije Stemmen uit de Ganzestad, 1945-03-17; p. 314

BEDRIJFSCHAP VOOR ZUIVEL

Het Hoofd van Het Bedrijfschap voor Zuivel, afd. Zeeland, brengt ter kennis van de melkveehouders op Zuid-Beveland, dat met ingang van 19 Maart 1945 de melk zal moeten worden geleverd aan de Coöp. Zuivelfabriek „Het Hart” te Wemeldinge.

Met ingang van genoemden datum staakt de Provinciale Voedselcommissie de melkophaling.

De melk zal aan de fabriek ontvangen worden in de bussen waarin geleverd wordt. Busnummers moeten dus duidelijk op de bussen aanwezig zijn.

Uitbetaling zal geschieden op grond van het vetgehalte.

Bij levering van melk van afwijkende houdbaarheid zal korting op den prijs worden toegepast.

De veehouders zullen desgewenscht een hoeveelheid ondermelk, overeenkomende met maximaal 20 pct. van de door hen geleverde hoeveelheid volle melk terug kunnen ontvangen.

Het afleveren van melk aan een slijter is slechts toegestaan wanneer de veehouder over een speciale schriftelijke vergunning, daartoe afgegeven door het Bedrijfschap voor Zuivel, afd. Zeeland, beschikt. Deze vergunningen kunnen bij genoemde instantie worden aangevraagd door den melkslijter aan welke men melk wenscht af te leveren.

Bovenstaande geldt in onverminderde mate voor veehouders welke slechts over geringe hoeveelheden melk beschikken en ook voor hen die slechts tijdelijk melkvee onder hun beheer hebben.

Men is verplicht de fabriek of eventueel de melkrijders te waarschuwen, wanneer men melk voor levering beschikbaar heeft.

De P.V.C. voor Zeeland.

Vrije Stemmen uit de Ganzestad, 03/01/1945;

Officieele Mededeelingen

Distributie van natuurboter aan jonge en a.s. moeders.

Voor deze distributie zijn de volgende winkeliers ingeschakeld; Fa. J. H. Slabbekoorn, Wijngaardstraat 54 te Goes, voor de gemeenten Goes, Kloetinge, Wolphaartsdijk, 's-Heer Arendskerke en 's-Heer Abtskerke, De melkfabriek „Het Hart” te Wemeldinge voor de gemeenten Kattendijke, Kapelle Biezelinge en Wemeldinge. A. J. v. d. Jagt, Damstraat 4 te Yerseke. Fa. J. Boone te Krabbendijke, Wilhelminastraat, voor de gemeenten Krabbendijke, Waarde, Kruiningen en Rilland-Bath. A. Corstanje, P. 86 Oudelande, voor de gemeenten Oudelande, Ovezande, 's-Heerenhoek, Heinkenszand, Borssele, Driewegen, Ellewoutsdijk, Baarland, Hoedekenskerke, 's-Gravenpolder en Nisse,

De Prov. Voedselcommissaris
voor Zeeland.

ZELFVERZORGING BOTER

Het hoofd van het *Bedrijfschap voor Zuivel, afd. Zeeland* te Goes, deelt den melkveehouders in Zuid-Beveland en op Walcheren mede, dat de aankoopvergunningen voor boter, uitgereikt voor de periode van 13 Mei tot en met 10 Juni 1945, moeten worden ingeleverd bij de fabriek, waaraan de op het bedrijf gewonnen melk wordt afgeleverd. De melkveehouders van Zuid-Beveland moeten dus de aankoopvergunning inleveren bij de Coöp. Roomboterfabriek „*Het Hart*” te Wemeldinge en de melkveehouders van Walcheren bij de Coöp. Melkfabriek „*Walcheren*” te Middelburg.

De melkveehouders, die de melk regelrecht aan een melkslijter afleveren, dienen eveneens op de bovenstaande wijze de aankoopvergunningen in te leveren.

De melkveehouders aan wie een karnvergunning is verleend, kunnen vanzelfsprekend de op het eigen bedrijf gewonnen boter voor eigen gebruik met de aankoopvergunning verantwoorden.

Omtrent de verstrekking van de boter zal door de fabrieken een nadere toelichting worden verstrekt.

Geruchten die de ronde deden

De laatste dagen doen op **Zuid-Beveland** en ook op Walcheren allerlei geruchten de ronde over het verloren gaan van groote hoeveelheden kostbaar voedsel tengevolge van o.m. onoordeelkundig optreden van de ambtenaren van het voedselvoorzienings-apparaat.

De hoeveelheden levensmiddelen, die op deze wijze zouden zijn bederven, stijgen als men de mededeelingen die op klapbank of scheerwinkel gedaan worden afgaat, van dag tot dag. Ja, van doorgaans wel ingelichte zijde had men reeds vernomen dat verschillende van de leidende personen reeds waren ontslagen uit hun functie en/of in de gevangenis opgeborgen.

Wat is er nu waar van al deze geruchten ? Het is immers zoo, dat dergelijke geruchten een kern van waarheid bevatten, zoodat het van belang kan zijn hierop wat nader in te gaan. We laten enkele gevallen hier volgen: Onder het stadhuis te Goes ligt ca. 3000 kg. bedorven boter; de zuivelfabriek te Wemeldinge heeft 800 kg. boter wegens bederf op de mestvaalt moeten werpen; aan de veiling te Goes liggen massa's eieren, bestemd voor „boven de rivieren” te rotten wegens gebrek aan kalk om de eieren te conserveeren; de laatst gedistribueerde koek was beschimmeld enz.

Nu de feiten. Onder het stadhuis te Goes is sinds de bevrijding geen boter opgeslagen geweest, het bewijs dat de boter daar bedorven zou zijn zal dan ook bezwaarlijk te leveren zijn. Dat de zuivelfabriek te Wemeldinge moeilijkheden heeft gehad met de boterproductie is juist. Gedurende het warme weer van de laatste dagen is het voorgekomen, dat een vrij groote hoeveelheid melk, die aan de fabriek werd aangevoerd, zuur was. Door het uitvallen van de elektrische stroom, op welke krachtbron deze fabriek is aangewezen, kon deze melk bovendien niet dadelijk worden verwerkt. De uit deze melk bereide boter bleek dan ook niet houdbaar doch door verdere bewerking (pasteurisatie) was het mogelijk de geheele Partij voor de consumptie geschikt te maken. Er is ondanks alle technische moeilijkheden in Wemeldinge en elders geen pond boter verloren gegaan.

In dit verband moge worden opgemerkt, dat zure melk in de zomermaanden bij warm weer een normaal verschijnsel is, doch thans zijn door de oorlogsomstandigheden de oorlogsomstandigheden de moeilijkheden abnormaal groot geworden. Zoo is de kwaliteit van de banden der vrachtauto's waarmede de melk naar de fabriek wordt gebracht zoodanig, dat tengevolge van lekke banden het herhaaldelijk is voorgekomen, dat de vrachtauto's met melk urenlang in de brandende zon blijven staan. Dat dit de kwaliteit van de melk niet ten goede komt spreekt wel van zelf.

De moeilijkheden met de melk werden bovendien vergroot door een tekort aan melkbussen, die, ondanks alle moeite, nergens te krijgen zijn en import uit België zooals dit vroeger plaats vond, onmogelijk is, wegens onvoldoende medewerking van de autoriteiten daar. Door het tekort aan melkbussen zijn de leveranciers gedwongen ochtend- en avondmelk samen te voegen, wat de kwaliteit van de melk ongunstig beïnvloedt. Door het regelmatig uitvallen van de elektrische stroom en de reeds genoemde oorzaken is het niet mogelijk een prima product te maken.

Coöp. Roomboterfabriek „Het Hart”

WEMELDINGE

Zelfverzorgers welke voorheen in het bezit waren van een aankoopvergunning voor boter en thans consumentenbonnen voor boter en margarine hebben ontvangen, gelieven hun geldige bonnen voor boter en/of margarine in te leveren van hun gewone depôthouders waarbij zij dan op deze bonnen de boter in ontvangst kunnen nemen.

6492

Zeeuwsch Dagblad, 11/08/1950; p. 3/4

GOES.**Verkoop grond.**

Door de Coöp. Roomboterfabriek „Het Hart” te Wemeldinge is aan de gemeente te koop gevraagd een perceel grond aan de Zonnebloemstraat naast de werkplaats van de Fa J. van Gorp, groot 404 c.A., met de bedoeling daar één lokaal te stichten voor de uitgifte van melk en melkproducten.

B. en W. stellen aan de gemeenteraad voor hieraan te voldoen en de prijs te bepalen op f 2500.

Zeeuwsch Dagblad, 12/10/1950; p. 1/4

Ongeval te Wemeldinge.

Gistermiddag had de fabrieksarbeider C. V., werkzaam aan een karn in de boterfabriek „Het Hart” te Wemeldinge het ongeluk zijn arm zodanig te knellen, dat invoeren van medische hulp nodig bleek. Na onderzoek achtte de assistent van dr Gnirrep opname in het ziekenhuis te Goes noodzakelijk.

Provinciale Zeeuwse Courant, 19/12/1951; p.

De melkorganisatie voor Zuid-Beveland

Om misverstand te voorkomen geven wij nog even de letterlijke tekst van de conclusie, die ir. W. L. Harmsen trok in de rede, die hij Vrijdag te Goes hield in de vergadering van melkveehouders (zie P. Z. Ct. van 15 Dec. pag. 2). De heer Harmsen zeide:

Het is de taak van alle veehouders meer stabiliteit te verkrijgen bij de melkafzet en zeggenschap over de prijsvorming. Dit kan door zich te verenigen in een eigen organisatie, zoals bijvoorbeeld op Tholen en in Schouwen en Duiveland, waar het zeer goed loopt. De besturen der landbouworganisaties en de Melkfederatie trachten dit streven krachtig te steunen. Een commissie van 9 leden is reeds benoemd en door het houden der zgn. dorpsvergaderingen in Januari zal men trachten alle melkveehouders op Zuid-Beveland er in te betrekken. Het wordt een zuivere belangengemeenschap, waarvan de leden of aangeslotenen zelf de vorm van samenwerking, hetzij als een coöperatie, een vereniging of een stichting, kunnen bepalen, waarbij tenslotte de risico's minimaal worden. Bedenk wel dat eendracht macht maakt, ook om zaken te doen.

Zie ook Zuid-Beveland / algemeen

IN PRINCIPE BESLOTEN TOT FUSIE TUSSEN COÖPERATIES „HET HART” EN „WALCHEREN”

Inkrimping van personeelsbezetting nog geen punt van bespreking.

De coöp. roomboterfabriek „Het Hart” te Wemeldinge en de coöp. Melkinrichting „Walcheren” te Middelburg, hebben in principe besloten een fusie aan te gaan. De Wemeldingse coöperatie zegt in een circulaire aan haar leden, dat tot deze stap is overgegaan, om financieel krachtig te staan en de Bevelandse melkveehouders medezeggenschap over de afzet en de prijs van de melkproducten te verzekeren.

Zoals bekend maakt de afzet van de melk, waarbij de boer wil meespreken over de prijs welke hij hiervoor ontvangt, sinds ruim een jaar een punt van bespreking op Zuid-Beveland uit. Uit dit overleg is een coöp. melkafzetorganisatie geboren. BMC¹⁰ Deze wil de melk van haar leden „en bloc” aan een bepaalde fabriek leveren. Eerst is hier over onderhandeld met het particuliere bedrijf „Hollandia”, dat een melkontvangst-station te Goes heeft. Deze N.V. meende echter, dat zij niet kon voldoen aan het verlangen om de boeren te laten „meepraten” over de uit te betalen melkprijs. Hierop heeft de melkafzetorganisatie een contract aangegaan voor een jaar met de melkinrichting „Walcheren”, die de te leveren melk zal doen verwerken in de fabriek te Wemeldinge.

Aan de Bevelandse veehouders zal dezelfde melkprijs als op Walcheren worden uitbetaald. Hoewel een en ander zich nog in een stadium van voorbereiding bevindt, doen reeds verschillende geruchten de ronde. Deze fusie zou o.m. tot gevolg hebben, dat een gedeelte van het personeel van „Het Hart” zou worden ontslagen. Naar men ons verzekerde, is inkrimping van de personeelsbezetting nog geen punt van bespreking geweest. Voor het overige is de sociale positie van het personeel bij de coöperaties goed verzekerd.

¹⁰ Bevelandse Melkcoöperatie - BMC

Iedere dag ruim 400 flesjes

SCHOOLMELK-VOORZIENING in Wemeldinge begonnen

Op „jullie gezondheid” zei burgemeester Van Sas

WEMELDINGE, 12 September — „Melk is goed voor elk”. Dat stond met sierlijke letters geschreven op het schoolbord in de hoogste klasse van de Chr. School voor schipperskinderen te Wemeldinge. Rond die versierde spreuk waren een paar koetjes getekend. Voor de klas stond burgemeester C. N. F. van Sas en hief een flesje melk omhoog. „Nou jongens” zei hij, „op jullie gezondheid”. En met hem dronken de kinderen, de genodigden en wijzelf van die flesjes, die kort tevoren waren uitgereikt.

Zo werd vanmiddag de schoolmelk-voorziening officieel „ingedronken”. Het ging erg plezierig. Eén jongetje had wat moeilijkheden; zijn rietje kreukte en wilde geen melk meer laten opzuigen uit het flesje. Hij kreeg een nieuw en slurpte toen snel de laatste druppels weg.

Vandaag zijn niet minder dan 438 flesjes schoolmelk leeg gedronken door de leerlingen van alle Wemeldingse scholen en de kleuterschool. En morgen en overmorgen, ja iedere schooldag zal er telkens zo'n voorraad in de gretige kindermonden verdwijnen.

In de Schippersschool heeft de voorzitter van het schoolbestuur, ds Van Ieperen, in tegenwoordigheid van wethouder M. C. Lindenbergh, het plaatselijk schoolmelk-comité bestaande uit de burgemeester, de hoofden der scholen, de gemeentegeneesheer dokter Eckhardt en twee vertegenwoordigers der ouders; alsmede de directeur van de Melkfabriek „Het Hart”, de heer Veenbaas, namens het bestuur dank gebracht voor de ijver waarmee men de plannen tot uitvoering heeft gebracht. Voor de kinderen betekent de melk niet alleen een verfrissing maar ook een krachtige bijvoeding. Hij hoopte, dat de schoolarts deze bijvoeding zal mogen bemerken in het gewicht van de kinderen.

GROTE MEDEWERKING

Burgemeester Van Sas vertelde, dat reeds toen de plannen binnenskamers bestonden, het hoofd der Chr. Schipperschool, de heer Jac. v. d. Berge, de vraag opperde of het niet mogelijk was melk op scholen te verstrekken. En de medewerking was groot toen men de plannen ging uitwerken. De schoolhoofden, die er toch weer heel wat werk bijkregen, de directeur van de zuivelfabriek, de gemeenteraad en de ouders waren er allemaal voor en ook de medewerking van de Keuringsdienst voor Waren is groot.

Toen hief de burgemeester een flesje en sprak de wens uit, dat het de leerlingen gezondheid zal mogen brengen.

Nadat de heer v. d. Berge nog een kort woord van dank had gesproken hebben de leerlingen Anneke en Hans van Weelde en Ko van Houten en Nico de Pender enkele gedichtjes opgezegd, waarin zij hun dank voor deze melkvoorziening vertolkten.

Bleven, met de lege flesjes, de capsules over. Ook daar werd een bestemming voor gevonden. Men zal die gaan sparen voor „Kinderzorg”, dat dan bij de melkvoorziening in Wemeldinge ook nog winst heeft.

OP WALCHEREN EN ZUID-BEVELAND STANDAARDISATIE IN- EN VERKOOP CONSUMPTIEMELK

Koena Vlissingen en BMC trekken zich terug

Met ingang van maandag 16 september aanstaande zal worden overgegaan tot standaardisatie van de in- en verkoop van de consumptiemelk op Walcheren en Zuid-Beveland. In het algemeen is overeengekomen, dat „*Hollandia*” afdeling „*Koene*”, tot nu toe in Vlissingen gevestigd zich met ingang van 15 september aanstaande zal terugtrekken van Walcheren. De Coöperatieve melkinrichting en Zuivelfabriek *Walcheren*, gevestigd te Middelburg en de coöperatieve vereniging *Bevelandse Melkcoöperatie* (de BMC) zullen met ingang van dezelfde datum geen boerenmelk meer ontvangen van en consumptiemelk afleveren aan Zuid-Beveland.

Zoals bekend, beraamde de overheid reeds plannen om op korte termijn ook in Zeeland over te gaan tot standaardisatie van de consumptiemelk. Het gevolg van de uitvoering van deze plannen zou dus zijn dat er zowel in de aanvoer van boerenmelk als in de afvoer van consumptiemelk belangrijke wijzigingen nodig zouden zijn.

Teneinde dit vervoer zo economisch mogelijk te kunnen doen, is deze week overleg gepleegd met de beide bedrijven, die op Walcheren de boerenmelk verwerken. Er is thans een overeenkomst tot stand gekomen, die geheel tot bevrediging van beide partijen is.

Zowel de afdeling „*Koena*” van „*Hollandia*” te Vlissingen, als de BMC in Wemeldinge houden dus op met de ontvangst en aflevering der melk. Op Beveland zal dit dus geschieden door het melkontvangststation „*Hollandia*” N.V. te Goes, terwijl dit op Walcheren geschiedt door de Coöperatieve Melkinrichting „*Walcheren*” te Middelburg.

Het is gebleken, dat de vroegere regeling te duur was, omdat produkten van Beveland naar Middelburg en produkten van Walcheren naar Goes vervoerd moesten worden. Voor Vlissingen werden de kosten zelfs nog hoger. Deze standaardisatie zal dus er rationeler verwerking en een beter, distributie van de melk tot gevolg hebben.

Coördinatie melklevering op Walcheren en Z.-Beveland.

Ander emplooi voor arbeiders.

In aansluiting op het dinsdag gepubliceerde bericht over „standaardisatie” van melk op Walcheren en Zuid -Beveland vernemen wij nader, dat er voorlopig alleen sprake is van een coördinatie in de levering van de consumptiemelk. Ook standaardisatie wordt echter op korte termijn verwacht.

De coördinatie betekent o.m., dat de afdeling „*Koena*” van Hollandia in Vlissingen gesloten zal worden. Voor een tiental werknemers wordt op het ogenblik nog ander emplooi gezocht. Een aantal arbeidskrachten kon reeds naar andere bedrijven worden overgeplaatst. Voor de gebouwen is nog geen bestemming gevonden.

Naar men ons van de zijde der coöp. vereniging „*Bevelandse Melkcoöperatie*” te Wemeldinge verzekerde, zullen vermoedelijk geen arbeidskrachten ontslagen worden. Voor het tiental werknemers verwacht men eveneens emplooi te kunnen vinden in andere bedrijven. Zoals gemeld houden zowel de „*Koena*” te Vlissingen als de B.M.C. in Wemeldinge op met het afleveren van melk, hoewel over een definitieve sluiting van het bedrijf in Wemeldinge nog geen beslissing is gevallen. Deze wordt evenwel deze week verwacht.¹¹

Wel zal het B.M.C. station in Goes gesloten worden.

¹¹ Niets over gevonden ZHN

Laatste melding in ZJB 1957 – nog verder zoeken

	Aardenburg	Kloosterzande	Middelburg	Wemeldinge	IJzendijke	
1944	1.357.383	1.070.900	10.311.971	1.478.258	1.840.949	
1945	1.109.593	911.281	10.614.727 *	2.705.529	1.501.802	
1946						
1947						
1948	1.885.000	1.582.497	10.789.554	1.740.452	2.396.955	
1949	2.375.814	2.144.864	15.418.724	1.907.659	3.600.000	
1950	2.195.171	2.040.571	14.601.506	2.009.074	2.991.233	
1951	1.914.384	1.541.540				
	1959	1970	1972	1952 ??	1973	† De Wit

* stond 1 veranderd in 10.....